

The Day After Yesterday

Menneisyyden läsnäolo ja merkitykset Jhumpa Lahirin teoksessa
The Lowland

Saara Järviö

Pro gradu -tutkielma

Yleinen kirjallisuustiede

Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos

Humanistinen tiedekunta

Turun yliopisto

Helmikuu 2018

Turun yliopiston laatu järjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

TURUN YLIOPISTO

Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos/ Humanistinen tiedekunta

JÄRVIÖ, SAARA: *The Day After Yesterday*. Menneisyyden läsnäolo ja merkitykset

Jhumpa Lahirin teoksessa *The Lowland*

Pro gradu -tutkielma, 96 s.

Yleinen kirjallisuustiede

Helmikuu 2018

Pro gradu -tutkielmani pyrkii analysoimaan menneisyyden läsnäoloa ja merkityksiä. Pyrin suhteuttamaan sekä 2000-luvun kirjallisuuden historiakäsityksiä intialais-amerikkalaisen Jhumpa Lahirin teokseen *The Lowland* (2013). Käsittelem tutkielmassani teoksesta löytyviä menneisyyden eri ilmentymiä niin postkoloniaalisen teorian, postkoloniaalisen ekokritiikin kuin Peter Boxallin esittämien kansainvälisen nykykirjallisuuden historiakäsityksen määritelmien kautta.

Tutkielmassani analysoin menneisyyden läsnäoloa teoksessa niin siirtolaisuuden, ympäristön kuin kansainvälisen nykykirjallisuuden historiakäsitysten kautta. *The Lowlandin* henkilöhahmojen eläessä uudessa maassa, vieraan kulttuurin keskellä, nousevat vierauden, sopeutumisen ja diasporan teemat teoksessa esiin. Näitä teemoja käsitellään niin diasporan ja uuteen maahan sopeutumisen, assimilaation sekä kahden eri kulttuurin aikakäsitysten monipuolisuuden kautta. *The Lowlandissa* toistuu menneisyyden vaikutus nykyisyyteen – taakse jätetyt asiat ovat läsnä myös uudessa kotimaassa, ja menneen ja nykyhetken kompleksinen suhde korostuu kahden kulttuurin kohdatessa.

Postkolonialismin ja historian kytkökset välittyvät *The Lowlandista* voimakkaasti myös paikkojen ja ympäristön kautta. Teoksen ympäristönkuvaus pitää sisällään paljon kolonialismiin liittyviä yksityiskohtia toteuttaen postkoloniaalisen ekokritiikin tavoitteita sekä myötäillen sen käsityksiä historiasta. Lisäksi teoksesta välittyy 2000-luvun kansainvälisen nykykirjallisuuden uudenlainen historiatietoisuus, joka perustuu ajatukselle menneisyyden konkreettisuudesta ja sen uudensuhteesta kertomuksiin. Tämä historiakäsitys välittyy *The Lowlandista* esimerkiksi siinä, miten menneisyydestä puhutaan teoksessa, miten menneisyyden vaikutukset ovat läsnä henkilöhahmojen arjessa sekä siinä miten nykyisyyttä verrataan teoksessa jatkuvasti menneisiin tapahtumiin ja miten asiat merkityksellistyvät suhteessa menneeseen. Myös laajemmat, postkoloniaaliset teemat ovat vahvasti läsnä teoksessa.

Menneisyys on moniulotteisesti läsnä *The Lowlandin* eri piirteissä, niin siirtolaisuuden kuvauksissa, ympäristössä kuin henkilöhahmojen nykyhetkissä. Teoksen tavasta kuvata menneisyyttä välittyy 2000-luvun kirjallisuudelle tyypillinen uskollisuus menneen todellisuuden kuvaamiselle sekä tietoisuus menneisyyden vaikeasta suhteesta kertomuksiin. Menneisyys on henkilöhahmojen elämässä läsnä niin yksilötasolla kuin kolonialismin jälkinä. Menneen kompleksisuus on teoksessa tärkeässä osassa, ja aihetta olisi hedelmällistä tutkia lisää niin Lahirin tuotannon kuin kansainvälisen nykykirjallisuuden teorian puitteissa.

Asiasanat: historiakäsitys – postkolonialismi – postkoloniaalinen ekokritiikki – menneisyys – Jhumpa Lahiri – yhdysvaltalainen kirjallisuus – 2000-luvun kirjallisuus

Sisällys

1. Johdanto	1
1.1 Lahirin taustat ja tuotanto	1
1.2 <i>The Lowland</i> ja sen kontekstualisointi.....	4
1.3 Teoreettisia lähtökohtia	10
1.4 Tutkimuskysymys ja tutkielman rakenne	19
2. Mennyt mukana siirtolaisuudessa	22
2.1 Uuteen maahan sopeutuminen.....	22
2.2 Assimilaatio menneestä irrottautumisena	33
2.3 Eri kulttuurien tapoja käsittää aikaa ja menneisyyttä	38
3. Mennyt paikoissa ja paikkojen merkitys	46
3.1 Menneisyys osana maisemaa ja paikkoja.....	46
3.2 Paikanvaihdoksella irti menneestä.....	55
3.3 Ympäristö muuttuu, historia ei.....	59
4. Menneen läsnäolo nykyisyydessä	63
4.1 Menneestä puhuminen ja sen kieltäminen.....	63
4.2 Menneen periytyminen nykyhetkeen	71
4.3 Menneeseen vertaaminen ja muistojen virta	75
4.4 Realistisuus ja historian suuret linjat.....	80
5. Päätelmät.....	86
LÄHTEET	90

1. Johdanto

1.1 Lahirin taustat ja tuotanto

Pro gradu -tutkielmani kohteena on yhdysvaltalaiskirjailija Jhumpa Lahirin (1967–) teos *The Lowland*. Vuonna 2013 englanniksi ja 2014 suomeksi nimellä *Tulvaniitty* (suom. Sari Karhulahti) ilmestynyt *The Lowland* on Lahirin uran neljäs teos. Kirjailija pääsi teoksellaan vuoden 2013 Man Booker Prizen ehdokkaaksi ja sai vuonna 2015 arvostetun DSC Prize for South Asian Literature -palkinnon. Jälkimmäisen perusteluissa teosta kiiteltiin erityisesti sen tiiviistä mutta lyyrisestä tyylistä, poliittisten ja perheeseen liittyvien teemojen yhdistämisestä sekä hienosti rakennetuista hahmoista jotka kohtaavat monimutkaisia tilanteita niin yksityiselämässään kuin yhteiskunnassa. (The Man Booker Prize 2017; Seervai 2015; Dsc Prize For South Asian Literature 2015.) Lisäksi Yhdysvaltojen presidentti Barack Obama myönsi Lahirille vuoden 2014 National Humanities Medal -palkinnon, jolla kunnioitetaan toimijoita, jotka ovat lisänneet ihmisten kosketusta kirjallisuuteen sekä syventäneet ymmärrystä ihmisyydestä. Palkinnon perusteissa keuhuttiin erityisesti sitä, miten Lahiri on proosallaan kauniisti avannut intialais-amerikkalaisten kokemuksia sekä vierauden ja kuulumisen tunteita. (Sugden 2015.)

Jhumpa Lahiri (oikealta nimeltään Nilanjana Sudeshna Lahiri) syntyi intialaisille vanhemmille Lontoossa vuonna 1967. Lahirin perhe muutti jo tämän ollessa pieni Yhdysvaltoihin asettuen asumaan Rhode Islandille. Perhe teki Yhdysvalloista useita matkoja vanhempien kotiseudulle Intian Kalkuttaan, ja kotona puhuttiin bengalia sekä pidettiin yllä intialaisia tapoja. Jhumpa Lahiri opiskeli kirjallisuutta Barnard Collegessa New Yorkissa ja luovaa kirjoittamista Bostonin yliopistossa, josta hän hankki lopulta kolme eri maisterintutkintoa: englannista, kirjallisuudesta sekä luovasta kirjoittamisesta. Lisäksi hän on suorittanut tohtorinopinnot Bostonin yliopistossa renessanssintutkimuksesta. Nykyään Lahiri opettaa yliopistossa kirjoittamiseen ja kääntämiseen liittyviä kursseja. Hän asuu perheineen Yhdysvalloissa, New Yorkin Brooklynissa, ja viettää pitkiä aikoja Italiassa, Roomassa. (Pellas 2017; Hore 2008; Tayler 2008.)

The Lowland on Jhumpa Lahirin neljäs teos, jota ennen kirjailija on julkaissut novellikokoelmat *Interpreter of Maladies* (1999, *Tämä siunattu koti*, suom. Kersti Juva 2001) ja *The Unaccustomed Earth* (2008, *Tuore maa*, suom. Kersti Juva 2008) sekä romaanin *The Namesake* (2003, *Kaima*, suom. Kersti Juva 2005). Myös nämä ovat keränneet paljon kehuja ja palkintoja – *Interpreter of Maladies* voitti sekä Pulitzer-palkinnon ja PEN/Hemingway-palkinnon että nimitettiin *The New Yorkerin* vuoden debyytiksi. *The Namesake* pääsi finaaliin *Los Angeles Timesin* Book Prize -finaalissa ja nimitettiin *New York Timesin* Notable Book -kirjaksi sekä vuoden kirjaksi useissa listauksissa. (Lahiri 2008.)

Lahirin tuotanto kuvaa suurelta osin Intiasta Yhdysvaltoihin muuttaneiden siirtolaisten kokemuksia, kulttuurieroja, sopeutumista ja perhesuhteita. Novellikokoelma *Interpreter of Maladies* sisältää yhdeksän kertomusta, jotka kaikki luotaavat eri tavoin Intiaan liittyvien henkilöhahmojen elämää. Novellikokoelman teemat liikkuvat varsinkin vierauden ja sopeutumisen tematiikkojen ympärillä, ja kokoelman nimen mukaisesti läsnä on vahvasti kääntäminen, merkitysten tulkitseminen ja eri kulttuurien välillä toimimisen haasteet. Samaa tematiikkaa käyttää toinen novellikokoelma, *The Unaccustomed Earth*. Teoksen kahdeksan kertomusta liikkuvat Yhdysvalloissa ja Intiassa, kulttuurien rajapinoilla ja murrospaikoissa. Novellien keskiössä ovat erityisesti perheet ja näiden sisäinen dynamiikka sekä toisen polven siirtolaisten kokemukset.

The Namesake, Lahirin ensimmäinen romaani, seuraa intialaistaustaisen Gangulin perheen elämää Yhdysvalloissa. Kirjan pääosassa on Gogol Ganguli, perheen poika, jonka elämää määrittävät paljon hänen asemansa toisen polven siirtolaisena, vanhempien intialaisen ja ympäröivän yhteiskunnan amerikkalaisen kulttuurin välissä, sekä hänen nimensä. Bengalilaisessa kulttuurissa perheen kesken

ihmisistä käytetään eri nimeä kuin kodin ulkopuolella, mutta Gogolilla kotinimi siirtyy vahingossa yleiseen käyttöön. Nimi on kaikille vieras, sillä se ei ole intialainen mutta ei amerikkalainenkaan, ja se symboloi Gogolin aseman monimutkaista ulkopuolisuutta. Pojan tarinaa seurataan kolmisenkymmentä vuotta, minkä aikana teos erittelee monipuolisesti kulttuurieroja, ulkopuolisuutta, kotoutumista ja perhesuhteita.

The Lowlandin julkaisemisen jälkeen Lahiri on julkaissut yhden teoksen, italiaksi kirjoitetun *In altre parole* (eng. *In Other Words*) vuonna 2015. Uusinta vaihetta kirjailijan uralla määrittää italian kieli. Lahiri on opiskellut italian kieltä jo vuosia, ja *The Lowlandin* valmistumisen jälkeen hän päätti omistautua rakastamalleen kielelle ja maalle kokonaan – hän muutti perheineen joksikin aikaa Roomaan ja alkoi kirjoittaa italiaksi. Hän kertoo uuden kielen opettelemisen olleen osa uuden identiteetin etsimistä, muodonmuutosta, ja italian kielen olleen hänelle vaistomaisesti läheinen ja tuttu. Se on tarjonnut myös uuden suunnan kirjoittamiselle, kun englannin kieleen ja sen mukanaan kantamiin merkityksiin on tullut etäisyyttä. (Pellas 2017; Lahiri 2015.) Kirjailijan suhde englannin kieleen on ollut problemaattinen, sillä se on ollut hänelle ulkoa tullut, opeteltava ja tulkittava asia. Bengali on Lahirin kotikieli, se mitä hän on oppinut puhumaan ja kuuntelemaan kotona, mutta jota hän ei kuitenkaan osaa lukea eikä kirjoittaa. Englanti taas on ollut kotia ympäröivä kieli, jonka kautta hän on oppinut elämään amerikkalaisessa yhteiskunnassa, lukemaan ja kirjoittamaan. Englannin kieli on ristiriitaisesti merkinnyt hänelle samaan aikaan sekä erottautumista vanhemmista että omaa kirjailijan uraa. Lahiri kirjoittaa englannin merkitsevän hänelle raskasta palaa menneisyydestä, ja italia, itse valittu ja opittu kieli tarjoaa vapauden tästä, mahdollisuuden jonkin uuden rakentamiseen. (Lahiri 2011; Lahiri 2015.)

Lahirin *The Lowlandia* edeltävä tuotanto käsittelee laajasti siirtolaisuuteen ja kulttuurien välisiin suhteisiin liittyviä teemoja (Wutz 2015, 244), ja teoksia onkin tutkittu paljon postkoloniaalisen kirjallisuudentutkimuksen kautta. Esimerkiksi Deepika Bahri on tutkinut Lahirin novelleissa siirtolaisuuden liittymistä vierauden ja tuttuuden käsitteisiin sekä sitä, miten siirtolaisuus haastaa novelleissa perinteiset perheen rajat ja muodot. Hänen mukaansa Lahirin tuotannossa vieraus ja tuttuus eivät ole vastakkaisia, vaan ne saattavat löytyä toisistaan, esimerkiksi vieraasta maasta saattaa löytyä jotain tuttua, tai tuttu asia saattaa tuntua yllättäen vieraalta. (Bahri 2013.) Siirtolaisten vieraanvaraisuutta ja siihen liittyvää toiseutta taas on tutkinut Ahmed Mulla, joka käsittelee *The Unaccustomed Earth* -teoksen ”Hema and Kaushik” -novellin siirtolaisperheiden diasporaan liittyvää vieraanvaraisuutta todeten, ettei se ole välitöntä ja pyyteetöntä toisen auttamista, vaan liittyy enemmän oman aseman ja hyväksynnän hakemiseen. (Mulla 2013.) Rogobete Daniela on analysoinut *The Unaccustomed Earth* -

teoksen diasporista kokemusta ja sitä, miten teoksen henkilöhahmot projisoivat tunteitaan ja kokemuksiaan pieniin, konkreettisiin asioihin, joiden metaforinen merkitys kasvaa. (Daniela 2016). Samaan tulokseen on tullut Miriama Svítková analyysissään kulttuurisen identiteetin muodostumisesta Lahirin novelleissa. (Svítková 2016.) Amit Shankar Saha on niin ikään analysoinut Lahirin *The Name-sake* -teoksen diasporisia kokemuksia todeten niiden liittyvän kiinteästi identiteetin muodostumiseen ja hybridisyyden kokemukseen. (Saha 2012.) Lahirin näkökulma ei ole rotujen välisissä suhteissa (Rajan 2006, 126) vaan enemmänkin uuden ja vanhan siirtolaispolven väleissä, useimmiten vielä tietyn ryhmän sisäisissä suhteissa ulkoisten konfliktien sijaan. Mulla viittaa siihen, miten esimerkiksi suuressa osassa Yhdysvaltoihin sijoittuvia tarinoita pääosassa tai edes sivuosissa ei ole juurikaan alkuperäisiä yhdysvaltalaisia, vain intialaissiirtolaisia. (Mulla 2014, 41.)

Toisen polven maahanmuuttajien kokemusta ja juurettomuutta käsittelee *The Unaccustomed Earth* -novellikokoelman novellin puitteissa myös Bidisha Banerjee. Hän nostaa valokuvan merkittäväksi välineeksi kokoelman novellissa ”Hema and Kaushik” todeten sen multitemporaalisena eli eri aikatasoja yhdistävänä asiana tuovan esille eri sukupolvien kokemukset diasporasta. Aivan kuten valokuvan ottohetkeen on mahdotonta palata, samoin on mahdotonta palata kotiin, jota ei enää ole. Lisäksi Lahiria on analysoitu ekokriittisen tutkimusperinteen näkökulmasta, esimerkiksi Michael Wutz on lukenut *The Unaccustomed Earth* -teosta sen ekologista ja ekokriittistä taustaa korostaen ja siten tutkinut, miten teos toteuttaa monitasoisen tulkinnan postkoloniaalisuudesta maan trooppia käyttäen. Hän myös linkittää teoksessa esiintyvät ekokriittiset teemat ja konsumerismin kolonialismin historiaan. (Wutz 2015, 244, 246, 258.) Myös *The Lowlandia* on tutkittu ekokriittisestä näkökulmasta. Esimerkiksi Ginni Rani on tutkinut teoksesta löytyviä kestävän kehityksen teemoja (Rani 2016), ja Patrycja Austin on tutkinut teoksen siirtolasteemojen ja ympäristönkuvausten yhteyksiä. Austin toteaa ympäristön kuvauksen tarjoavan paljon selityksiä sille, miten siirtolaisuutta ja liikkuvuutta kuvataan teoksessa. (Austin 2016.)

1.2 *The Lowland* ja sen kontekstualisointi

Tämän tutkielman aiheena oleva *The Lowland* kurottaa vuosikymmenten yli. Teos kertoo yhden perheen tarinan, joka leviää 1900-luvun puolivälissä juuri itsenäistyneestä Intiasta aina vuosituhannen vaihteen Yhdysvaltoihin saakka. Aivan alussa teoksen keskiössä on Kalkutan Tollygungessa asuva Mitran perhe. Perheen kaksi poikaa, Subhash ja Udayan, ovat erottamattomia. Heidän lapsuutensa on

melko tavanomainen, ja sen ehkä merkittävin tapahtuma on läheiselle golfklubille livahtaminen. Tollygungessa sijaitsee brittien entinen country club, jonne paikalliset eivät pääse vierailemaan tai edes katsomaan paikkaa. Klubi on merkityksellinen osa teoksen ympäristöä juuri saavuttamattomuutensa vuoksi – se symboloi naapurustossa brittien valta-asemaa ja kolonisaatiota sekä kantaa mukanaan historian kerroksia. Country club kietoutuu osaksi Mitran perheen tarinaa, kun Subhash ja Udayan onnistuvat livahtamaan tiluksille, ja eräänä iltana poliisi saa heidät kiinni itse teosta. Subhash saa selkäsaunan, josta tulee yksi perheen elämää määrittävistä hetkistä. Kolonialismia edustavan clubin luona sattuneet tapahtumat vaikuttavat päähenkilöiden elämässä vielä kauan tulevaisuudessa.

Päätyessään eri yliopistoihin Subhash ja Udayan alkavat kuin huomaamattaan kasvaa erilleen. Historian suuret linjat ja Intian poliittinen tilanne vaikuttavat jälleen yksilöihin, kun Udayan kiinnostuu opiskelijapiireissään Intian kommunistisesta naksaliittiliikkeestä ja politisoituu sen piirissä. Veljen levottomuuden kasvaessa Subhash keskittyy opiskeluun ja muuttaa lopulta Yhdysvaltoihin Rhode Islandille jatkamaan opintojaan. Subhashin opiskellessa Yhdysvalloissa Udayanin radikalisoituminen etenee. Perheeltään salassa hän toimii yhä tiiviimmin naksaliittiliikkeessä ja osallistuu poliisin murhaan. Samoihin aikoihin hän ottaa vaimokseen kauniin ja älykkään Gaurin. Gaurin ja Udayanin onnea ei kestä kuitenkaan kauaa, kun Udayan jää kiinni terroristaan. Kodin läheisellä tulvaniityllä poliisi tappaa hänet perheen katsoessa tapahtumaa. Subhash saa Yhdysvaltoihin tapahtuneesta viestin, ja hän rientää takaisin Intiaan vain löytääkseen Tollygungesta rikkinäisen perheen.

Menneisyydestä kertomisen teemat nousevat teoksessa ensimmäistä kertaa pintaan, kun Subhash koettaa kysellä vanhemmiltaan, mitä Udayanille on tapahtunut ja jää ilman vastausta. Vanhempien kääntyessä surussaan sisäänpäin Gauri kertoo Subhashille Udayanin viime hetkistä, mutta vain oman versionsa. Tästä eteenpäin Udayanin kohtalosta ei puhuta, vaan se jätetään taakse, kuin asian voisi vain laittaa syrjään. Menneisyyden kieltäminen ei kuitenkaan onnistu, vaan perhettä kohdannut tragedia vaikuttaa henkilöiden elämässä vielä monella tavalla. Gaurin asema miniänä Mitran perheessä on Udayanin kuoleman jälkeen hankala, joten Subhash päätyy auttamaan Gauria tuomalla hänet vaimonaan Yhdysvaltoihin. Tästä alkaa teoksessa yhä uudelleen toistuva yritys päästä ja päästää irti menneisyydestä kertomalla siitä uutta tarinaa ja vaihtamalla paikkaa. Udayanin kuolemassa ja siinä, miten teoksen henkilöihahmot reagoivat siihen, kiteytyy paljon siitä, miten historiaa käsitellään teoksessa. Gauri luo menneen tosiasioita piilottavalla kertomuksellaan uutta versiota Udayanin kuolemasta, ja hän ja Subhash koettavat jättää menneen taakseen muuttamalla muualle.

Subhash tuo Gaurin Rhode Islandille, missä he asettuvat asumaan kampukselle. Gauri synnyttää tyttären, Belan, ja kolmikko koettaa elää normaalia perhe-elämää. Arjessa on kuitenkin jännitteitä maton alle lakaistun menneisyyden tapahtumista. Yhdysvaltoihin tullessaan Subhash ja Gauri ovat jättäneet Intian tapahtumat taakseen ja luoneet suhteestaan uuden kertomuksen, jossa Subhash on Belan isä. Samaan tapaan Gauri koettaa jättää taakseen intialaisuutensa muuttamalla pukeutumistyyliään ja irrottautumalla intialaisesta yhteisöstä. Lisäksi varsinkaan Gauri ei sopeudu perhe-elämään. Hänen vaikea suhteensa Belaan ja tämän lapsuudessa tapahtuneet laiminlyönnit sekä akateemisen työskentelyn ja perhe-elämän yhteensovittamisen ristiriidat kasvavat liian suuriksi, joten hän jättää perheen yllättäen ja muuttaa yksin Kaliforniaan.

Gaurin pakeneminen Kaliforniaan toistaa yritystä päästää irti menneisyydestä ja yritystä luoda uusi tarina omasta elämästä. Mutta vaikka hän on toistuvasti lähtemällä jättänyt menneisyyden taakseen, on se silti läsnä hänen elämässään. Menneisyys on jatkuvasti hänen mielessään läsnä muistojen kautta. Lisäksi Gaurin liikkeissä näkyy teoksessa ilmenevä ajatus menneisyyden kiinnittymisestä paikkoihin. Muistot Udayanista ovat tiiviisti kiinni Intiassa ja Belasta Rhode Islandilla, joten niistä paikoista lähteminen näyttää ratkaisulta irti pääsemiseen. Mutta vaikka mennyt on kiteytynyt paikkoihin, se on olemassa myös irrallaan niistä, ja Gauri joutuu huomaamaan kohtaavansa taakse jättämänsä asiat yhä uudelleen myös uudessa ympäristössä, yhä uusien ja yllättävien assosiaatioiden kautta.

Isä ja tytär jäävät kaksin Rhode Islandille kohtaamaan äidin lähtemisen aiheuttamia traumoja ja tunteita. Aikuistuttuaan Belakin lähtee omille teilleen. Äitinsä tapaan hän välttelee kotona käymistä, ja samoin joutuu huomaamaan, että menneisyyttä ei sen paikkasidonnaisuudesta huolimatta voi karistaa lähtemällä. Lopulta Bela päätyy palaamaan kotiin. Tähän on syynä hänen odottamansa lapsi, jonka kasvattamiseen hän pyytää isänsä apua. Uusi sukupolvi, Meghna, saa Subhashinkin toimimaan. Hän kertoo vihdoinkin Belalle totuuden tämän isästä ja perheen menneisyydestä, ja avaa näin vuosikausia jumissa olleet solmut. Tämä tuo esiin koko Belan elämän ajan rinnakkain kulkeneet menneisyyden eri versiot. Kohtaus avaa todella mielenkiintoisesti sitä, miten menneisyys ei ole peitettyä ja taakse jätettynäkään lakannut vaikuttamasta Belan ja muiden elämään. Eri menneisyydet ovat kulkeneet Mitran perheen elämässä päällekkäin, ja molemmat ovat muokanneet nykyhetkeä sellaiseksi kuin se on.

The New Yorkerin haastattelussa Lahiri kertoo *The Lowlandin* perustuvan löyhästi tositapahtumiin ja todellisiin paikkoihin. Hän kertoo Tollygungen olleen hänen oman isänsä kotiseutua ja kulkeneensa itse teoksen veljesten tapaan vain harvoille sisäänpääsyn tarjoavan Tolly Clubin ohi lukemattomia

kertoja. Lahiri kertoo myös Subhashin ja Udayanin hahmojen perustuvan todellisiin henkilöihin, naksaliitteihin¹ liittyneisiin veljeksiin, jotka murhattiin perheensä silmien edessä sen jälkeen, kun he olivat piileskelleet tulvaniityllä poliiseilta. Tarina sai Lahirin kiinnostumaan aiheesta, ja hän teki paljon taustatyötä naksaliitteihin ja Intian lähihistoriaan liittyen. Samoin Lahiri on itse asunut Rhode Islandilla ja tehnyt siellä taustatyötä kyseistä teosta kirjoittaessaan. (Leyshon, 2013a, 2013b.)

Wutz (2015, 244) toteaa postkoloniaalisuuden ja siirtolaisuuden teemojen sekä ajan ja muutoksen käsittelyn olevan läsnä suuressa osaa Lahirin tuotannosta. Vaikka siirtolaisuus, perhesuhteet ja monikulttuurisuus ovat teemoina läsnä myös *The Lowlandissa*, ne eivät kuitenkaan nouse teoksen pääteemojen joukkoon. Myös *The Lowland* käsittelee näitä teemoja, ja myös Wutz toteaa sen olevan pullollaan sekä koloniaalisuuteen että ympäristöön liittyvää tietoisuutta. (Wutz 2015, 244.) Kyseisessä teoksessa tämä tietoisuus tulee kuitenkin esiin eri tavoin kuin Lahirin aiemmassa tuotannossa – kolonialismi ja siirtolaisuus eivät ole kerronnan fokuksessa olevia asioita, vaan ne tulevat merkityksellisiksi teoksen muiden teemojen kautta. En kiistä Wutzin analyysia teoksen teemoista, mutta mielestäni aiemmat teokset käsittelevät postkolonialismia, aikaa ja muutosta eri tavalla kuin *The Lowland*. Niissä siirtolaiskokemus on tarinan tasolla pääosassa, ja aiheiden käsittely hyödyntää totuttua, stereotyyppistäkin kuvastoa itä-aasialaisista siirtolaisista. Gita Rajan (2006, 134) mainitsee esimerkiksi curryruoan kokkaamisen ja tieteilijöinä toimivien aviomiesten olevan tyypillistä stereotyyppistä kuvastoa Yhdysvaltoihin asettuneista intialaisista. Lahirin *The Lowlandia* edeltävä tuotanto keskittyy juuri tällaisiin teemoihin, perheisiin, joiden sisällä siirtolaissukupolvien välillä on kitkaa, oman paikan etsimiseen ja kulttuurien välillä toimimiseen.

Myös *The Lowland* käsittelee sukupolvien välisiä suhteita ja sopeutumista uuteen paikkaan. Mielenkiintoista *The Lowlandissa* on kuitenkin erityisesti se, miten se käsittelee tapaa, jolla menneisyys seuraa henkilöahmoja. Menneisyydellä tarkoitan tässä tutkielmassa kaikkea ennen kerronnan nykyhetkeä tapahtunutta. Menneisyys viittaa niin vuosikymmeniä sitten tapahtuneisiin asioihin kuin päiviä tai viikkoja sitten päättyneisiin seikkoihin. Kuten Bahri (2004, 482) toteaa, menneisyyden tutkiminen tulee aloittaa omasta nykyhetkestä käsin. Ajasta tulee menneisyyttä heti kun se siirtyy nykyhetkestä pois. Päähuomio tässä tutkielmassa on kuitenkin enimmäkseen kauempana menneisyydessä olevissa

¹ Naksaliitit ovat Intiassa 1960-luvulta lähtien toiminut kommunistinen liike. Maolaisuuteen ja terrorismiin suuntautunut liike sai alkunsa Länsi-Bengalissa Naxalbarin kylässä 1967 tapahtuneesta talonpoikien ja maanomistajien välisestä kapinasta. 1970-luvulla liikkeen toimintaan kuului paljon väkivaltaa sekä vastustajien salamurhia ja sissisodankäyntiä virkavaltaa vastaan.

asioissa. Historia-käsitteen suhde menneisyyteen taas on tässä tutkielmassa se, että historialla tarkoitan yleensä laajempia, yhteiskunnallisempia menneisyyden tapahtumia. Historia on enemmän tallennettua ja yleisesti jo kertomuksen muotoon siirrettyä menneisyyttä, kun taas menneisyydellä tarkoitan yleisesti menneen tapahtumia ja asioita. Vahvimpia teemoja teoksessa ovat ennemminkin menneisyyden ja valintojen vaikutus ihmisten kohtaloihin, sukupolvien väliset suhteet, eristäytyminen ja juurettomuus. Menneisyys ei ole vain jotain, mikä on tapahtunut ja jättänyt jäljen henkilöhistorioihin – se on jotain, joka tapahtuu yhä uudelleen, elää henkilöiden teoissa ja valinnoissa. Pääpaino ei ole yksilön ja kulttuurin tai perheen välillä, vaan yksilön ja menneisyyden välillä. Vaikka Gauri ja Subhash kokevat liikkuneensa eteenpäin, niin kirjaimellisesti kuin henkisesti, he eivät ole karistaneet Kalkutan tapahtumia itsestään. Udayanin kuolema on muuttanut heitä, jäänyt osaksi heitä ja heidän elämäänsä.

Lahirin koko tuotannon voidaan nähdä sopivan osaksi montaa eri kirjallisuustraditiota. Myös *The Lowlandin* voi ajallisesti ja kulttuurillisesti sijoittaa moneen eri kontekstiin, ja jo kirjailijan itsensä taustat tekevät asiasta monisyisen. Lahirin tuotantoa voisi tulkita niin yhdysvaltalaiskirjallisuuden, siirtolaiskirjallisuuden, postkoloniaalisen kirjallisuuden tai transnationaalisen romaanin viitekehityksessä. Lahiri itsekin puhuu paljon asemastaan kulttuurien välissä. Bengalivanhempien lapsena kasvaminen Yhdysvalloissa oli täynnä ristiriitoja, jotka näkyivät esimerkiksi kielessä ja itseilmaisussa englannin ja bengalin käytön suhteen. (Lahiri 2011.) Lahirin lapsuutta ja nuoruutta väritti tunne siitä, ettei hän kuulunut täysin kumpaankaan ympäristöön, bengalisiirtolaisiin tai Yhdysvaltojen kantaväestöön. ”All my life I’ve tried to get away from the void of my origin,” Lahiri toteaa kertoessaan siitä, miten hän aikuisiällä onkin paennut kahden kulttuurin välillä tasapainoilua uuden kielen, italian, pariin (Lahiri 2015).

Kirjailijana Lahiri ei itsekään halua sitoutua siirtolaiskirjallisuuden (*immigrant fiction*) käsitteeseen. Hänen mukaansa kirjailijat ovat aina kirjoittaneet rajojen ylittämistä, uuden kohtaamisesta sekä paikoista, joista he ovat kotoisin, eikä ole mikään ihmeellinen asia, että kirjailija eläessään siirtyy asumaan jonnekin muualle kuin paikkaan, josta hän kirjoittaa. Yhdysvaltojen historian perusteella kaikki siellä kirjoitettu kirjallisuus pitäisi tällä perusteella luokitella Lahirin mukaan siirtolaiskirjallisuudeksi. ”If certain books are to be termed immigrant fiction, what do we call the rest? Native fiction?” (*The New York Times* 2013.) Hänestä ulkopuolisuuden ja assimilaation teemat ovat aina kuuluneet kirjallisuuteen, ja hän listaa eniten itseensä vaikuttaneiksi kirjailijoiksi intialaisten tai amerikkalaisten sijaan siirtolaisina tai maanpaossa eläviä taiteilijoita, kuten Joycen ja Nabokovin. (*The New York Times* 2013, Rothstein 2000.) Samoin Lahiri ei halua tulla kutsutuksi diasporakirjailijaksi (*diasporic writer*) jonka

tuotanto keskittyy Yhdysvaltojen intialaisyhteisön kuvaamiseen, vaan hän painottaa kirjoittavansa universaaleja tarinoita (Chandorkar 2017, 207). Siirtolaiskirjallisuuden kontekstiin Lahiri kuitenkin sopii sekä siirtolaistaustansa että tekstiensä aiheiden, siirtolaisperheiden tarinoiden ansiosta. Myös *The Lowland* on siirtolaiskirjallisuuden traditioon sopiva. Se ei kuitenkaan yksinään ole riittävä konteksti teoksen syvälliseen tulkintaan. Siirtolaiskokemus on vain taustaa muille teoksen teemoille, erityisesti menneisyyden vaikuttavuudelle ja siltä pakenemiselle.

Siirtolaiskirjallisuuden ohella Lahirin teosta voi tulkita myös yhdysvaltalaisen kirjallisuuden kontekstissa, onhan hän yhdysvaltalainen kirjailija. Suhde kyseiseen maahan on Lahirille itselleen kuitenkin siirtolaistaustan vuoksi monimutkainen. Hän toteaa, että haluaisi nähdä itsensä yhdysvaltalaisena kirjailijana, mutta että se on hänelle vaikeaa, sillä hänet kasvatettiin olemaan ajattelematta itseään amerikkalaisena, olemaan intialainen. (Rothstein 2000.) James Phelanin (2013, 2–3) mukaan ympäröivä kirjallisuus ja kulttuuri tarjoavat resurssit, jotka muuttuvat ajan kuluessa ja paikasta toiseen siirtyessä. Tietyn kulttuurin keskellä kasvaminen ohjaa kirjailijaa kirjoittamaan kyseisessä kulttuurissa, ajassa ja paikassa traditioon asettuvan teoksen. Siirtolaistaustastaan huolimatta Lahiri on viettänyt lapsuutensa ja nuoruutensa amerikkalaisen kulttuurin keskellä. (Lahiri 2011.) Myös Wutz (2015, 245) ja Bahri (2013, 38) viittaavat Lahirin sijoittuvan yhdysvaltalaisen kirjallisuuden tradition jatkumoon, ja samoin Rajan (2006, 139) toteaa Lahirin Yhdysvaltoihin sijoittuvan elämän ja opintojen tarjoavan hänelle mahdollisuuden käyttää maan paikallista kuvastoa globaalien teemojen ja ilmiöiden kuvaamiseen. Näin ollen Lahirin *The Lowland* voidaan lukea tässäkin kontekstissa.

The Lowlandin realistinen kuvaus istuu myös Mervyn Rothsteinin artikkelin argumentteihin siitä, miten intialaiskirjailijoiden uusi, englanniksi kirjoittava sukupolvi on kääntynyt realismiin puoleen. Intian englanninkieliseen postkoloniaaliseen kirjallisuuteen lasketaan sekä Intiassa että sen ulkopuolella, usein diaspora-käsitteen alla, kirjoitetut teokset. Brittiläisen imperiumin piiriin kuuluneessa Intiassa on kirjoitettu englanniksi jo kauan, mutta erityisesti uuden itsenäisyyden tuomat muutokset yhteiskunnassa auttoivat uutta naiskirjailijoiden sukupolvea nousemaan esiin 1900-luvun puolivälissä. Kirjoittaessaan kokemuksistaan intialaisuudesta he avasivat väylää seuraajilleen, joihin myös Lahiri kuuluu. (Grobin 2011, 94.) Uudet nousevat intialaiskirjailijat ovat kääntyneet pois Salman Rushdien *Midnight's Children* -teoksen (1981) aloittamasta maagisen realismin perinnöstä ja keskittyneen sen sijaan todellisuuden kuvaukseen sellaisenaan. Syy tähän on osin se, miten maaginen realismi monimutkaistaa ja sekoittaa jo ennestään monimutkaista todellisuutta vielä vaikeammaksi ymmärtää. Tämä

muutos on Rothsteinin mukaan aloittanut uuden aikakauden englanninkielisessä intialaisessa kirjallisuudessa. (Rothstein, 2000.) Lisäksi Wutzin mukaan Lahiri hyödyntää kirjoituksessaan useita eri traditioita, joiden avulla hän luo uusia muotoja myös transnationaalisen kirjallisuuden kentällä. Samalla kun Lahiri ottaa paikkansa yhdysvaltalaisen kirjallisuuden perinteessä, hän tiedostaa tarinankerronnan kulttuurienväliset juuret ja yhteydet kieleen, maankäyttöön sekä muuttoliikkeisiin. (Wutz 2015, 250, 255.)

Nykykirjallisuus on huomattavan globaalia, mihin varsinkin siirtolaistaustat ja tarinat tuovat kansainvälisiä lisäaspekteja. On vaikeaa, ellei mahdotonta määritellä tietyn teoksen kuuluvan vain yhteen selkeään kirjallisuustraditioon. Lahirinkin tuotantoa ja *The Lowland* -teosta voisi analysoida monenkin eri tradition ja kulttuurisen kontekstin kautta. Tässä tutkielmassa liitän teoksen vahvimmin kansainväliseen nykykirjallisuuden traditioon, jonka lisäksi käsittelen myös postkoloniaalisen kirjallisuuden ilmentymiä teoksessa. Kansainvälistä nykykirjallisuutta ja postkoloniaalista kirjallisuutta käsittelen lisää seuraavassa alaluvussa.

1.3 Teoreettisia lähtökohtia

Maailman muuttuessa myös kirjallisuus muuttuu pyrkiessään tarjoamaan vastauksia maailmassa olemisen kokemuksiin. Kaksituhattaluvun kirjallisuuden voidaan nähdä muodostavan oman kirjallisen traditionsa. Vaikka itse millenium ei tuonut ennalta kuviteltua suurta mullistusta maailmaan, voi vuosituhannen vaihteen silti nähdä merkitsevän uuden ajanjakson alkua. Yksi viime aikojen huomattavimmista maailmaa muokkaavista tapahtumista ajoittui heti uuden vuosituhannen alkuun, kun World Trade Centeriin törmänneet lentokoneet muuttivat maailmaa syyskuussa 2001. Lisäksi Peter Boxallin mukaan 2000-luvun maailmankuvaa määrittää suuresti muutos siinä, miten aika, etäisyys ja kulttuurit liittyvät toisiinsa. Hänen mukaansa se, miten uusi teknologia ja aina vain enemmän sähköisesti tapahtuva kommunikaatio ovat muokanneet kokemustamme maailmasta ja ajasta², on yhtä perustavanlaatuinen muutos kuin 1800-luvun *fin de siècle*n siirros teollisuuden aikakaudesta moderniin maailmanjärjestykseen. (Boxall 2013, 7–10; Boxall 2012, 701; Bauman 2002, 15–19, 153–154.)

It is this sense of profound disjunction between our real, material environments and the new technological, political and aesthetic forms in which our global relations are

² Tästä puhuu myös Alan Kirby digimodernismin termiinsä liittyen, kts. Vermeulen ja Akker 2010, 3.

being conducted that lies at the heart of the developments in the twenty-first-century novel[.] (Boxall 2013, 9.)

Samaan teemaan liittyy laajalle levinnyt kokemus länsimäisen kulttuurin myöhäisyydestä, lopun ajoista, jota kuvaa myös *post-* ja *late-* alkuisten asioiden lisääntyminen kulttuurissa.³ Tämän rinnalla kulkeva tunne uudesta ja nuoresta, nopeasti muuttuvasta ja kasvavasta ajasta ja uudenlaisesta maailmasta uudella milleniumilla luovat jännitteen, joka määrittää paljon nykyhetken kokemusta ja näkyy monin tavoin kansainvälisessä nykykirjallisuudessa. Boxall nostaa uuden ajan ja uudenlaisen kansainvälisen nykykirjallisuuden esimerkiksi Don DeLillon, jonka 2000-luvulla kirjoitetuista teoksista hän osoittaa löytyvän aiempaan tuotantoon nähden uudenlaisen, uuteen teknologiseen ja talouden määräämään maailmankuvaan liittyvän käsityksen ajasta. (Boxall 2012, 681–682, 697–699, 707.) Boxallin näkemyksiä tukee myös hänen teoksestaan arvion tehnyt Tang (2017, 4), joka toteaa tämän väitteiden olevan perusteltuja ja hyvin istutettuja nykymaailman poliittiseen ja kulttuuriseen kontekstiin.

The Lowlandin voi sekä julkaisuaikansa että sisältönsä perusteella nähdä kuuluvan 2000-luvun kirjallisuuden kentälle, jota kutsun tässä tutkimuksessa kansainväliseksi nykykirjallisuudeksi. Peter Boxall käyttää kyseisestä aikakaudesta termiä *twenty-first century fiction*, mutta koen tärkeäksi nostaa termiin ajoituksen lisäksi myös käsitellyn kirjallisuuden kansainvälisen luonteen. (Boxall 2013, 1.) Myös Boxall nostaa nykykirjallisuuden kansainvälisen luonteen yhdeksi sen tärkeistä ominaisuuksista luetellen esimerkkejä kansainvälisen kirjallisuuden traditioon hänen mielestään kuuluvista kirjailijoista ympäri maailmaa. Tähän joukkoon hän laskee kuuluvaksi niin englanniksi kirjoittavia tietyn maan kirjallisuutta edustavia kirjailijoita kuin myös muilla kielillä kirjoittavia ja kahden eri kulttuurin välistä kirjoittavia kirjailijoita.⁴ Boxallin mukaan kansainvälisen nykykirjallisuuden laajaan skaalaan mahtuu valtavan laaja joukko erilaisia tyylejä ja kulttuureja, mutta näitä kaikkia yhdistää niiden tapa käsitellä 2000-luvun maailmassa olemista ja elämistä.⁵ Lisäksi Boxall kirjoittaa nykyromaanin kansainväliseen luonteeseen vaikuttavan kansallisvaltioiden rajojen merkityksen vähenemisen, sen miten ideat ja ajatukset nykyään liikkuvat globaalisti ympäri maailmaa. Myös nykykirjallisuus toimii entistä enemmän kansainvälisesti ja kosmopoliittisesti, ja samoja teoksia luetaan ympäri maailmaa. (Boxall 2013, 6-7.) On kuitenkin muistettava, että kansainvälisellä kentällä toimii vain pieni osa maailmassa julkaistusta kirjallisuudesta ja lähes ainoastaan englanniksi käännettyä kirjallisuutta. Robert J. C. Young (2012,

³ Esimerkiksi ranskalaisen nykykirjallisuuden kutsuminen myöhäismoderniksi, kts. Meretoja 2008a.

⁴ Boxall nimeää tähän joukkoon esimerkiksi Paul Austerin, Margaret Atwoodin, Don DeLillon, Jennifer Eganin, Zadie Smithin, W. G. Sebaldin, Haruki Murakamin, Roberto Bolañon sekä Kazuo Ishiguron. (Boxall 2013, 6-7)

⁵ Sekä Boxallin että oman tutkimukseni kohteena on nykykirjallisuuden sisällä proosakirjallisuus.

214–2015.) nostaa mielestäni osuvasti tällaisen kansainvälisen kirjallisuuden yhdeksi määrittäjäksi sen, että sen teokset on kirjoitettu erilaisista kulttuurisista lähtökohdista, mutta suunnattu länsimaisille lukijoille. Samoin hän huomauttaa teosten käännettävyyden vaikuttavan niiden asemaan kansainvälisellä kentällä. Näistä seikoista huolimatta nykykirjallisuuden kansainvälinen aspekti silti mielestäni erittäin olennainen osa nykykirjallisuuden määritelmää.

Boxallin mukaan on hyvin vaikeaa käsitellä nykyromaanin ottamatta huomioon globaalia perspektiiviä myös sen vuoksi, että nykyromaanin vastaus juuri nykyihmisen tarpeeseen ja vaikeuteen kuvitella itsensä globaalissa kontekstissa. Samaan aikaan nykyromaanin käsittelee myös lokaalin ja globaalien välille syntyviä ristiriitaisuuksia. Tätä kautta se tarjoaa vastauksia uudenlaiseen maailmassa olemisen kokemukseen. Nykyromaanin pyrkii rakentamaan uusia käsityksiä ihmisen paikasta maailmassa, ajan, tilan ja ruumiin suhteesta sekä kuvaamaan uudenlaista käsitystä ajasta. Sen fokus on aiempaa enemmän todellisuudessa, sen materiaalisuudessa, suhteessa narratiiviin sekä uusiin tapoihin kuvata todellisuuden olemusta. (Boxall 2013, 7–10.) Materiaalisuudella tässä yhteydessä tarkoitetaan sitä, että todellisuus käsitetään konkreettisenä, fyysisenä ja todistettavana asiana sen sijaan, että se nähtäisiin ideana tai tulkintana jotain.

Phelan puhuu aikakausien vaihtumisesta kolmivaiheisen mallin kautta. Hänen mukaansa aikakausilla on aina aloitus, jolloin uusi dominantti alkaa ilmestyä, huippukausi, jolloin se on kaikista vaikutusvaltaisimmillaan, sekä hiipuminen, jolloin vallitseva aikakausi on yhä paikoillaan, mutta herättää yhä vähemmän ja vähemmän huomiota. Phelan toteaa edellisen vahvan suuntauksen, postmodernismin, olleen huipussaan 1970- ja 1980-luvuilla, ja että se on sen jälkeen hiipunut erityisesti World Trade Centerin iskujen ja niitä seuranneiden sotien jälkeen. (Phelan 2013, 10–11, 242.) Vaikka Boxall myöntää 2000-luvun alun olevan vielä niin lähellä, että sitä on vaikeaa analysoida tarkasti, kuvaa hän nykyhetken olevan uuden ajanjakson alkua, ”modernismin uusi vaihe”. (Boxall 2013, 1–6.) Niin hypermodernismin, post-postmodernismin kuin digimodernismin termejä on soviteltu uuden aikakauden päälle (Vermeulen & Akker 2010, 3.) Vermeulen ja Akker (2010, 1-2, 5-6) kuvaavat postmodernin jälkeen alkanutta aikaa termillä metamodernismi. Tämä suuntaus tasapainoilee heidän mukaansa modernin innokkuuden ja postmodernin ironisuuden välillä. Robert L. McLaughlin (2102, 213) taas avaa yhdysvaltalaisen post-postmodernismin käsitettä kertoen sen kuvaavan postmodernin estetiikan ja kulttuurin sisällä toimivia teoksia, jotka kuitenkin pyrkivät irtautumaan omilleen tästä kontekstista. Post-postmodernismi on vähemmän tyylillisesti kokeilevaa, minkä lisäksi se pyrkii tavoittamaan jotain representaatioiden takana olevaa todellisuutta. (McLaughlin 2102, 216-218.) Uuden

dominantin saapumiseen viittaa myös Phelan, vaikka hän ei ainakaan yhdysvaltalaisen romaanin suhteen näe uuden aikakauden selkeästi alkaneen. Hän toteaa kuitenkin Jonathan Franzenin *Freedom* -teosta (2010) käsitellessään, että sen saama vastaanotto viittaa sekä uuden aikakauden saapumiseen että yleiseen uuden dominantin kaipuuseen. Phelanin mukaan teoksen jo ennen julkaisuaan saama innokas ja ylistävä vastaanotto kertoo kriitikoiden ja yleisön malttamattomuudesta postmodernia seuraavan uuden dominantin odottamisessa. (Phelan 2013, 10–11, 237.)

Myös Rachel Adams on koonnut teorian yhdysvaltalaiskirjallisuuden uudesta suunnasta, jota hän kutsuu nimellä globaali amerikkalainen kirjallisuus (*American literary globalism*). Tämän nimikkeen alle Adams toteaa kuuluvan joukon kirjailijoita, jotka reagoivat postmodernismia vastaan ja vastaavat kylmän sodan jälkeen alkaneeseen, yhä kasvavaan globaalien prosessien vahvistumiseen sekä esimerkiksi kansainvälisiin markkinoihin, uusiin teknologioihin, uusiin kulttuurien muotoihin sekä poliittisiin muutoksiin. Hän mainitsee tähän joukkoon kuuluvaksi myös Jhumpa Lahirin sekä monia muita siirtolaistaustaisia kirjailijoita, jotka taustansa ansiosta pystyvät kommentoimaan globalisaation vaikutuksia sekä ovat aiempia sukupolvia vapaampia länsimäisen modernismin ja kylmän sodan perinnöistä. Euroopan ja sen historian sijaan näiden kirjailijoiden katse suuntautuu ympäri maailmaa. Tämä sukupolvi käsittelee teoksissaan globaalimpia ja multietnisempiä asioita kuin edeltäjänsä sekä määrittelee uudelleen identiteetin ja politiikan käsitteitä. Uusi suunta on sekä reaktio postmoderniin että askel siitä eteenpäin:

In a parallel development, many works of contemporary US fiction recognize a planet that is tied together through the increasing interpenetration of economies, cultures, and kinship. If postmodernism is governed by a sense of paranoia, which suggests that these connections may be figments of an individual imagination, the literature of globalization represents them as a shared perception of community whereby, for better or worse, populations in one part of the world are inevitably affected by events in another. (Adams 2007, 268.)

Globaalia amerikkalaista kirjallisuutta määritellessään Adams analysoi esimerkkinä Karen Tei Yamashitan teosta *The Tropic of Orange* (1997) ja toteaa sen esimerkiksi kuvaavan maailmaa kylmän sodan mittakaavan sijaan globalisaation ja kolonisaation kontekstissa. Lisäksi hän toteaa teoksen esittävän niin viimeaikaista historiaa, että se tapahtuu yhä, juuri menneisyyteen nykyisyydestä siirtyneitä hetkiä. Lisäksi sen historiatietoisuus on vahvempaa kuin postmodernin ”heikentynyt historiallisuuden taju” ja moniäänisyyden funktio on muodollisten kokeilujen sijaan hiljennetyille ja alistetuille äänen antaminen. Postmodernia ja globaalia nykykirjallisuutta yhdistävät negatiiviset tulevaisuudenkuvat ja katastrofit, mutta nykykirjallisuuden lukijalle ei välity kuva voimattomasta ja vaikutuskyvyttömästä

yksilöstä, vaan yksilöstä jolla jumissa ollessaankin on mahdollisuus toimia ainakin jotenkin. (Adams 2007, 450–451, 461–467.)

Vaikka monet yhä käyttävät termiä postmoderni synonyymina nykykirjallisuuden kanssa, Adamsin mielestä postmodernismi ei enää kuvaa nykyhetkeä, vaan on muuttunut historialliseksi kategoriaksi. Hänen mielestään postmoderni kirjallisuus kuvaa tiettyä historiallista hetkeä, joka on nyt jo lähes puolen vuosisadan päässä, ja hän toteaa tämän vuoksi tarvittavan tarkemman jaottelun postmodernin ajan ja nykyhetken globalisaation välille. Adamsin mukaan postmoderni on alkanut hiipua 1980-luvulla, ja hän toteaa rajanvedon tähän olevan parempi määritelmä kuin ajatus aikakauden jatkumisesta yhä nykyiseen globalisaation aikaan saakka. Laajempi määritelmä kattaisi alleen niin monia suuntauksia ja tyylejä, että siitä tulisi helposti epäkoherentti. (Adams 2007, 249–450, 458–459, 462.) Myös Liisa Steinby toteaa postmodernin jälkeen saapuneen jonkin uuden nykykirjallisuuden suuntauksen, jonka fokuksessa ovat yksilön toiminnan mahdollisuudet sekä identiteetin muodostuminen. Hänen mukaansa nykykirjallisuus yrittää sanoa jotain maailmasta tiedostaen sen, ettei yksiselitteistä ja objektiivista kuvausta ole mahdollista tuottaa. (Steinby 2013, 77–78, 128.)

Vuoden 1980 jälkeistä yhdysvaltalaisista kirjallisuutta käsittelevässä kirjassaan Patrick O'Donnell toteaa, että yhdysvaltalaisessa nykykirjallisuudessa on tällä hetkellä vallalla lukemattomia eri tyylejä ja suuntauksia, jotka kaikki pyrkivät tarjoamaan eri lähestymistapoja todellisuuden ymmärtämiseksi. Nykykirjallisuus etsii sellaista kielen käytön tapaa, joka kuvaisi todellisuutta sen monimutkaisuuden ja ristiriitaisen suhteen mielikuvitukseen huomioiden. (O'Donnell 2010, 34.) O'Donnell toteaa yhdysvaltalaisen nykykirjallisuuden käsittelevän vahvasti varsinkin identiteetin rakentumisen, realismin ja postmodernismin rajojen, historian sekä ihmissuhteiden ja yhteisöjen, erityisesti perheen, teemoja. Myös Michael Wutz toteaa Lahirin kuuluvan postmodernista eteenpäin siirtyneiden yhdysvaltalaisen nykykirjailijoiden joukkoon. Lahirin proosan aiheet liikkuvat tämän joukon tapaan perheiden ja sukujen suhteissa, maantieteeseen ja aikaan liittyvissä teemoissa sekä globaalisuudessa. (Wutz 2015, 244.)

Boxallin mukaan yksi 2000-luvun kirjallisuutta eniten määrittelevistä piirteistä on uuden tradition tuomat muutokset siihen, miten historia käsitetään ja siihen, miten perimme menneisyyden. Hänen mukaansa nykyromaani luo uusia menneisyydestä kertomisen tapoja kehittäen uudenlaista historiallista fiktiota ja historiankirjoitusta. Muutos on Boxallin mukaan osaksi vastareaktio viime vuosisadan postmodernille historiakäsitykselle ja sen aiheuttamalle historian autenttisuuden heikkenemiselle. Boxall

korostaa sitä, miten viime vuosisadan kulttuurille oli tunnusomaista käsitys siitä, että menneisyys välittyi tarinoiden kautta.⁶ (Boxall 2013, 12, 21–22, 40–41, 58.) Huomio olikin enemmän tavoissa kertoa menneestä sekä siinä, miten menneen voi tavoittaa vain välillisesti, jotenkin tulkittuna. Boxall toteaa kansainvälisen nykykirjallisuuden ottavan uuden lähtökohdan historian kuvaamiseen, sen olevan tietoinen historiasta materiaalisena tapahtumana, joka ei ole vain kertomusmuotoinen tapahtumien sarja vaan myös muokkaa ja määrittää tätä kertomusta. (Boxall 2013, 41.) Pohdinta historian ja fiktion suhteesta väritti postmodernin suuntauksen kautta paljon 1900-luvun loppupuolta. Kyseisten teemojen voi nähdä nousseen esiin jo 1900-luvun alkupuolen modernismissa, mutta erityisesti vuosisadan loppupuoliskon postmodernissa fiktiossa kyseiset teemat olivat pinnalla. Kuten edellä mainittiin, Boxallin mukaan 1900-luvun loppupuolta väritti paljon ajatus siitä, että historiantekeminen on narratiivin tuotos menneisyydestä, muokattava ja subjektiivinen kokonaisuus. Boxallin mukaan postmodernin historiantekemisen ja historiallisen fiktion nähtiin irrottautuvan materiaalisista ja kokemuksellisista lähtökohdista. ”Narrative does not simply record reality; it produces it and thus can transform it.” Boxallin sanoo tämän ajatuksen olevan koko postmodernin ajattelun ydin. (Boxall 2013, 12, 40, 51–52.)

Boxallin mukaan uudella vuosituhannella on syntyneessä uudenaikaisessa suhteessa fiktion ja historian välille, joka suurelta osin määrittää 2000-luvun romaania. Kansainvälisen nykykirjallisuuden muuttuva suhteellinen historiantekemiseen kumpuaa sen tavasta ymmärtää menneisyys todellisena ja materiaalisena, sekä sen pyrkimyksestä kuvata mennyttä todellisuutta sen luonnetta muuttamatta. Fiktiollakin nähdään olevan tietty velvollisuus materiaalista historiaa kohtaan. Boxall kutsuu tätä uutta suhtautumista historiaan termillä *ethical fiction*. Tämä vastuu ja historiallisen materiaalin kunnioittaminen ei kuitenkaan tarkoita paluuta käsitykseen historiasta absoluuttisena totuutena, jota kirjailija vain kuvaa vaikuttamatta siihen mitenkään. Uusi historiakäsitys ennemminkin tunnustaa sen, että todellista historiaa on vaikeaa, jopa mahdotonta, toisintaa ja että historiantekeminen on aina joltain osin muokattua. Samalla se kuitenkin olettaa, että historia on joka tapauksessa todellinen tapahtuma, jota ei voi mielin määrin muokata, ja että se etenee lineaarisesti eteenpäin. (Boxall 2013, 12, 40–41, 79.)

Kansainvälisen nykykirjallisuuden historiakäsitys liittyy *The Lowlandiin* sen menneisyyteen ja sen käsitteeseen liittyvien teemojen osalta. Historia on teoksessa isossa osassa, sillä tulvaniityn tapahtumat ja hahmojen menneisyys vaikuttavat näiden nykyhetken pitkänkin ajan päästä. Erityisesti muistot ja

⁶ Kaikkien tieteiden ja historiagrafian sisältämä kerronnallinen ulottuvuus ymmärrettiin 1960-luvulla. Kts. Meretoja 2014.

paikat pitävät menneisyyden läsnäoloa yllä nykyisyydessä, vaikka hahmot pyrkivätkin irrottautumaan taustoistaan monin keinoin. Boxallin ajatus menneisyydestä todellisena tapahtumana sopii hyvin *The Lowlandin* analysointiin, sillä teoksessa menneisyys on juuri tällainen, henkilöahmoja määrittävä tapahtuma, jonka todellisuutta ei voi muokata, vaikka teoksen päähenkilöt sitä kovasti yrittävätkin. Menneisyys on *The Lowlandissa* läsnä myös postkoloniaalisten teemojen muodossa. Teos käsittelee tapahtumia taustoittaessaan Intian koloniaalista historiaa ja avaa pitkiä jatkumoihin historiasta nykypäivään esimerkiksi Tollygungen naapurustoa kuvatessaan. Teoksessa käsitellään myös paljon postkoloniaaliseen kirjallisuuteen usein liitettyjä teemoja, kuten siirtolaisuutta, diasporaa ja assimilaatiota sekä identiteetin muodostumista suhteessa näihin ja menneisyyteen.

Kolonialismi on vaikuttanut yli kolmeen neljäsosaan maailman ihmisistä, ja sillä on ollut valtavat vaikutukset nyky-yhteiskuntaan niin poliittisesti, taloudellisesti kuin kulttuurisestikin. Vaikka kolonialismin murtumisesta on jo yli puoli vuosisataa, näkyvät järjestelmän vaikutukset yhä maailmassa. Suurten imperiumien vallan hiipuminen ja sen aiheuttama dekolonisaatio oli yksi 1900-luvun merkittävimmistä globaaleista muutoksista. (Grobin 2011, 93; Sivanandan 2004, 41.) Koloniaalisen vallan perintöä on tutkinut paljon postkoloniaalinen teoria. Viimeisen viidenkymmenen vuoden aikana se on saanut enenevässä määrin huomiota ympäri maailmaa. (Innes 2007, 1–5.) Postkoloniaalinen teoria on keskittynyt erityisesti imperialistisen hegemonian vaikutuksiin suhteessa alkuperäiskansoihin, dekolonisaation prosessiin ja sen vaikutuksiin, kielen ja identiteetin dilemmoihin sekä globalisaation tuomiin lisäkysymyksiin. Lisäksi postkoloniaalinen kritiikki ravistelee moderneja diskursseja, jotka pyrkivät hegemonisesti normalisoimaan globaalin epätasa-arvon ja rakentamaan binäärisiä oppositioita kehittyneiden länsimaiden ja niin kutsutun kolmannen maailman välille. (Grobin 2011, 93; Lazarus 2004, 3.) On kuitenkin huomioitava, että eurosentrisyyttä kritisoivasta luonteestaan huolimatta postkolonialismin ajatukset ja termit nojaavat vahvasti länsimaiseen ajatteluun, ja monet sen näkökulmista on lainattu länsimaisesta filosofiasta ja muista teorioista. (Ganguly 2004, 162.)

Postkoloniaalisuus on luonteeltaan vahvasti monikansallista ja monikulttuurista (Hogan 2000, 1). Hogan määrittelee postkoloniaalisen kirjallisuuden liittyvän kahden kulttuurisesti erilaisen ja maantieteellisesti erillään olevan yhteiskunnan historiallisiin kohtaamisiin, joissa toinen tietyn ajanjakson ajan kontrolloi toista poliittisesti ja taloudellisesti. Tässä kohtaamisessa dominoitu yhteiskunta pysyy lukumäärällisesti ja kulttuurillisesti oman alueensa enemmistönä, ja dominoiva yhteiskunta oikeuttaa tekonsa ideologisin, erityisesti rotuun liittyvin syin. Vallankäytön ei tarvitse enää jatkua, mutta sen on täytynyt jatkua niin pitkään, että tilanteesta on syntynyt pysyviä kulttuurisia, taloudellisia ja poliittisia

seurauksia jotka vaikuttavat yhä nykyään. (Hogan 2000, 1–2; Brennan 2004, 134.) Postkolonialismi ei siis ole minkään tietyn aikakauden määrite, vaan enemmänkin tietyn historiallisen ilmiön ilmentymismuoto, ”*a particular mode of historical emergence*” (Ganguly 2004, 162, kurssiivi alkuperäinen).

Postkoloniaalisten tekstien suhdetta historiaan on määrittänyt pyrkimys antaa ääni menneisyydessä sorretuille sekä uudelleenkirjoittaa tapahtumia uusista näkökulmista. Innes toteaa monien postkoloniaalisten teosten haastavan koloniaalisia kertomusmuotoja ja teoksia sekä käyttävän historiografista metafiktiota toimiessaan aktiivisessa dialogissa menneisyyden kanssa. (Innes 2007, 40.) Kolonialistinen diskurssi näytti kolonisoidut maat usein historiattomina, paikkoina joiden tarina ja historia alkoivat valloittajien saapumisesta. Postkolonialistinen kirjallisuus toimii tätäkin käsitystä vastaan (Innes 2007, 47). Vaikka postkoloniaalisuuden tulkitseminen historiallisessa kontekstissa on joidenkin tutkijoiden mukaan oleellista, osa teoreetikoista pitää termiä enemmänkin dekonstruktivisena keinona purkaa länsimaisen ajattelun diskursseja ja perusteita. (Parry 2004, 67, 74; Gikandi 2004, 97.)

Postkoloniaalinen kirjallisuudentutkimus on ollut oleellinen osa postkoloniaalisen teorian tutkimuskenttää, ja samoin ensiaskeliaan ottaneiden valtioiden kirjallisuus on hyödyntänyt paljon postkoloniaalisuuden teemoja ja sitä miten se tuo ihmisten äänet ja kokemukset kuuluviin. (Lazarus 2004, 15; Grobin 2011, 93.) Lisäksi postkoloniaalista kirjallisuudentutkimusta on yhdistetty ekokriittiseen kirjallisuudentutkimukseen. Näiden yhdistelmästä syntyneitä postkoloniaalista ekokritiikkiä on käytetty esimerkiksi ympäristöön liittyvien kolonialismin ja muun vallankäytön muotojen tunnistamiseen sekä historian rooliin ympäristön ja paikkojen merkityksien muodostumisessa. (DeLoughrey & Handley 2011, 5–10.) Martin Japtok alleviivaa tahollaan postkoloniaalisuus-termin vaikeaa määriteltävyyttä. Hän toteaa, että termin määritelmästä kiistellään jatkuvasti, mutta että sille ei ole löytynyt parempaakaan korvaajaa. Ongelmana on erityisesti termin *post*-osa, jonka on sanottu mystifioivan nykyistä tilannetta, jossa maailman varallisuus ja resurssit jakautuvat edelleen epätasaisesti ja jota on jopa kutsuttu neokolonialismin ja myöhäisen imperialismin (*late imperialism*) nimillä. Japtok esittääkin hyväksi määritelmäksi ajatuksen siitä, miten postkolonialismi toimii sateenvarjona, terminä, jonka alle mahtuvat kaikki sen kolonisoijien ja kolosoitujen väliset vaikutukset ja seuraamukset. Hän myös korostaa sitä, että vaikka postkolonialismi liitetään useimmiten länsimaiden toteuttamaan kolonialismiin, termi kattaa myös muut kolonialistiset tilanteet ja voi tutkia niitä. Postkolonialismin ytimessä on sen uhrien puolella oleva näkökulma sekä sen kolonialismin ja sen vaikutusten vastustaminen. (Japtok 2003, x–xi; Parry 2004, 67.)

Itse käytän tässä tutkielmassa postkoloniaalinen-termiä C. L. Innesin teoksessaan määrittelemällä tavalla. Hän toteaa historioitsijoiden käyttävän termiä usein tarkemmin sen post-osuutta korostaen, tarkoittaen postkoloniaalisen ajan merkitsevän vain kolonisaation päättymisen jälkeistä aikakautta. Innes kuitenkin toteaa kirjallisuuden- ja kulttuurintutkimuksessa käytettävän termiä merkitsemään laajempaa kokonaisuutta, kolonialismin alkuhetkestä alkaen tapahtunutta kolonisoijan ja kolonisoitun kulttuurista ja poliittista vuorovaikutusta. (Innes 2007, 1–2.) Innes myös viittaa Stuart Hallin samanlaisiin ajatuksiin postkoloniaalisuuden monipuolisuudesta. Ilmiö on erilainen eri yhteyksissä, ja siihen liittyvät käsitykset ja määritelmät eivät ole staattisia. Postkoloniaalisuudesta puhuessa on otettava huomioon ilmiön muuttuva luonne ja sen vaikutukset osapuolten kulttuureihin ja identiteetteihin. (Innes 2007, 2–3.)

Yksi postkoloniaalisen kirjallisuuden muodoista on siirtolaisuutta ja maahanmuuttoa käsittelemä diasporakirjallisuus. Roy Sommer taas kirjoittaa diasporaa ja siirtolaisuusteemoja käsittelevien tekstien jakautuvan karkeasti jaettuna kahteen luokkaan. Näistä ensimmäisen tarkoituksena on ennen kaikkea tuoda esiin autenttisia siirtolaiskokemuksia ja kuvata diasporisten yhteisöjen elämää, erityisesti sen hankalia puolia. Toinen kategoria sen sijaan keskittyy monikulttuurisen, hybridisen kokemuksen kuvaamiseen ja sen tehdessään kyseenalaistaa pysyvien identiteettien olemassaolon. (Sommer 2003, 165–166.) Monika Fludernik taas jakaa erityisesti eteläaasialaisen siirtolaiskirjallisuuden neljään eri kategoriaan. Ensimmäinen pitää sisällään siirtolaisuuteen ja assimilaatioon keskittyviä yksilöiden tarinoita, toinen taas on Sommerin monikulttuurisen romaanin kaltainen. Kolmas kategoria, diasporaromaani, kuvaa nimensä mukaisesti yhteisöjen diasporisia kokemuksia eri sukupolvien näkökulmista, ja neljäs kategoria, kosmopoliittinen romaani, kuvaa henkilöhahmojaan siirtolaisryhmittelyä laajemmin yksilöinä ja assimilaatiota positiivisempänä. (Fludernik 2003b, 264–265.)

Eteläaasialaisen siirtolaiskirjallisuuden sisään luetaan myös intialainen diasporakirjallisuus. Vuonna 1947 Iso-Britannian vallan alta itsenäistynyt Intia lasketaan kolonialismista toipuvaksi valtioksi. Nykyään intialaiset ovat maailman suurin siirtolaisryhmä 16 miljoonan siirtolaisen voimin. Joukkoon kuuluu ihmisiä kaikista Intian osista ja kasteista, eri uskonnoista ja yhteiskuntaluokista. Kyseessä on siis hyvin heterogeeninen joukko. (Paranjape 2003, 232; Chandorkar 2017, 205.) Iso osa intialaissiirtolaisista on, Lahirin ja hänen teostensa henkilöhahmojen tapaan, päätenyt Yhdysvaltoihin. Maa on ottanut vastaan kaksi suurta intialaissiirtolaisaaltoa – ensin 1900-luvun alussa, kun paljon työväenluokkaisia intialaisia muutti työn perässä maahan, ja sitten 1960-luvulla, kun keskiluokkaisia, korkeasti

koulutettuja intialaisia muutti perheineen Yhdysvaltoihin. Vaikka liikkuminen ei useinkaan ole tapahtunut diasporaan liittyvissä hädän tai karkotuksen puitteissa, on muuttoliikettä silti kutsuttu diasporaksi. Termillä on viitattu enemmänkin uuteen maahan muuttaneen yhteisön vahvoihin siteisiin kotimaata kohtaan sekä tunteeseen paikattomuudesta (*displacement*). (Fludernik 2003a, xlv; Sommer 2003, 159; Chandorkar 2017, 205; Daniela 2016, 46.)

Myös Jhumpa Lahiri on usein luettu diasporisten kirjailijoiden joukkoon. Esimerkiksi Chitra Thirivikraman Nair analysoi hänen tuotantoaan diasporan teemojen kautta todeten yleisesti, että eteläaasialainen diasporakirjallisuus on useasti kulttuuristen ja diasporisten kokemusten dokumentointia oman paikan etsimisen ja kotimaan vetovoiman ja nostalgian välillä. (Nair 2015, 139.) On tosin huomautettava, että Lahiria on kritisoitu diasporisuuden yksinkertaistamisesta ja yleistämisestä. Lahirin aseman hyvin toimeentulevana toisen polven yhdysvaltalaisiirtolaisena on nähty esteenä sille, että hän voisi puhua muiden siirtolaisten tai intialaisten kokemusten puolesta. Samantapainen kritiikki liittyy tiiviisti kysymykseen siitä, kuka saa puhua kenenkin puolesta, ja se on yleistä länsimaissa kirjoitetuille diasporakuvauksille. Kyseisiä tekstejä kritisoidaan helposti eksotismista ja autenttisuuden puutteesta, kuten myös puolueellisista näkökulmista. Lahiri on kuitenkin vastannut kritiikkiin todeten kirjoittavansa vain itselleen ja kiistänyt siten oletuksen yrityksestä puhua kaikkien siirtolaisten äänellä ja yleistää oman kokemuksensa diasporan yleiskuvaukseksi. (Daniela 2016, 46–47.)

Postkoloniaalisen teorian käsitteistä käytän tässä tutkielmassa erityisesti diasporan ja assimilaation termejä. Molemmat liittyvät olennaisesti teoksesta löytyvään siirtolaiskokemukseen ja uuteen maahan sopeutumiseen. Diasporalla tarkoitan kokemusta toiseen maahan muuttamisesta ja siihen liittyvästä muiden siirtolaisten kanssa rakennetusta yhteisöllisyydestä sekä suhtautumisesta entiseen kotimaahan. Assimilaatiolla taas tarkoitan uuden kotimaan valtakulttuuriin sopeutumista ja sen jäseneksi tulemistä. Molemmat käsitteistä ovat tätä yleiskuvausta monipuolisempia merkityksiltään, ja avaankin niitä enemmän luvussa kaksi.

1.4 Tutkimuskysymys ja tutkielman rakenne

The Lowlandin tarina kattaa pitkän ajanjakson, aina 1950-luvun Intiasta 2000-luvun Yhdysvaltoihin. Se on tarina perheestä, muistamisesta ja menneisyyden vaikutuksista nykyhetkeen sekä siirtolaisista ja siitä, miten kolonialismin jäljet vaikuttavat yhä yksilöissä ja ympäristössä. Menneisyys on vahvasti

läsnä teoksessa niin sen postkoloniaalisten teemojen, ympäristönkuvauksen, henkilöhahmojen kokemien muistojen sekä näiden menneisyyden tapahtumiin perustuvien valintojen muodossa. Tämä pro gradu -tutkielma analysoi Jhumpa Lahirin teosta *The Lowland* löytyvää menneisyyden läsnäoloa kerroksen nykyhetkessä sekä sitä, miten menneisyyden tuomat merkitykset vaikuttavat henkilöhahmojen elämiin. Analyysin keskiössä on juuri menneisyys, henkilöhahmojen ja heidän ympäristönsä menneisyydessä tapahtuneet asiat, ei niinkään niistä kerrottu historiankertomus. Miten teoksessa näkyy menneisyyden läsnäolo ja miten menneisyydestä puhutaan? Millaisia historiakäsityksiä teoksesta löytyy ja sopiiko se kansainvälisen nykykirjallisuuden historiakäsitysten piiriin? Miten postkoloniaalisuus ilmenee teoksessa – miten siirtolaisten kokemuksia kuvataan ja miten kolonialismin jäljet näkyvät tarinassa? *The Lowlandia* on mielekästä tutkia tästä näkökulmasta sen mielenkiintoisen menneisyyden läsnäoloa korostavan tarinan lisäksi myös siksi, että kansainvälisen nykykirjallisuuden historiakäsityksiä on tutkittu vielä suhteellisen vähän. Myös Lahirin tuotantoa on tähän mennessä tutkittu vain vähän sen menneisyyttä käsittelevien teemojen suhteen, eikä tutkimuksissa ole viitattu laajempaan nykykirjallisuuden traditioon teosten merkitysten taustalla.

Hypoteesini on, että Lahirin teos toteuttaa kansainvälisen nykykirjallisuuden historiakäsitystä, jossa historia nähdään konkreettisenä ja materiaalisena kokonaisuutena. Tavot, joilla menneisyyden tapahtumat vaikuttavat hahmojen nykyhetkiin, viestivät historiakäsityksestä, jossa historia tunnustetaan todellisenä ja materiaalisena asiana, jolla on voima muokata sekä siitä kertovaa tarinaa että nykyhetkeä. Menneisyys on *The Lowlandissa* monin tavoin läsnä, ja uskon että sen läsnäololla on teoksessa jokin syvempi merkitys. Analyysissani myös kartoitan erilaisia menneisyyden läsnäolon muotoja, joita teoksesta löytyy.

Teoreettisena pohjana analyysille toimivat postkoloniaalinen kirjallisuusteoria, postkoloniaalinen ekokritiikki sekä nykykirjallisuutta käsittelevät tekstit. Kansainvälisen nykykirjallisuuden historiakäsitysten suhteen teoria nojaa eniten Boxallin teoriaan, mutta myös muihin määritelmiin nykykirjallisuuden ja erityisesti yhdysvaltalaisen nykykirjallisuuden piirteistä. Lisäksi käsittelen lyhyesti ajan merkityksiä eri kulttuureissa ja menneisyyden kokemisessa. Lisäksi kuljetan mukana muita Lahirin tuotannosta tehtyjä tutkimuksia ja niiden tarjoamia näkökulmia käsittelemiini aiheisiin.

Tutkielmani jakautuu kolmeen lukuun, joista ensimmäinen pureutuu *The Lowlandin* postkoloniaalisiin teemoihin. Luvussa analysoin teoksessa kuvattuja diasporan kokemuksia sekä päähenkilöiden sopeutumista uuteen kotimaahan. Siirtolaisuuden kuvausten liittyminen menneisyyden analyysiin johtuu erityisesti siitä, miten menneen kotimaan tapahtumia ja taustoja kannetaan mukana myös uudessa

kotimaassa. Mennyt vaikuttaa paljon uuteen paikkaan asettumiseen. Assimiloituminen uuteen ympäristöön vanhat tavat hylkäämällä vertautuu myös vahvasti seuraavissa alaluvuissa käsiteltyyn pyrkimykseen irrottautua menneisyydestä. Lisäksi ensimmäinen luku käsittelee teoksesta löytyviä aikakäsityksiä. Erityisesti Gaurin ja Belan kokemukset ajasta sekä intialaisten ja länsimaisten aikakäsitysten törmääminen osassa romaania kertovat osaltaan menneisyyden keskeisestä osasta henkilöahmojen kokemuksissa.

Tutkielman toisessa luvussa käsittelem menneisyyden läsnäoloa paikoissa ja ympäristössä. Tila ja ympäristö ovat merkittävässä osassa *The Lowlandia*, sijoittuvathan teoksen tapahtumat kahteen etäällä toisistaan olevaan paikkaan, Kalkuttaan ja Rhode Islandiin. Ympäristöön ja paikkaan kytkeytyvät teemat liittyvät vahvasti menneisyydestä kertomiseen. Historian muokkaama ja menneisyyden jälkiä itessään kantava maisema on konkreettinen osoitus menneisyyden läsnäolosta ja materiaalisuudesta. Myös muistojen kiinnittyminen paikkoihin ja tarinan henkilöahmojen yritykset paeta niitä vaihtamalla paikkaa kertovat paljon menneisyyden läsnäolosta tarinassa. Ympäristön ja paikkojen kuvaamisen tukena toimii postkoloniaalinen ekokriittinen teoria.

Kolmannessa analyysiluvussa tarkastelen menneisyyden jälkiä ja läsnäoloa tarinan nykyhetkessä sekä menneisyydestä kertomisen tapoja. Menneisyys on läsnä monella tasolla, niin muistoissa, siinä, miten uudet asiat koetaan sekä historian suurissa linjoissa, jotka vaikuttavat yksilöihin. Lisäksi menneestä kertominen on oleellinen osa historiakäsitysten rakentumista teoksessa. Tarinassa kulkee päällekkäin useita eri versioita menneisyydestä, ja näiden rinnakkaisuus, yhtäaikainen olemassaolo sekä tapahtumiin vaikuttaminen kuvaavat hyvin menneisyyden ja kolonialismin monimutkaista läsnäoloa nykyhetkessä. Kansainvälisen nykykirjallisuuden pyrkimykset menneisyyden todellisuuden saavuttamiseen ja samanaikainen tietoisuus siitä, ettei mennyttä voi toisintaa sekä ymmärrys kertomuksen ja todellisuuden monimutkaisesta suhteesta selittävät henkilöahmojen suhdetta menneisyyteen ja tapoja käsitellä sitä.

Näiden kolmen aihepiirin analyysistä syntyy kokonaiskuva menneisyyden läsnäolon monista muodoista Lahirin *The Lowland* -teoksessa. Vaikka alalukujen teemat ovat keskenään hyvinkin erilaisia, yhdistää niitä kaikkia kuitenkin menneisyys ja sen näkyminen teoksessa. Tarkempi analyysi osoittaa menneisyyden läsnäolon eri puolien tukevan toisiaan. Eri näkökulmia analysoimalla voidaan saada aikaan ymmärrys menneisyyden merkityksistä teoksessa sekä avata kansainvälisen nykykirjallisuuden menneisyyden käsittelemisen tapoja myös Lahirin osalta.

2. Mennyt mukana siirtolaisuudessa

Useat postkoloniaalisessa kirjallisuudessa esiintyvät siirtolaisuuteen liittyvät teemat (Smith 2004, 244–249) ovat läsnä myös *The Lowlandissa*. Kuten johdannossa todettiin, Lahirin muu tuotanto käsittelee vielä enemmän näitä siirtolaiskokemuksia ja uuteen kulttuuriin sopeutumista, mutta myös *The Lowlandin* henkilöahmojen muuttaessa uuteen maahan, vieraan kulttuurin keskelle, nousevat vierauden, sopeutumisen ja diasporan teemat teoksessa esiin. Näitä teemoja käsitellään tässä luvussa ensin diasporan ja uuteen maahan sopeutumisen, sitten assimilaation ja lopuksi vielä kahden eri kulttuurin aikakäsitysten monipuolisuuden kautta. Yleisesti ottaen kaikissa näissä teemoissa näkyy *The Lowlandissa* toistuva menneisyyden vaikutus nykyisyyteen – eletty elämä heittää varjonsa uudessa maassa olemiseen niin suhteessa entiseen kotimaahan, muihin siirtolaisiin kuin myös uusiin yhteisöihin. Samoin teoksen erilaisten aikakäsitysten avaaminen valottaa menneen ja nykyhetken kompleksista suhdetta.

2.1 Uuteen maahan sopeutuminen

Diasporan etymologinen alkuperä on kreikan kielessä, missä se perustuu leviämistä ja kylvämistä tarkoittaviin sanoihin. Termin takana on siis ajatus muualle liikkumisesta ja sinne asettumisesta. Yleisimmin diaspora-termiä käytetään, kun puhutaan pakotetuista hädöistä ja karkotuksista, erityisesti juutalaisten kokemasta maanpakolaisuudesta. Nykyään käsite on kuitenkin paljon monimuotoisempi. Susheila Nasta toteaa käsitteen laajentaneen merkitystään, kun siihen on liitetty symbolinen vanhan, osin kuvitteellisen kotimaan kaipuu sekä halu uudelleenkeksiä ja uudelleenkirjoittaa käsityksiään kodista. Hänen mukaansa diasporassa elämisen nähdään mahdollistavan uusien identiteettien ja merkitysten muodostumista vanhojen kansallisten raamien ulkopuolella. (Nasta 2002, 7; Sommer 2003, 159; Cohen 1997, ix.) Leena Chandorkar (2017, 205) taas määrittelee siirtolaisista muodostuvan diasporisen yhteisön silloin, kun yhteisön jäsenet pyrkivät kollektiivisesti rakentamaan entiseen kotimaahan liittyviin muistoihin perustuvaa yhteistä identiteettiä. Näiden molempien, alkuperäistä käsitteenmäärittelyä laajempien näkökulmien mukaan diaspora-termiä on mielekästä käyttää myös koskien Etelä-Aasiasta lähtöisin olevia muuttoliikeitä, kuten intialaisten siirtolaisuutta länteen.

Myös Robin Cohen (1997, ii, 177) toteaa perinteisesti vallalla olevan, maanpakolaisuuteen liitetyn diasporamääritelmän liian kapeaksi. Hänen mukaansa käsitettä tulisi laajentaa tämän uhrdiasporan (*victim diaspora*) ohella koskemaan myös kaupankäyntiin, työhön, kulttuuriin ja koloniaalisiin pyrkimyksiin liittyviä diasporia. Cohen määrittelee diasporan yleisesti ottaen tilanteeksi, jossa alkuperäisen kotimaansa ulkopuolelle asettuneet tiedostavat, tilanteesta riippuen joko vahvasti tai heikosti, historiansa siirtolaisina ja sen muodostaman linkin entiseen kotimaahan. Lisäksi Cohen määrittelee yhdeksän piirrettä, joista yleensä useita täytyy olla olemassa, jotta tilanne voidaan lukea diasporaksi. Piirteisiin kuuluvat ensinnäkin diasporan muotoutuminen joko kotimaasta uudelle alueelle karkottamisen tai kotimaasta työn etsimisen tai muiden tavoitteiden vuoksi lähtemisen vuoksi. Lisäksi Cohen toteaa diasporaan kuuluvan kollektiivista, yhteisössä tapahtuvaa kotimaan muistelua ja sen idealisointia sekä halun palata kotimaahan. Etninen yhteishengen nostattaminen diasporisessa yhteisössä sekä vaikea suhde uuden kotimaan yhteiskuntaan ovat niin ikään Cohenin mukaan oleellinen osa diasporaa, kuten on myös solidaarisuus muualla asuvien samaan diasporaan kuuluvien kanssa sekä mahdollisuus elää hyvää elämää uudessa kotimaassa. (Cohen 1997, ix, 180.)

Monika Fludernik (2003a, xi–xiii) allekirjoittaa suurimman osan Cohenin määritelmistä ja toteaa, että ainakin osan näistä piirteistä täytyy toteutua, jotta tilanne voidaan määritellä diasporaksi. Hän kuitenkin sekä kritisoi osaa piirteistä että laajentaa joidenkin niistä määritelmiä. Erityisesti hän kritisoi Cohenin määrittelemää viidettä piirrettä, halua palata takaisin kotimaahan. Fludernik toteaa tämän olleen keskeistä monelle kodista häädetyille uhrdiasporan kategoriaan kuuluvalle kansalle, mutta olevan epärelevantti useimmissa nykyisissä diasporissa. Kuten maailma, siirtolaisuuskin on muuttunut, joten samaan tapaan epärelevantteja Fludernikin mukaan ovat myös seuraavat piirteet, etnisen yhteishengen nostattaminen sekä vaikea suhde uuden maan yhteiskuntaan.

Lisäksi Fludernik (2003a, xi–xiii) kommentoi Cohenin toista määritelmää, ajatusta diasporan liittymisestä kotimaan jättämiseen esimerkiksi työn vuoksi. Fludernik painottaa tässä Cohenia enemmän muuttoliikkeen näkemistä pakon sijaan osin joustavana, neuvoteltavana ja väliaikaisena. Lisäksi Fludernik nostaa tämän ja uhrdiasporan diasporan rinnalle vielä kolmannen, ammatillisten syiden vuoksi tapahtuvan muuton. Toiseen, työn etsimiseen liittyvän diasporaan verrattuna tässä uudessa diasporassa keskiössä on työläisten sijaan yksittäiset ammattilaiset ja näiden perheet, jotka muuttavat uran kannalta suotuisiin paikkoihin. Fludernik toteaa tämän piirteen pätevän isoon osaan viimeaikaisesta eteläaasialaisesta fiktiosta, ja mielestäni myös sekä Lahirin omien taustojen että *The Lowlandin* henkilöhahmojen voidaan nähdä sopivan tähän määritelmään. Makarand Paranjape (2003, 239) korostaa

Fludernikia vastaan muuttamiseen liittyvän pakon olennaisuutta diasporassa. Hänestä vapaaehtoinen muuttaminen ei muodosta samanlaista kokemusta kuin pakotettu siirtolaisuus. Tässä tutkielmassa seurataan kuitenkin Fludernikin näkemystä asiasta. Mielestäni diasporan ytimessä on muuttoliike, uuteen maahan sopeutuminen sekä yhteisöt, eikä niinkään siirtolaisuuden syyt.

Cohenin kahdeksas ja yhdeksäs piirre, solidaarisuus muualla asuvien samaan diasporaan kuuluvien kanssa sekä mahdollisuus elää hyvää elämää uudessa kotimaassa, ovat Fludernikinkin mukaan päteviä, monikulttuuriseen yhteiskuntaan liittyviä piirteitä (Fludernik 2003a, xiv–xvi). *The Lowlandiin* sopii varsinkin viimeinen näistä määritelmistä, sillä teoksessa elämä Yhdysvalloissa on kaikin puolin hyvää ja rauhaista. Sen sijaan Fludernikin kritisoimat määritelmät eivät istu *The Lowlandin* kuvauksiin, kuten eivät myöskään kotimaata haikailevat tai idealisoivat piirteet. Suhde Intiaan on kuitenkin oleellinen myös *The Lowlandissa*, mutta selkeän positiivisen tai negatiivisen kuvauksen sijaan entistä kotimaata ajatellaan melko monisyisesti.

Diaspora ei siis ole terminä yksiselitteinen, kuten eivät ole muutenkaan siirtolaisuuteen liittyvät asiat. Paranjape toteaa diasporan ongelman olevan se, miten se yleensä samaistetaan kaikkeen siirtolaisuuteen. Hän toteaa esimerkiksi köyhän maatyöläisen ja Piilaaksoon muuttavan it-ammattilaisen diasporakokemuksen olevan hyvin erilaisia, ja korostaa, että diasporan kokemukseen täytyy kuulua huomattavaa erilaisten rajojen ylittämistä. Parry ja Nasta toteavat postkolonialistisen kritiikin nykyisen siirtolaisuuden hyviä ja rikastavia puolia korostavan suuntauksen olevan osin ongelmallinen. Erityisesti termin liittäminen kosmopolitanismiin ja vapaaseen liikkuvuuteen ohittaa helposti pakotetun, köyhien kokeman muuttoliikkeen. Nastan mukaan siirtolaisuuden kuvaaminen metaforana uudesta vapaudesta saattaa helposti irrottaa asian historiallisesta kontekstista sekä jättää pois tärkeitä rotuun, sukupuoleen ja kulttuuriin eroihin liittyviä kysymyksiä. Historiallisen ja kulttuurisen kontekstin tärkeyttä korostaa myös Roy Sommer. Nasta toteaa diasporan ylipäätään muodostuvan helposti käsitteeksi, johon liitetään kaikki, jotka eivät muuten oikein kuulu joukkoon. (Nasta 2002, 4, 7; Sommer 2003, 164; Parry 2004, 73.) *The Lowlandin* siirtolaiskuvauksiin tämä kritiikki ei kuitenkaan istu. Vaikka teoksen ja Lahirin muunkin tuotannon siirtolaiskuvaukset ovat luonteeltaan melko positiivisia, käsittelevät ne kuitenkin ilmiötä monipuolisesti ja sen vaikeimmatkin aspektit huomioon ottaen. Chandorkar (2017, 207–208) toteaa Lahirin tuotannon olevan vaikeasti määriteltävää suhteessaan diasporiseen kirjallisuuteen. Suuri osa diasporisesta kirjallisuudesta käsittelee kulttuurisen identiteetin, hybriditeetin ja konfliktin teemoja, mutta Chandorkarin mukaan Lahirin fiktiossa aihetta lähestytään monipuolisemmin. Chandorkarin assimilaation paradoksaalisuudeksi (*paradox of assimilation*) kutsuma

tapa käsitellä diasporisia kokemuksia sekoittaa ja yhdistää assimilaation ja syrjäytymisen (*alienation*) teemoja ja näyttää ilmiön kaikessa kompleksisuudessaan. Chandorkar toteaa Lahirin teosten asettuvan tämän termin alle, ja polyfonisuuden olevan yksi tekijä tämän monipuolisuuden taustalla. Samoin Nair (2015, 138) kirjoittaa Lahirin tuotannon ja erityisesti *The Lowlandin* sisältävän diasporisia hahmoja, jotka kokevat uuteen maahan asettuessaan haasteita juurettomuuden ja identiteetin rakentamisen suhteen.

Vaikka diaspora Fludernikin esittelemien määritelmien kautta sopii monelta osin *The Lowlandiin*, on termin yhteisöllistä aspektia vaikea liittää teokseen. Käytän tässä tutkielmassa diaspora-termiä Fludernikin ohella myös aiemmin mainitun Chandorkarin määritelmän mukaan. Määritelmän keskiössä on yhteisö, joka rakentaa yhteistä identiteettiä. Samaa yhteisön roolia korostaa Sommer (2003, 159) todetessaan, että diaspora on ennen kaikkea kollektiivinen, ei yksilöllinen kokemus. Kulttuuristen, uskonnollisten ja kansallisten juurien menetys vahvistaa kollektiivista yhteisöllisyyden tunnetta ja siihen liittyvää kuvitteellisen kotimaan glorifiointia. Tällaista yhteisöä ja monen henkilöahmon jakamaa kokemusta siirtolaisuudesta ei kuitenkaan *The Lowlandista* löydy. Tilanne on lähes päinvastainen; Yhdysvaltoihin muuttaneet henkilöahmot ennemminkin välttelevät yhteisöjä ja entisestä kotimaastaan muistuttavia asioita. Diasporan käsite on kuitenkin mielestäni oleellinen teoksessa sen liikkumisen ja asettumisen teemoihin liittyvien merkitysten tähden. *The Lowlandin* keskiössä on isossa osassa uuteen maahan muuttaminen ja sinne sopeutuminen sekä oman olemassaolon uudelleenmäärittäminen. Henkilöahmojen suhde yhteisöön on tältä osin monimutkainen, mutta se osaltaan määrittää heidän uutta identiteettiään ja valintojaan. Erityisesti Gaurin kohdalla suhde ympäröiviin ihmisiin on tärkeässä osassa hänen assimiloitumisestaan, vaikka sopeutuminen tapahtuukin ihmisiä välttelemällä yhteisen pohjan rakentamisen sijaan.

Diasporan käsitteen käyttäminen *The Lowlandin* analyysissä on mielestäni mielekästä myös Rogobete Danielan perustelujen mukaan. Hän toteaa että intialaista diasporaa ovat useimmiten määrittäneet juuri muuttamisen aiheuttamien juurettomuuden ja välissä olemisen tunteet. Hänen mukaansa diasporan ytimessä on ajatus sekä kotimaasta, jonka kautta diasporassa elävät yksilöt yrittävät määrittää itsensä, että siitä, miten näiden uskollisuus jakautuu nykyisen asuinpaikan ja menetetyn kodin välille. Daniela käyttää diasporan termiä analyysissään Lahirin *The Unaccustomed Earth* -novellikokoelman siirtolaiskokemuksista. Hänen mukaansa Lahiri käyttää diasporan tematiikkaa juuri uuteen maahan asettumisen ja itsensä uudelleenmäärittelyn tukena. Diaspora liittyy Danielan mukaan Lahirilla oleel-

lisesti juurien irti repimiseen, uuteen paikkaan sopeutumiseen sekä identiteetin työstämiseen. (Daniela 2016, 46–47.) Nämä teemat ovat isossa osassa myös *The Lowlandissa*, ja samaan tapaan diasporan käsite auttaa niiden avaamista.

Diasporassa on siis Chandorkarin mukaan keskiössä yhteisö ja sen yhdessä rakentamat merkitykset. Myös Subhashille sopeutuminen uuteen kotimaahan yhteisön jäsenenä näyttäytyy mahdollisena, jopa osin suotavana taktiikkana. Opintojensa alkuaikoina hän tutustuu yliopistolla toiseen intialaiseen, Narasimhaniin. Tämä jo pidempään maassa oleskellut ja siellä perheen perustanut mies suhtautuu Subhashiin isällisesti, kehottaen tätä pyytämään apua heti tarvittaessa sekä heitellen ilmaan ajatuksia mahdollisesta tapaamisesta. Narasimhan kysyy, miten Subhash on pärjännyt ja toteaa: "I'm supposed to keep an eye out for you. I was born in Calcutta." (*The Lowland*, 45.) Epäselväksi jää, kenen mielestä Narasimhanin kuuluu pitää Subhashia silmällä – onko kyseessä vain yleinen yhteiseen kotiseutuun liittyvä velvollisuudentunne vai kenties paikallisten intialaissiirtolaisten tai yliopiston taholta tullut kehoitus. Oletuksena jollain kuitenkin on, että uusi siirtolainen liittyy muiden kaltaistensa yhteisöön. Diasporassa samanlaisen menneisyyden oletetaan yhdistävän eri maailman kolkista saapuneita siirtolaisia, ja näin taakse jätetty elämä määrittää olemista myös uudessa kotimaassa. Kuten Daniela totesi, diasporassa ollessaan yksilöt määrittävät itseään ennen kaikkea kotimaan, eli toisin sanoen menneisyyden, kautta. Jatkoa Narasimhanin ja Subhashin ihmissuhteelle ei kuitenkaan seuraa, eikä Subhash päädy osaksi muiden siirtolaisten joukkoa ennen avioliittoaan.

Vuosikymmeniä myöhemmin Gauri löytää itsensä tekemästä samaa kuin Narasimhan Subhashin suhteen. Tilanne on lähes sama – Gaurin pienessä yliopistossa hänen oletetaan katsovan Intiasta saapuneiden opiskelijoiden perään, olevan siirtolaisena yhteydessä muihin kaltaisiinsa, luovan yhteisöllisyyttä ja rakentavan saman taustan varaan. Gauri tekee mitä häneltä odotetaan keuhkien ja tutustuen aina uusiin opiskelijasukupolviin, mutta hän toteaa näiden olevan Yhdysvalloissa eri tavoin kotonaan kuin hänen oma sukupolvensa: "They'd been made in a different India. At ease, it seemed, anywhere in the world." (*The Lowland*, 278.) Uudet sukupolvet eivät enää samalla tavalla tarvitse yhteisön tuomaa turvaa. Kuten Paranjape (2003, 243) toteaa, eri sukupolvien diasporakokemus on erilainen, ja aiemmilla siirtolaisukupolvilla kotimaasta lähteminen aiheutti selkeän eron kotimaasta lähdettäessä. Etäisyydet, hitaampi matkanteko ja taloudelliset haasteet kotimaassa vierailmiseen tekivät siirtolaisuudesta aivan erilaista kuin nykyiseen nopeiden liikenneyhteysien ja tietokoneiden aikaan. Kansainvälisempään maailmaan kasvaneet nuoret eivät koe niin suurta jakoa entisen ja uuden kotimaan välillä, ja siirtolaisuuden ja diasporan kokemus on heillä erilainen.

Gauri itse saa aikanaan myös mahdollisuuden liittyä intialaissiirtolaisten piireihin Rhode Islandilla. Hänen saapuessaan Yhdysvaltoihin Subhash ehdottaa, että Gauri voisi tutustua muihin kampuksella asuviin intialaisiin, ja Narasimhaniin törmätessään Subhash saa kutsun illallistamaan muiden intialaispariskuntien kanssa. Gauri ei kuitenkaan koskaan pyri tutustumaan muihin paikallisiin intialaisiin, eikä hän myöskään halua jatkaa tuttavuutta illallisella tapaamiensa ihmisten kanssa. "I don't want to spend my time with them. –Why not, Gauri? –I have nothing in common with them, she said." (*The Lowland*, 166.) Gauri haluaa jättää menneen taakseen, ja muiden siirtolaisten kanssa oleminen ei sovi tähän tavoitteeseen. Häntä ja muita intialaisia yhdistää vain yhteinen menneisyys Intiassa, ja juuri sen Gauri haluaa kieltää ja unohtaa. Gaurin tavoitteisiin assimilaation suhteen ei sovi diasporisen yhteisön rakentaminen, sillä hän ei halua muistella entistä kotimaata ja rakentaa identiteettiään näiden muistojen varaan. Hänen tarpeensa määritellä itsensä uudelleen liittyy menneen painottamisen sijaan siitä irtautumiseen.

Kanssasiirtolaisten ohella myös suhde Yhdysvaltojen kantaväestöön vaikuttaa teoksen henkilöhahmojen siirtolaiskokemukseen ja uuden identiteetin rakentamiseen. Ympäröivä maailma vaikuttaa paljon yksilön identiteetin muodostukseen, ja toiseen maahan muuttaminen tuo usein suuria muutoksia niin ympäristöön kuin identiteettiinkin. (Chandorkar 2017, 205.) Ensimmäinen Intiasta Yhdysvaltoihin muuttava henkilö on Subhash, joka muuttaa maailman toiselle laidalle sekä opintojensa että itsenäisemmän elämän vuoksi. Vanhempien ja pikkuveljen vaikutusvalta on pitänyt Subhashin kuu-lialaisena koko hänen elämänsä alkupuolen, ja Yhdysvalloissa hänestä vihdoinkin tuntuu, että hän saa elää omaa elämäänsä. Asema Yhdysvalloissa ei kuitenkaan ole ongelmaton. Vaikka Subhash on valmis sopeutumaan ja elämään uudessa kulttuurissa, on hän pitkään aina jollain tavoin ulkopuolinen. Vaikka hän tuntee olevansa kotonaan uudessa maassa, taakse jätetty kotimaa vaikuttaa silti hänen nykyhetkeensä. Hän tiedostaa itsekkin asemansa vieraana yhdysvaltalaisien keskuudessa, ja kuvaa olevansa Yhdysvalloissa kuin kynnyksellä. Vietnamin sotaa vastustavaan mielenosoitukseen törmätessään hän poistuu takavasemmalle, sillä vieraan ei ole kohteliasta kritisoida isäntäänsä. Hän vertaa oloa siihen, kun hän lapsena Udayanin kanssa livahti salaa Tolly Clubille. "This time he'd been admitted officially, and yet he remained vigilant, *at the threshold*. He knew that the door could close just as arbitrarily as it had opened." (*The Lowland*, 44, kursivointi lisätty.) Hän tiedostaa, että hänet voidaan helposti lähettää takaisin kotimaahan, josta on paljon uusia tulijoita hänen tilalleen. Subhash siis kokee, että hänen asemansa Yhdysvalloissa ei ole täysin vakaa tai tasa-arvoinen.

Samaan tapaan Gauri on vielä elämänsä loppupuolella vieraana Yhdysvalloissa, sillä hän ei ole hankkinut Yhdysvaltojen kansalaisuutta. Green cardin avulla maassa asuvana hän joutuu sopeutumaan tarkempiin rajakontrolleihin ja uusimaan Intian passiaan tasaiseen tahtiin. Vaikka Kalifornia on hänen kotinsa, on hän, osin omasta valinnastaan, siellä edelleen vieras. Gauri ei ole hankkinut Yhdysvaltojen kansalaisuutta, sillä hän ei halua luopua Intian kansalaisuudestaan – vaikka hän on irrottautunut menneisyydestään kotimaassa, haluaa hän silti jollain keinoin pitää juuristaan kiinni. Vaikka hän toteaa Kalifornian olevan ainoa kotinsa, hän on silti synnyinpaikkansa kansalainen. Samaan aikaan hän on vieras myös Intiassa – Kalkutassa käydessään hän erottuu ihmisjoukosta länsimaalaisen ulkonäkönsä vuoksi: "People were glancing at her now that she was out of the car. Taking in her sunglasses, her American clothing and shoes. Unaware that she, too, had once lived here." (*The Lowland*, 381–382.) Suhde uuteen kotimaahan ja sen kansalaisiin määrittäyty edelleen siirtolaistaustan kautta, ja tämä ympäröivään yhteiskuntaan liittyvä suhde vaikuttaa osaltaan henkilöhahmojen identiteetin muodostumiseen ja valintoihin. Toisin sanoen teoksen päähenkilöiden menneisyys sekä sen henkilökohtaiset että laajemmat, kolonialismin värittävät aspektit, vaikuttavat jatkuvasti siihen, miten heitä kohdellaan ja miten he uudessa yhteisössä rakentavat identiteettinsä ja kokevat asemansa.

Vaikka Gauri pyrkii assimiloitumaan Yhdysvaltoihin, näkyy hänen intialaisuutensa muutenkin kuin rajavalvonnan jonoissa. Vanhana hän toteaa ihmisten edelleen, vuosikymmenten Yhdysvalloissa asumisen jälkeen, kyselevän ja arvailevan, mistä hän on kotoisin. Kerran häntä hakenut autokuski luuli Gauria kotiapulaiseksi, ja pyysi tätä ulko-ovella hakemaan Gaurin paikalle:

And yet she remained, in spite of her Western clothes, her Western academic interests, a woman who spoke English with a foreign accent, whose physical appearance and complexion were unchangeable and, against the backdrop of most America, still unconventional." (*The Lowland*, 282.)

Vaikka hän kuinka pyrkii eroon intialaisuudestaan, eikä Kalkutassa käydessäänkään koe enää kuuluvansa muiden joukkoon vaan erottuvansa ulkomaalaisena, ei hän Yhdysvalloissakaan kuulu osaksi muita. Joy M. Lynch viittaa samanlaiseen kehon ja ulkonäön politisoitumisen kolonialismin yhteydessä analysoidessaan identiteetin muodostumista Paule Marshallin teoksessa *The Chosen Time, the Chosen People* (1969). Lynchin mukaan ihmiskeho on yksi paikoista, joissa kolonialismin vaikutukset tulevat näkyviksi. Kehon näkyvät osat määrittellen usein kolonisoijan toimesta toiseutta merkitseviksi asioiksi, aivan kuin Gaurin ihonväri ja vaatetus merkitsevät Yhdysvalloissa erilaisuutta, muusta väestöstä irrallaan olemista. Myös Chandorkar toteaa rodun ja ulkonäön sekä myös nimen ja perinteiden merkitsevän kantaväestön näkökulmasta siirtolaiset erilaisiksi, vaikka nämä kuinka kokisivat uuden

maan omaksi kodikseen. (Lynch 2003, 180; Chandorkar 2017, 209.) Vaikka Yhdysvallat ei ole Intiaa kolonisoinut maa ja vaikka Gauri asuu lännessä koko aikuisen elämänsä, hänen piirteensä jatkavat erilaisuuden merkitsemistä. Lisäksi ulkonäkö muuttuu erottavaksi tekijäksi myös hänen kotimaasaan, kun länsimainen tyyli erottaa hänet muista.

Myös Bela on täysin vieras vanhempiansa kotimaassa Intiassa. Vaikka hänen vieraillessaan isoäidin luona hänen isänsä sopeutuu Tollygungen tapoihin helposti ja liikkuu kaupungilla kuin luonnostaan, on Intia Belalle outo ja vieras. Hän ihmettelee muiden tapoja ja joutuu opettelemaan uusia asioita, kuten letittämään hiuksensa isoäidin ohjeiden mukaan ja kylpemään ulkosalla:

Watching Bela try to pick up rice and lentils with her fingers, her grandmother told Deepa to fetch a spoon. When Deepa poured Bela some water from the urn that stood on a little stool, in the corner on the room, her grandmother reproached her.

Not that water. Give her the boiled water. She's not made to survive here. (*The Lowland*, 232.)

Bela on naapurustossa nähtävyys, jota puhutellaan kaduilla ja kurkitaan ikkunoista. Toisen polven siirtolaisena hän ei enää kuulu tähän todellisuuteen, vaan on toisen maan kansalainen. Erityisen hyvin tämä tulee ilmi Belan syntymäpäivänä, kun hän ja isä juhlistavat tapahtumaa Tolly Clubilla. Siinä missä Subhash kiipesi veljensä kanssa salaa klubin muurien yli, pääsee Bela viettämään aikaa klubilla sinne erikseen kutsuttuna. Tollygungen naapuruston sijaan hän kuuluu tähän joukkoon:

There were other children for her to play with in the pool and on the playground, to speak in English. They were a mix of Indians, most of them visiting, like Bela, from other countries, and some Europeans. She felt emboldened to speak with them, telling them her name. (*The Lowland*, 247.)

Belan pääsyn Tolly Clubille mahdollistaa uusi aika, mutta myös hänen asemansa kulttuurien välissä.

Uuteen maahan asettuminen tuntuu muillakin tavoin Belan elämässä, vaikka hän onkin vasta toisen polven siirtolainen, eikä mitenkään koe olevansa intialainen. Bela on kasvanut amerikkalaiseen kulttuuriin, eikä näytä pitävän yllä yhteyksiä intialaisiin juuriinsa. Silti hän kohtaa kahden kulttuurin rajoilla olemisen vielä aikuisenakin. Hänelle tutun ja vieraan rajat sekoittuvat kielessä. Kadulla kävellessään Bela kuulee vierastyöläisten puhuvan keskenään bengalia, hänen vanhempiansa äidinkieltä. Belalle tuo kieli on tuttu lapsuudesta, jolloin hän on ymmärtänyt sitä vanhempien kommunikoidessa kyseisellä kielellä keskenään. Bela ei itse ole koskaan oppinut kunnolla puhumaan saati kirjoittamaan bengaliksi, mutta kieli vie hänet silti lapsuuteen:

She can't understand what these men are saying. Just some words here and there. The accent is different. Still, she always slows down when she passes them. She's not nostalgic for her childhood, but this aspect of it, at once familiar and foreign, gives her pause. (*The Lowland*, 306.)

Kieli muistuttaa Belaa varsinkin isästä. Näin Belaankin vaikuttavat hänen vanhempiensa sopeutuminen uuteen maahan; hänkin jakaa jotain näiden synnyinmaan kulttuurin paloja, jotka vaikuttavat hänessä.

Vaikka Subhash näennäisesti sopeutuukin Rhode Islandille ja elää siellä tasaista, hyvää elämää, kokee hän kuitenkin olevansa hieman hukassa. Uudessa paikassa ja uudessa kulttuurissa on yllättävän vaikeaa olla, ja vaikka hän oli motivoitunut jättämään Intian ja perheensä, ei ero tutusta ja turvallisesta ole helppo. Hän kuvaa olevansa tuuliajolla: "Each day, in spite of its growing routine, felt uncertain, improvisational. Here, in this place surrounded by the sea, he was drifting far from his point of origin. Here, detached from Udayan, he was ignorant of so many things." (*The Lowland*, 48.) Kotimaasta poissa oleminen on hankalaa. Lisäksi hän samalla rakastaa Rhode Islandia, sen rauhallista tunnelmaa ja upeaa luontoa, mutta ei kuitenkaan koe kuuluvansa Yhdysvaltoihin: "He did not belong, but perhaps it didn't matter." (*The Lowland*, 77.) Välillä vapaus ja Rhode Islandin viehätys voittavat kuulumattomuuden tunteen, välillä ikävä Intiaan on voimakkaampi. Rhode Island on paikkana hänelle mieluinen, mutta side Intiaan on aivan eri tavalla vahva: "It's where I was made" (*The Lowland*, 79.) hän kertoo Hollylle, kun tämä kysyy, mitä Subhash kaippaa kotimaastaan. Suhde Intiaan ja Kalkuttaan ei ole voimakas Intian tai kotikaupungin takia, vaan menneisyyden takia, Subhashin muistojen ja kaupungissa jaetun historian kanssa.

Yhteys taakse jääneeseen kotimaahan näkyy *The Lowlandissa* siinäkin, miten henkilöhahmot usein uudessa kotimaassaan vertaavat kokemiaan asioita menneen elämän tapahtumiin ja yksityiskohtiin. Nasta (2002, 220) toteaa muistin olevan menneisyyden kerronnallistamisen ja historiallistamisen ohella aktiivinen tekijä piilotettujen ja unohdettujen menneisyyksien ääneen tuomisessa. Muistaminen on aktiivinen osallistuja tässä menneisyyden merkityksellistämisen prosessissa. Yhdysvalloissa pienetkin asiat voivat herättää muistot Intian tavoista tai tapahtumista; esimerkiksi se, kun Holly lakaisee lattiaa mökissään, muistuttaa Subhashille tavasta, jolla pöly lakaistiin kotona kahdesti päivässä. Kaupassakäynti herättää hänessä muistoja siitä, miten isä teki ostokset Kalkutassa, ja ruskan sävyt puissa vievät ajatukset äidin käyttämiin mausteisiin:

Once more the leaves of the trees lost their chlorophyll, replaced by the shades he had left behind: vivid hues of cayenne and turmeric and ginger pounded fresh every morning in the kitchen, to season the foods his mother prepared.

Once more these colors seemed to have been transported across the world, appearing in the treetops that lined his path. (*The Lowland*, 98.)

Myös Gauri vertaa kokemaansa Intiaan, asioihin, jotka hän on jättänyt taakseen. Yliopistolla käyminen saa hänet vertaamaan Rhode Islandin kampusta Intian vastaaviin tiloihin, ja kontrasti rauhallisten yliopistokäytävien ja Kalkutan sotilaiden ja vartioiden kansoittamien yliopistorakennusten välillä on suuri. Kesällä tyhjällä kampuksella kävellessä hänestä tuntuu aivan kuin yliopistolla olisi lakko tai kaupungissa ulkonaliikkumiskielto. Intian levottomuudet ovat jättäneet häneen jälkensä, ja uuteen paikkaan sopeutuessa asiat värittyvät menneiden kokemusten kautta. Vaikka Intia on jätetty taakse, vaikuttaa se yhä vahvasti siirtolaisten kokemuksiin uudessa maassa.

Uudessa maassa asumiseen tuo haasteita myös yhteyden pitäminen entiseen kotimaahan jääneiden kanssa. Uudenlainen, hidas kommunikaatio vaatii Subhashilta totuttelua, sillä hänen muuttaessaan Yhdysvaltoihin Mitrojen kotona Intiassa ei ole vielä puhelinta, ja yhteyttä pidetään vain postitse, erikoistapauksissa sähköillä. Toisten kaukaisuus mahdollistaa Subhashille vapauden, jota hän ei olisi Intiassa saanut. Toisaalta kuitenkin yhteys pysyy yllä valtamerien ja mannertenkin taakse. Kun Subhash saa Udayanilta tämän ensimmäisen kirjeen, hänestä tuntuu kuin veli olisi läsnä:

It was as if Udayan were there, speaking to him, teasing him. He felt their loyalty to one another, their affection, stretched halfway across the world. Stretched to the breaking point by all that now stood between them, but at the same time refusing to break. (*The Lowland*, 52.)

Subhash kokee olevansa erillään muista, omassa todellisuudessaan, mutta samaan aikaan olevansa myös jatkuvassa yhteydessä perheeseensä. Yhteys ei katkea, vaikka yhteydenpito väheneekin. Vaikka etäisyys tuo vapautta, herättää se myös huomaamaan omien juurten ja perheen tärkeyden. Subhash ei matkusta kotiin lukuvuosien välissä, ja ajan vierieessä kaipuu perhettä kohtaan kasvaa. Toisen vuoden keväänä hän osallistuu tutkimusaluksen matkalle Atlantin rannikolle. Laivassa hän kokee vahvasti maapallon valtavat etäisyydet, matkan joka erottaa hänet perheestään. Kokemus nostattaa yksinäisyyden tunteen. "Isolated on the ship with the scientists and other students and crew, he felt doubly alone. Unable to fathom his future, severed from his past." (*The Lowland*, 75.) Opiskelijana vieraassa maassa Subhash on irrallaan kaikesta, menneestä elämästään Intiassa sekä tulevaisuudesta opintojen jälkeen. Kontrastina tähän on Udayan, joka on jäänyt kotiin, juurilleen. "Udayan was not alone; he'd remained in Tollygunge, attached to the place, the way of life he'd always known." (*The*

Lowland, 76.) Kotiin jääminen näyttäytyy Subhashille jatkuvuutena, omaan menneisyyteen nojaamisena. Lähtemällä hän on repäissyt itsensä tuosta jatkuvuudesta irti. Poissa kotoa hän tuntee nyt samalla olevansa irrallaan että olevansa edelleen yhteydessä menneeseen.

Patrycja Austin (2016, 172) osoittaa Lahirin kirjoittavan aiheesta *The Lowlandissa* myös metaforien kautta. Hänen mukaansa teoksessa rinnastettavat marskiheinä ja mangrovepuut kantavat mukanaan siirtolaisuuden tematiikkaa. Molemmat kasvit lisääntyvät leviämiksi kutsutuilla siemenillä, jotka juurtuvat maalle pudotessaan lähelle vanhempiaan, mutta nousuveden aikaan mereen pudotessaan matkaavat kauas muualle juurtuakseen vieraille maalle. Austin rinnastaa mielestäni erittäin kiinnostavasti nämä eri ympäristöihin juurtuvat kasvit teoksen veljeksiin, joista toinen juurtuu kotiinsa, toinen matkaa kauas muualle. Lisäksi Austin huomauttaa leviäimen englanninkielisen termin *propagule* olevan synonyymi termille *diaspora*, ja viittaa diasporan alkuperäiseen merkitykseen kylvämisenä ja leviämisenä. Samoin Lahirin kodin ja diasporan teemoihin liittyvät viittaukset näkyvät *The Lowlandin* epigrafissa, joissa kirjailija lainaa italialaisen kirjailijan ja runoilijan Giorgio Bassanin (1916–2000) runoa *Saluto a Roma*: ”let me return to my home town entombed; in grass as in a warm and high sea.” Kaukaiseen kotiin palaamisesta haaveileva runon puhuja välittää säkeissä tunnetta siitä, että koti on sekä alku että loppu, kaiken ydin. Näin ollen myös siirtolaisen suhde kotiin ja uuteen maahan ovat keskeisiä ja vaikeita kysymyksiä ihmisille. Epigrafillaan Lahiri nostaa kuulumisen ja kuulumattomuuden tunteet romaanin keskiöön.

Subhashissa näkyy hyvin Chandorkarin toteama Lahirin tuotannon monipuolinen diasporan käsittely, assimilaation paradoksaalisuus. Subhash on samalla sekä assimiloitunut että syrjässä, kiinni uudessa ja vanhassa kulttuurissa että irti niistä. Fludernik kirjoittaa nykyisenkaltaisen, Subhashinkin kokeman diasporan olevan isoilta osin globalisaation tuotetta. Nykyään uuteen maahan muuttaminen ei Fludernikin mukaan mahdollista siistiä irtautumista menneestä, vaan entiseen elämään liittyvät kytkökset ja velvollisuudet seuraavat uudessakin elämänvaiheessa. (Fludernik 2003a, xxii.) Vaikka mielestäni entisen elämän asiat ovat ennen nykyisenkaltaista globalisaatiotakin seuranneet jossain määrin ihmistä uudessa maassa, sopii Fludernikin ajatus hyvin Subhashin ja Gaurin kokemuksen kuvaamiseen. Mennyt valuu diasporassa nykyisyyteen, ja vanhan kotimaan ja entisen elämän asiat vaikuttavat uuteen arkeen sopeutuneenkin päivissä.

Ylipäätään kahden maan välillä olemisesta välittyä *The Lowlandista* ristiriitaisuus – henkilöahmot tuntuvat painivan sen kanssa, kumpaan paikkaan he kuuluvat, vai kuuluvatko he todella kumpaan-

kaan. Kuten Chandorkar kirjoittaa, identiteetin muodostuminen on monimutkainen ilmiö, joka siirtolaisilla on vielä muitakin haastavampi. Ulkoinen ympäristö on oman sisäisen maailman ohella tärkeässä osassa identiteetin muodostumisessa, ja uuteen paikkaan muutettaessa ympäristön muutos vaikuttaa myös identiteetin muodostumiseen. Siirtolaisella mahdollisia paikkoja identiteetin kiinnittämiseksi on useita: kotimaa, uusi asuinmaa tai tietty kulttuuri näiden sisällä tai rinnalla. Lisäksi identiteetin määrittymiseen vaikuttaa ikä, sukupuoli sekä aika – identiteetit voivat muuttua ja vaihtua ajan kuluessa. (Reichardt 2003, 294; Chandorkar 2017, 204.) Uuteen maahan asettuessa siirtolaisen täytyy löytää uusi tapa olla olemassa, tasapaino vanhan ja uuden ympäristön ja identiteetin väliltä. Nämä haasteet näkyvät myös *The Lowlandissa*. Yhdysvalloissa Intia tuntuu kaukaiselta ja epätodelliselta, ja silti samaan aikaan sinne sitovat vahvat siteet, ja se määrittää olemista monella tavalla. Subhash toteaa usein, että Intia ja Yhdysvallat eivät tunnu mahtuvan samaan maailmaan. ”[I]t felt unreal, in her [Holly] company that he would ever be back in Tollygunge, with his family. Even more unreal that Holly would still care to spend time with him when he returned.” (*The Lowland*, 85.) Rhode Islandilla hän tuntee olevansa irrallaan, mutta palatessaan Kalkuttaan tuo tunne jatkuu. Toisessa maassa elämisen jälkeen oma kotikin tuntuu vieraalta, ja vanhoihin rutiineihin pitää totutella. Vaikka hän tottuu uudelleen kotona Kalkutassa olemiseen ja ihmisvilinään, on jokin silti muuttunut:

He got on a bus, riding with no destination in mind, getting out close to Esplanade. He saw foreigners on the streets, Europeans wearing kurtas, beads. Exploring Calcutta, passing through. Though he looked like any other Bengali he felt an allegiance with the foreigners now. He shared with them a knowledge of elsewhere. Another life to go back to. The ability to leave. (*The Lowland*, 132.)

Lähteminen ja sopeutuminen muuttavat ihmistä, eikä Subhashkaan ole enää sama mies, joka lähti opiskelemaan. Uudessa maassa asuminen aiheuttaa ristiriitaisia tunteita paikkaan kuulumisen ja menneisyyden siteiden suhteen. Uma Parameswaran toteaa diasporisen siirtolaisen kokevan, joskus useiden sukupolvien ajan, olevansa välitilassa, kahden kulttuurin vetovoimin keskellä. (Fludernik 2003a, xlv.) Subhash ja Gaurikin kuuluvat samalla sekä Intiaan että Yhdysvaltoihin; heidän juurensa ovat kotimaassa, joka tuntuu samalla kaukaiselta ja läheiseltä. Uuteen paikkaan kotiutuminen ei ole yksiselitteistä.

2.2 Assimilaatio menneestä irrottautumisena

Hogan (2000, 14) määrittelee assimilaation uuteen maahan muuttaneen yksilön täytenä toisen kulttuurin hyväksymisenä ja siihen sopeutumisena, toisen kulttuurin jäseneksi tulemisena. Esimerkiksi

Intiasta kotoisin oleva ihminen voi kokea itsenä englantilaiseksi ollessaan täysin kuin kotonaan englantilaisessa kulttuurissa ja liikkuvansa vaivattomasti ja luonnollisesti englantilaisessa yhteiskunnassa. Hoganin mukaan ihminen voi assimiloitua toiseen kulttuuriin aivan kuin hän voi tulla sujuvaksi toisen kielen puhujaksi – se on vaikeaa, mutta mahdollista. Assimilaatio on oleellisesti siirtolaisuuteen liittyvä termi – Nair toteaa nykyhetken ja nostalgian välillä tasapainoilevien siirtolaisten tarttuvan usein joko uuteen ympäristöönsä pyrkien integroitumaan osaksi sitä tai jäävän kaihoamaan kotimaataan nostalgian ja muistelemisen kautta. (Hogan 2000, 15–17; Nair 2015, 139.) Usein assimilaation rinnalla esiintyviksi käsitteiksi Hogan mainitsee mimetisismia (*mimeticism*) ja synkretismin (*syncretism*). Mimetismissä uuteen maahan muuttaja luopuu kotimaansa tavoista ja alkaa omaksua uuden kulttuuriympäristönsä tapoja matkien ja niitä pääasiassa ulkoisesti kopioiden. Vanhan ja uuden kulttuurin eroja korostetaan ja esimerkiksi englantilaisen kulttuurin ei-intialaisia tapoja ylikorostetaan. Mimetismissä uuteen kulttuuriin siirtyjän muodonmuutos on lähes parodian kaltaista matkimista, sillä hänellä ei ole kuin pinnallisia käsityksiä uudesta kulttuuristaan. Synkretismissä taas uuteen kulttuuriin saapuva pyrkii yhdistämään kahden kulttuurin eri puolia yhdeksi uudeksi, usein edeltäviä paremmaksi kokonaisuudeksi. Synkretismiin liittyy olennaisesti myös syrjäytyminen (*alienation*), jossa siirtolainen kokee irtautuvansa molemmista kulttuuripiireistä ja joutuvansa elämään täysin ilman omaa kulttuuria ja identiteettiä. (Hogan 2000, 15–17.) On toki huomattava, että mikään näistä termeistä ei ole yksiselitteinen tai ilmene puhtaasti sellaisenaan – kuten aiemmin todettiin Chandorkariin nojaten, siirtolaisuus ja siihen liittyvät termit ja kokemukset ovat monisyisiä ja kompleksisia asioita. Käytän tässä analyysissä assimilaation termiä, mutta korostan, että en väitä Subhashin ja Gaurin siirtolaisuuden olevan puhtaasti assimiloituvaa. Heidän tavassaan sulautua osaksi uuden kotimaansa kulttuuria ja jättää taakseen entiset piirinsä on kuitenkin hyvin paljon assimilaatioon liittyviä piirteitä, joten termin käyttö on mielestäni perusteltua.

Assimilaatio ja ylipäätään uuteen maahan muuttaminen on siirtolaiselle merkittävä kokemus, joka vaikuttaa vahvasti myös identiteettiin. Kotimaasta, kulttuurista ja äidinkielestä irtautuminen pakottaa siirtolaisen pohtimaan omaa identiteettiään sekä uudelleenkirjoittamaan sitä. Lisäksi kulttuurien kohdatessa pintaan nousevat laajat kulttuurienväliset jännitteet ja voimasuhteet, kuten menneisyydestä kumpuavat kolonialismin ja orjuuden vaikutukset. Kuten Nair toteaa, näiden jo menneiden tapahtumien kaikuja eletään todeksi edelleen nykyaikana ympäri maailmaa. (Nair 2015, 144; Chandorkar 2017, 205.) Oman identiteetin ja aseman käsittely on muutenkin haastavaa, mutta siirtolaiselle se on

vielä monimutkaisempi kokemus näiden isojen teemojen vuoksi. Assimilaatio on yksi keinoista luoda omaa identiteettiä uuteen tilanteeseen sopivaksi sekä rakentaa omaa paikkaa uudessa kotimaassa.

The Lowlandin henkilöhahmot koettavat sopeutua uuteen kotimaahansa monin eri tavoin ja motiivein. Subhash repii itseään irti intialaisesta kulttuurista ja perheensä vaikutusvallasta varsinkin aloittaessaan suhteensa itseään vanhempaan eronneeseen naiseen, Hollyyn. Vaikka Subhash ei muuten näytä kiinnittyvän muiden intialaissiirtolaisten seuraan, kokee hän Hollyn kanssa suhteessa ollessaan yhteyttä Narasimhanin kanssa. "He thought of Narasimhan as an ally now; Narasimhan and his American wife. Sometimes he imagined what it would be like to lead a similar life with Holly. To live the rest of his life in America, to disregard his parents, to make his own family with her." (*The Lowland*, 91.) On ironista, että Subhash kokee liittolaisuutta intialaisen tuttunsa kanssa vasta tehdessään jotain intialaisten tapojen vastaista. Toisaalta Subhash ei hakeudu myöskään uuden kotimaansa asukkaiden seuraan, vaan tuntuu pysyttelevän omissa oloissaan. Ainoa hänen teoksessa erikseen mainittu yhdysvaltalaisuttavansa on opiskeluaikojen kämppäkaveri Richard, jonka rooli tuntuu varsinkin alussa olevan jonkinlainen uuteen maailmaan tutustuttavana mentorina toimiminen. Richardin kanssa Subhash opettelee länsimaiseen elämään kuuluvia taitoja, kuten autolla ajamista, ja kasvattaa pikkuhiljaa omaa yhdysvaltalaista identiteettiään.

Gaurille Yhdysvaltoihin sopeutuminen liittyy vahvasti Udayanin kuolemaan ja siitä eteenpäin siirtymiseen. Hän haluaa jättää taakseen traumaattiset tapahtumat ja mahdolliset omaan osallisuuteensa kohdistuvat epäilyt. Saapuessaan Yhdysvaltoihin Gauri ei kuitenkaan heti aluksi koeta lainkaan sopeutua uuteen maahan. Hän viettää aikansa kotonaan, välttelee jopa Subhashia ja elää pelkkää hiljaiseloa. Kun hän lopulta uskaltautuu ulkomaailmaan, on hän aluksi ihmetteleväinen sen suhteen. Hän ostaa tuorejuustoa ja tietämättömyyttään syö sen pelkiltään, sormin paketista. Hän alkaa vaellella kampuksella, kierrellä yliopiston rakennuksia ja katuja. Lopulta hän päätyy filosofian laitokselle, jonne hän tuntee heti kuuluvansa. Pikku hiljaa tästä eteenpäin Gauri löytää oman paikkansa ja identiteettinsä uudessa maassa. Kuten lähtiessään ensimmäistä kertaa ulos asunnosta, hän tekee jatkossakin aktiivisia valintoja sopeutumisen ja oman paikkansa löytämisen eteen. Nämä uuteen kotimaahan sopeutumiseen johtavat teot ovat Gaurille ennen kaikkea menneisyydestä irti pyristelemistä. "She'd wanted to leave Tollygunge. To forget everything her life had been." (*The Lowland*, 150.) Päästäkseen eteenpäin Gauri pyrkii riisumaan itsestään kaiken intialaisen ja sopeutumaan yhdysvaltalaiseen yhteiskuntaan.

Kuten Paulette Brown-Hinds (2003, 137–138) toteaa Jamaica Kincaidin teoksen *Lucy* (1990) päähenkilön tekevän, samaan tapaan Gauri yhdistää menneisyyden unohtamisen ja itsensä uudelleenluomisen. Brown-Hinds kertoo, miten Lucylle kotoa tulleista kirjeistä tulee kolonialismia ja menneisyyttä symboloiva, mieltä painava asia. Samaan tapaan Gaurille hänen intialaiset piirteensä ja yhteydet kotimaahan ovat yhteydessä menneisyyden vaikeisiin asioihin, joista hän pyristelee eroon. Erityisen selvästi hän tekee tämän vaatteiden suhteen. Yhdysvaltojen elämänsä alkuaikoina hän kulkee vielä perinteisissä intialaisissa vaatteissa, kuten sareissa. Yksi kohtaaminen kuitenkin saa hänet haluamaan muutosta ulkonäköönsä. Yliopiston naistenhuoneessa hän vaihtaa muutaman sanan kurssitoverinsa kanssa, ja tämä kehuu Gaurin asua. Gauri on pukeutunut sariin, ja pitkät ympärille kiedotut silkkikankaat eivät yhtäkkiä enää miellytäkään häntä verrattuna toisen naisen vaatteisiin. "But watching the girl walk away, Gauri felt ungainly. She began to want to look like the other women she noticed on the campus, like a woman Udayan had never seen." (*The Lowland*, 158–159.) Gauri haluaa olla jotain, mitä muut eivät tunne, mitä Udayan ei olisi tuntenut. Kuluu vielä jonkin aikaan, ja sitten Gauri tekee dramaattisen eleen – hän repii ja tuhoaa kaikki vaatteensa ja leikkaa hiuksensa. Subhash saapuu kotiin ja löytää sisältä vain kangassotkun, ja uudistuneen Gaurin saapuessa kotiin hän tenttaa tältä syytä muutokseen: "Why did you cut off your hair? –I was tired of it. –And your clothes? –I was tired of those, too." (*The Lowland*, 166–167.) Uuden ulkomuodon vaikutus tulee ilmi Subhashin suhtautumisessa Gauriin. Vaikka nainen on edelleen sama, tuntuu Gauri Subhashin mielessä muuttuneen toiseksi ihmiseksi, joksikin muuksi kuin hänen veljensä leskeksi. Gaurin uusi ulkonäkö mahdollistaa pariskunnan suhteen luonteen muuttumisen, aivan kuin ulkonäköä muuttamalla myös ihmiset olisivat muuttuneet, pyyhkineet menneen pois. Brown-Hinds (2003, 134) tulkitsee Kincaidin Lucyn Yhdysvaltoihin muuton yrityksenä päästä täysin irti menneisyydestä ja kolonialismin vaikutuksiin niistä, "historian loputtoman pyörän pysäyttämisenä". Hänen mielestään Lucy etsii Yhdysvalloissa uutta alkua ja omaa paikkaa, ja mielestäni Gauri toteuttaa tätä samaa oman siirtolaisuutensa puitteissa. Lucyn eroten hän hakee eroa enemmän henkilökohtaisiin kuin kolonialistisiin syihin vedoten, mutta samaan tapaan hänellä muuttaminen ja siirtolaisuus liittyvät menneisyyden välttelemiseen ja itsensä uudelleenluomiseen.

Menneisyydestä irti pyristelemisen ohella Gauri pyrkii nahkojansa luomalla rakentamaan itselleen anonymitietin, olemaan tuntematon, osa massaa. Hän ei halua enää erottua, minkä vuoksi uudessa maassa ollessaan hän käy läpi myös ulkoisia muutoksia. Yliopistollakin hän viihtyy ihmisjoukoissa, joissa kukaan ei tunne häntä tai tiedä hänen tarinaansa. Kirjastossa työskentelyssä on samaa

kiehtovuutta, sillä se on "a place where she was expected to be anonymous and industrious, concentrating on the pages before her, nothing more." (*The Lowland*, 168.) Yliopiston opiskelijamassojen joukossakin hän on alkuksi kuitenkin varuillaan. "Even on the campus where no one knew her, she was prepared for someone to question her, to condemn her for what she'd done." (*The Lowland*, 157.) Mielenkiintoista on, miten Gauri pyrkii assimiloitumaan Yhdysvaltoihin, mutta ei silti yritä kuulua osaksi kantaväestön yhteisöjä. Vaikka Gauri sulautuu uuteen kulttuuriin ulkoisesti ja sisäisesti ja liikkuu luonnollisesti osana yhdysvaltalaista yhteiskuntaa, ei hän pyri yhteiskunnan jäseneksi sanan aktiivisessa mielessä. Gauri pyrkii eroon menneisyytensä yhteisöistä, mutta ei yritäkään olla kiinteä osa mitään muuta yhteisöä. Hänelle riittää joukkoon sulautuminen, yhteenkuuluvuus siinä määrin, että hän ei erotu joukosta. Vasta vanhempana, pienessä yliopistossaan hän on selkeässä roolissa omassa yhteisössään. Tuolloinkin kuitenkin vaikuttaa siltä, että oma paikka on enemmän olosuhteiden kuin omien pyrkimysten tulos. Gaurin päämäärä tuntuu olevan anonymiteetti joukossa, ei joukon jäsenyys.

Belan syntymä ja olemassaolo vaikeuttavat tätä Gaurin anonymiteetin etsintää. Tytär on konkreettinen muistutus Intiasta, Udayanista sekä Gaurin ja Subhashin luomista valheista. Vaikka Gauri on Belan syntyessä tyytyväinen siihen, että tämä on tyttö, ettei hän ole synnyttänyt Udayanin pienoisolentoa, on Bela silti muistutus isästään. Tämä hankala suhde menneeseen luo ongelmia äidin ja tyttären suhteeseen. Vaikka professori Weiss sanoo Gaurille "With children the clock is reset. We forget what came before" (*The Lowland*, 198), Gaurille Bela ei pyyhi menneitä pois vaan juurikin muistuttaa niistä. Ilman Belaa ollessaan Gauri kokee olevansa vapaa, minkä vuoksi hän päätyy ottamaan tavakseen jättää Belan yksin kotiin lähtiessään itse kauppaan tai hakemaan postia. Lapsen hylätessään hän ei koe huonoa omaatuntoa, vaan on "disoriented by the sense of freedom, devouring the sensation as a beggar devours food" (*The Lowland*, 208). Ilman Belaa mikään ei muistuta Gauria menneestä; hän saa vapaasti sulautua joukkoon, olla kuka tahansa. Lopulta hän päätyykin irrottautumaan niistä viimeisistäkin siteistä, jotka Subhashin ja Belan muodossa sitovat hänet Intiaan. Muuttaessaan Kaliforniaan Gauri on vihdoin kaikille tuntematon. "A place she knew would contain her, where she knew she would be conveniently lost. [...] She entered a new dimension, a place where a fresh life was given to her." (*The Lowland*, 277.)

Analyysissään Gaurin asettumisesta Yhdysvaltoihin Nair toteaa assimilaation syntyvän välitilassa olemisen ja kulttuurienvälisen kriisin (*cross-cultural crisis*) pohjalta (Nair 2015,143). Nairin mukaan Gaurin tietoinen osallistuminen ympäröivään yhteiskuntaan ja assimilaatio uuteen kulttuuriin on

näistä kumpuavaa aktiivista pyrkimystä itsensä löytämiseen (*self-discovery*) (Nair 2015,143). Gauri tiedostaa juurtensa olevan kaukana Intiassa ja ymmärtää niiden vaikuttavan hänen nykyhetkeensä, mutta ei tarraa menneeseen kiinni vaan jatkaa elämäänsä uusien mahdollisuuksiensa mukaan. Nairin mukaan Gaurin oppiessa ymmärtämään, miten menneisyys vaikuttaa hänen nykyhetkeensä, hän kehittyy yksilönä ja ymmärtää olemassaolonsa menneen ja nykyhetken yhteytenä tai yhdistelmänä. Tämän oman polun ja lopulta myös jonkinlaisen mielenrauhan löytämisen mahdollistaa Nairin mukaan juuri integraatio ympäröivään yhteiskuntaan. Nair vertaa Gaurin hahmoa Lahirin *The Namesake* -teoksessa esiintyvään Ashiman hahmoon, jonka polku on hyvin erilainen. Ashiman alkuasetelma vastaa Gaurin tilannetta – molemmat nuoret naiset saapuvat Yhdysvaltoihin tuoreina vaimoina, miehensä työn tai opintojen perässä. Ashimalle sopeutuminen on kuitenkin vaikeaa. Hän on emotionaalisesti niin kiinni kotimaassaan ja Kalkutassa, että uuteen ympäristöön sopeutuminen ja menneestä irrottautuminen on mahdotonta. Ashima jää välitilaan, muistelemaan kotimaataan, johon ei enää kuulu, ja asumaan maahan, johon hän ei sopeudu. Varsinkin Ashimaan verrattuna Gauri kehittyy valtavasti. Nair toteaa tämän tunnustavan nykyhetken realiteetit ja muokkaavan itseään yhdysvaltalaiseksi naiseksi. Gauri sekä hyväksyy uuden asemansa että aktiivisesti luo paikkaa itselleen. (Nair 2015, 140–144.) Tässä näkyy juuri Gaurin traumaattisen menneisyyden vaikutus hänen nykyhetkeensä ja assimiloitumiseensa. Siinä missä Ashimalla ei ole mitään paettavaa tai välteltävää menneisyydessä, Gaurille taakse jääneet asiat ovat jotain, josta hän haluaa irti. Ashimalla vastaavaa irtautumisen tarvetta ei ole, joten hänen on myös helpompi jäädä kiinni vanhaan identiteettiinsä ja upottautua nostalgiaan ympäristön kohtaamisen sijaan. Ylipäätään assimilaatio ja menneisyys linkittyvät siis kiinteästi toisiinsa, ja menneisyys vaikuttaa assimilaatioprosessin kautta erittäin vahvasti teoksen siirtolaishenkilöhahmojen nykyhetkeen.

2.3 Eri kulttuurien tapoja käsittää aikaa ja menneisyyttä

The Lowland käsittelee menneisyyden kompleksisuutta ja eri kulttuurien monipuolisia suhtautumisia aikaan ja menneeseen myös hyvin suoraan, Gaurin ja Belan henkilöihahmojen kautta. Eri aikakäsitysten tarkastelu tässä kohtaa tutkielmaa on oleellista niiden ihmiselämässä hyvin keskeisen roolin vuoksi. Aikakokemukset ovat arkielämän ja maailman kokemisen ytimessä, ajan ja menneisyyden jäsentämisen oleellinen osa. (Julkunen 1989, 11; Tähkä 1989, 56.) Ajan käsittämisessä on psyykkisestä näkökulmasta katsottuna kyse vuorovaikutuksesta menneen, nykyhetken ja tulevan välillä. Sekä menneisyys että tulevaisuus koetaan nykyhetkessä ja että menneet vaikuttaa tulevaisuuden kokemiseen

sekä tulevaisuus menneen kokemiseen. Se, miten menneisyys nähdään, riippuu aina siitä, mistä hetkestä ja miten sitä katsotaan. (Katso esim. Tähkä 1989, 66–67.) Aikakäsitysten käsitteleminen on oleellista menneisyyden läsnäolon ymmärtämiseksi.

Gauri kertoo syntyneensä ajan kartta ajatuksissaan. Hänen mielensä näkee synesthesian kautta muutkin abstraktiot, kuten numerot ja aakkoset, kolmiulotteisina ja fyysisinä asioina omalla kartastollaan. Aika on kuitenkin näistä kokemuksista vahvin: "Her strongest image was always of time, both past and future; it was an immediate horizon, at once orienting and containing her." (*The Lowland*, 130–131.) Ajan vahvasti kokevana hän alkaakin työskennellä sen parissa oppiakseen ymmärtämään sitä. Hän täyttää muistikirjoja pohdinnoillaan ja tutustuu erilaisiin aikakäsityksiin. Hinduilosophian, Descartesin, Newtonin, Einsteinin ja Aristoteleen aikakäsitykset valottavat kaikki asiaa eri kanteilta. Yksimielisyyttä ajan olemuksesta ei ole. Gaurin kiinnostus aikaa kohtaan alkaa ohjata hänen elämäänsä, kun hänen esseensä Nietzscheen ja Schopenhauerin kehämäisten aikakäsitysten vertailusta johtaa hänet tohtorikoulutusohjelmaan ja tutkijan uralle. Gaurin omassa kokemuksessa ajasta menneisyys levittäytyy oikealle jatkuen hänen elinaikaansa paljon kauemmaksi menneisiin vuosikymmeniin asti. Gaurista vasemmalle jatkuu tulevaisuus, jonka lopussa hämöttää hänen väistämätön kuolemansa. Edessä avautuva aika ahdistaa häntä:

She wanted to shut her eyes to it. She wished the days and months ahead of her would already end. But the rest of her life continued to present itself, time ceaselessly proliferating. She was made to anticipate it against her will.

There was the anxiety that one day would not follow the next, combined with the certainty that it would. (*The Lowland*, 131.)

Gaurin tulevaisuuden pelon voisi nähdä liittyvän Udayanin kuolemaan kytkeytyvään traumaan, mutta hän kertoo jo lapsena vierastaneensa jokaista päiväkirjan uutta sivua ja sitä, mitä uusi päivä toisi. Hän kertoo kuin sivustaseuraajana siitä, miten suurin osa ihmisistä luottaa ja uskoo tulevaisuuteen tehden suunnitelmia ja rakentaen uutta, miten tämä tulevaisuudenusko antaa maailmalle suunnan ja tarkoituksen. Gauri sen sijaan ei uskalla luottaa siihen, että edes seuraava joulukuu todella tulisi. Gaurilta siis tavallaan puuttuu tämä tulevaisuudenusko, jonka varaan hän voisi elämäänsä rakentaa. Samalla hän kokee, että tulevaisuudessa siintää erilaisia odotuksia ja vaatimuksia, joita ihmisten oletetaan toteuttavan – aivan kuten veljesten odotettiin elävän aikuisina kotitalossa, ja miten Subhash olettaa Gaurin pysyvän naimisissa kanssaan. Tästä tulevaisuusahdistuksesta huolimatta Gauri toteaa tulevaisuuden olevan asia, joka vainoamisen ohella pitää hänet elossa.

Toisaalta, vaikka Gaurin suhde tulevaisuuteen on problemaattinen jo lapsena, voidaan Udayanin kuoleman nähdä vaikeuttaneen sitä entisestään. Udayanin kadottua maailmasta Gaurin eteen levittäytyy loppuelämä ilman tätä. "Udayan's life had been taken in an instant. But hers had gone on." (*The Lowland*, 288.) Gauri kertoo hänen elämänsä alkaneen toisen kerran silloin, kun hän tapasi Udayanin ja puhui tämän kanssa kaksin kotinsa parvekkeella. Tuossa hetkessä Gauri näkee heidän yhteisen tulevaisuutensa levittäytyvän edessä, mutta Udayanin kuollessa tuo odotettu tulevaisuus katosi. Hän toteaaakin, että sekä Udayanin kuoleman että Belan syntymän jälkeen hän tiedostaa vahvemmin ajan sekä tulevaisuuden nopeutuvan ja saapuvan. Tulevaisuuden pelon ohella Udayanin kuolemaan liittyvä trauma on jättänyt jälkeensä aukon Gaurin näkymään menneisyyteen. Se on aukko, jolta maantieteellinen etäisyys suojelee paremmin kuin etäisyys ajassa: "Space shielded her more effectively than time: the great distance between Rhode Island and Tollygunge. As if her gaze had to span an ocean and continents to see. It had caused those moments to recede, to turn less and less visible, then invisible." (*The Lowland*, 180.) Samoin Gauri kokee paetessaan Rhode Islandilta kolmen aikavyöhykkeen yli Kaliforniaan. Silloinkin kuljettu matka ja aikavyöhykkeet tuntuvat suojelevan häntä menneisyyden asioilta.

Ajan kartastossa vain nykyhetki vaikuttaa kirpoavan Gaurin otteesta. "Only the present moment, lacking any perspective, eluded her grasp. It was like a blind spot, just over her shoulder. A hole in her vision." (*The Lowland*, 131.) Tunteiden myllerryksessä hotellinsa parvekkeella Kalkuttaan palatesaan Gauri tahtoo päättää päivänsä hyppäämällä alas. Sen avulla "her time would end" (*The Lowland*, 386), loputon tulevaisuuden kohtaaminen ja odottaminen loppuisi. Ahdistuksissaan Gauri sulkee silmänsä ja kokee vihdoin nykyhetken. "Her mind was blank. It held only the present moment, nothing else. The moment she'd never been able to see." (*The Lowland*, 387.) Ollessaan läsnä nykyhetkessä Gauri pystyy päästämään irti häntä kahlinneista asioista, yhteisestä menneisyydestään Udayanin kanssa ja tämän menetyksen aiheuttamasta kivusta.

Gaurin suhde menneisyyteen on siis hyvin monimutkainen – toisaalta hän näkee sen kaukaisuuteen ulottuvana janana, toisaalta hän kokee siinä olevan ainakin yhden suuren aukon, jota vielä etäisyys suurentaa. Gaurin käsityksessä menneisyydestä on kuitenkin oleellista se, että hän kokee sen olevan todellinen asia, jota ei voi poistaa. Hänen omaa aikaansa pidemmälle jatkuva menneisyyden linja kertoo vahvasta historiatietoisuudesta, samasta joka värittää koko teosta ja joka sopii erittäin hyvin Baxallin esittämiin ajatuksiin 2000-luvun kirjallisuuden historiakäsityksistä. Historia koetaan todellisena

ja materiaalisena. Gauri toteaa, etteivät etäisyyden häivyttämätkään asiat katoa, vain muuttuvat näkymättömiksi: *"But she knew they [memories] were there. What was stored in her memory was distinct from what was deliberately remembered, Augustine said."* (*The Lowland*, 180, kursivointi lisätty.) Saman ajatuksen menneisyyden jatkuvasta olemassaolosta kaiken taustalla Gauri kokee selatessaan internetiä kirjan lopulla: *"A click can take her from breaking news to articles archived years ago. At every moment the past is there, appended to the present."* (*The Lowland*, 329, kursivointi lisätty.) Samaan tapaan menneen läsnäolo ja kadonneidenkin muistojen läheisyys näkyvät vanhentuneen Bijolin dementoituneissa ajatuksissa. Nykyhetki ja mennyt sekoittuvat hänen kokemuksissaan, ja kauan sitten menneet hetket palaavat todellisen oloisina. Mennyt ei ole todella mennyt, vaan se on Bijolilla jatkuvasti läsnä. Tähän muistin kykyyn luoda uusia maailmoja ja tuoda menneen asioita nykyhetkeen viittaa myös Michael Rothberg kuvaten ilmiötä muistin anakronistisuudeksi. Hän toteaa muistin olevan *"menneisyyden tuomista nykyisyydeksi"*. (Rothberg 2009, 3, 5.) Tämä ajatus korostuu Bijolin dementoituneessa mielessä, mutta sopii myös laajemmin *The Lowlandin* tapaan nostaa mennyt osaksi nykyhetken merkityksellistämistä.

Myös Belan hahmolla on *The Lowlandissa* kiehtovia näkökulmia menneisyyteen ja ajan kulkuun. Eri-tyisesti hänen lapsuudenaikaiset käsityksensä ajan kulumisesta avaavat mielenkiintoisella tavalla teoksen historiakäsityksiä:

At four Bela was developing a memory. The word *yesterday* entered her vocabulary, though its meaning was elastic, synonymous with whatever was no longer the case. The past collapsed, in no particular order contained by a single word. [...]

Bela's yesterday was a receptacle for anything her mind stored. Any experience or impression that has come before. Her memory was brief, its contents limited. Lacking chronology, randomly rearranged. (*The Lowland*, 176.)

Lapsena menneisyys ei ole Belalle kronologinen, loogisesti etenevä kokonaisuus. Eilinen voi tarkoittaa mitä vain eilen tai kauan sitten tapahtunutta, eikä lapsi ymmärrä ajan kulumisen etäisyyksiä. Jokin asia voi olla tapahtunut monta kuukautta sitten tai edellisen vuoden keväällä, mutta Belalle kaikki on yhtä samaa juuri mennyttä hetkeä. Gaurikin kertoo saavansa välillä lohtua Belan menneisyyden logiikasta, jonka mukaan Udayan olisi saattanut olla elossa vielä aivan hetki sitten. Myös nykyisyys rakentuu Belalle menneisyyden kautta: *"the day after yesterday"* on yksi hänen lausahduksistaan. Tämä vahvistaa teoksessa läpi kulkevaa vaikutelmaa siitä, miten nykyhetki rakentuu menneisyyden päälle.

Belan aikakäsityksiä taustoitetaan *The Lowlandissa* eri kielten vaikutuksella tapoihin hahmottaa aikaa. Aikakäsitykset tulevat usein näkyviin esimerkiksi ajasta puhuttaessa, silloin kun yksilöt kommunikoivat

jotain aikaan liittyvästä tai sitä määrittävästä asiasta. Tavat puhua ajankohdista ja aikamääreistä ovat kulttuurisesti sidonnaisia. (Siikala 1989, 220–221.) Belan käyttämä eilinen, *yesterday*, on englantia, missä se tarkoittaa yksipuolisesti vain mennyttä aikaa, ja siitäkin vain edellistä päivää. Sen sijaan bengalissa, perheen toisessa kielessä, eilistä tarkoittava sana *kal* tarkoittaa myös huomista ja tulevaisuutta. ”In Bengali one needed an adjective, or relied on the tense of the verb, to distinguish what had already happened from what would be.” (*The Lowland*, 176.) Belan käsityksen mukaan siis kaikki mennyt on jo mennyttä, vaikka hän ei jaottelekaan sitä kronologisesti järjestykseen. Mennyt on mennyt, mutta se voi silti olla läheinen hetki, jonka Bela muistaa ja jonka hän saattaa edelleen kokea merkitykselliseksi, vaikka aikaa olisi kulunut. Bengalin aikakäsitys sen sijaan mahdollistaa menneen ja tulevan sekoittumisen. Ilman tarkentavia määreitä eilinen voi olla tulossa tai menossa, mikä kuvaa mielestäni laajemminkin *The Lowlandissa* näkyvää menneisyyden läsnäoloa nykyhetkessä. Eilinen voi olla mennyttä, mutta se voi olla läsnä myös tulevissa hetkissä, aivan kuten Udayanin elämä on jo siirtynyt menneeseen aikamuotoon, mutta jatkaa vaikuttamista perheen ja erityisesti Gaurin elämään. Tätä menneen ja nykyhetken rinnakkaisuutta kuvaa myös teoksen rakenne. Kahdeksaan osaan ja niiden sisällä lukuihin jaettu teos liikkuu eteen ja takaisin ajassa. Nykyhetkessä ja menneisyydessä tapahtuvat kappaleet seuraavat toisiaan näennäisen satunnaisessa järjestyksessä, ja kronologinen eteneminen katkeaa ajoittain takaumiin ja muistelmiin. Ajallinen etäisyys ei tee tapahtumia tietyille hetkelle tärkeäksi, vaan niiden sisältö ja merkitykset, joista osa saattaa saada painoarvonsa vasta paljon itse tapahtumia myöhemmin.

Eilisen eri kielissä saaman merkityksen lisäksi teoksessa vertaillaan enemmänkin lännen ja Intian aikakäsityksiä. Yleensä oma aikakäsitys muodostetaan jo lapsuudessa ympäröivän yhteisön kautta (Elias 1992, 11, 13), ja eri kulttuuripiireissä vallitsee erilaisia aikakäsityksiä, jotka siirtolaisten liikkuaessa kohtaavat. Uuteen maahan siirtyessä sinne sopeutumisen ohella voi siis olla tarpeen sopeutua uudentyyliin käsityksiin ajasta ja menneisyydestä. Yleisesti aikakäsityksissä erotetaan kaksi eri muotoa, syklinen ja lineaarinen aika. Näistä lineaarinen aika on yleisesti länsimaisen kulttuurin käytössä. (Heiskanen 1989, 5; Tähkä 1989, 66; Siikala 1989, 218–219.) Syklinen aikakäsitys muodostuu jaksottaisuudesta, ja se on useimmiten liitetty varsinkin primitiivisiin ja enemmän luonnon tahtiin elävien kulttuurien yhteyteen. Aikaa määrittää luonnon kiertokulku tai siihen liittyvät tehtävät, kuten kylväminen, ei kalenteri tai kello. Norbert Elias (1992, 2-3) kirjoittaa luonnon kiertokulkua seuratun erityisesti kulttuurisen kehityksen alkuaikoina ja vähemmän kehittyneillä alueilla. Aikaa voi olla helpompi hahmottaa

vuosittain toistuvien ilmiöiden kautta kuin vuosina, jotka vain tulevat ja katoavat menneeseen. Linearisessa ajassa taas aika on abstrakti, itseään määrittävä kokonaisuus. Se jakaa elämän selkeisiin, mitattaviin osiin. Siinä missä syklisessä ajassa tulevaisuus on selkeä, uudelleen samoja rakenteita toistava kokonaisuus, on se lineaarisessa aikakäsityksessä avoin, kehitykseen ja edistykseen perustuva asia. (Elias 1992, 7; Julkunen 1989, 11–15; Siikala 1989, 218–219.) On kuitenkin huomattava, että aikakäsitykset eivät ole näin yksinkertaisia ja helposti jaoteltavia, vaan Siikalakin korostaa niiden monikerroksisuutta ja limittyneisyyttä. Esimerkiksi myös länsimaisessa kalenterissa on vuosittain toistuvia tapahtumia ja juhlia, joiden kiertokulku on vuodesta toiseen muuttumaton. Samoin ihmisillä on edelleen tapana määrittää tapahtumia esimerkiksi vuodenkierron mukaan. Tältä osin myös länsimaisessa aikakäsityksessä on syklisiä piirteitä. (Siikala 1989, 218–219; Julkunen 1989, 12.)

Aika kuluu Yhdysvalloissa ja Intiassa eri tavoin; ainakin sitä mitataan ja siitä puhutaan eri tavoin. Maiden erilaiset aikakäsitykset tulevat esiin esimerkiksi Belan ja isoäidin apulaisen Deepan välisessä kommunikaatiossa. Nuoret tytöt huomaavat keskustellessaan puhuvansa ajan kulumisesta eri tavoilla ja määrittelevänsä mennyttä eri tarkkuudella. Siinä missä Belan tietoisuus ajasta ja menneisyydestä nojaa kalenteriin ja mitattuun tietoon, kertoo Deepa tapahtumien ajoista juhlapyhien ja ympäristön merkkien kautta. Belan kanssa puhuessaan hän toteaa nykyhetken olevan monsuunikausi, ja että myöhemmin, Durga Pujon aikaan, olisi parempi vieraila maassa. Suuria eroja on myös siinä, miten tyttöjen iästä puhuttaessa niitä määritetään. Belan ikä on tarkkaan määritetty, ja hänen syntymäpäiväänsä juhlitaan Kalkutassakin juuri oikeana päivänä. Deepalle oma syntymäpäiväkin on hämärän peitossa, eri määreiden kautta mitattu:

Deepa said she was sixteen or seventeen. When Bela asked Deepa when her birthday was, she said she wasn't sure.
You don't know when you were born?
Basanta Kal.
When is that?
When the kokil⁷ starts singing.
But what day do you celebrate?
I never have. (*The Lowland*, 234.)

Kuten kielessä, myös ajan mittaamisessa jako menneen ja nykyhetken välillä ei ole teoksen Intiassa yhtä tarkkaa kuin Yhdysvalloissa. Elias (1992, 6) kirjoittaa juuri tästä iän ja syntymähetken määrittelyn erilaisuudesta eri kulttuureissa⁸. Hänen mukaansa joissain kulttuureissa, joissa kalenteria ei tunneta

⁷ Kokil on käen sukuinen lintu.

⁸ Elias jaottelee aiheen syklisen ja lineaarisen aikakäsityksen sijaan kehittyneiden ja vähemmän kehittyneiden (*developed* ja *simple societies*) yhteiskuntien välille.

tai käytetä länsimaiden tapaan, omaa ikä ei voi tietää sillä keinoja vertailla ajanjaksoja ei ole. Kalenteri sekä auttaa orientoitumaan ajassa että jäsentämään sosiaalista kanssakäymistä. Eksaktien määreiden sijaan sitä mitataan luonnon ja uskonnon rytmeillä, ja merkityksiä tuovat tarkkojen lukujen sijaan aikaa mittaaviin tapahtumiin liittyvät merkitykset. Deepan aikakäsitys vaikuttaa sykliseltä, luonnon tahtiin kulkevalta. Yhdysvalloissa taas lineaarisen aikakäsityksen mukaan kalenterit ja tarkat päivämäärät nousevat tärkeämmiksi. Gaurikin huomaa olevansa erilaisen aikakäsityksen piirissä heti saapuessaan uuteen kotimaahansa:

The calendar on the kitchen wall showed a photograph of a rocky island, with space for a lighthouse and nothing more. She saw something called St. Patricks Day. The twentieth of March, what would have been Udayan's twenty-seventh birthday, was officially the first day of spring. (*The Lowland*, 152.)

Juhlapäivät ja vuodenajat liitetään tarkkoihin päivämääriin, jotka määrittävät ajan kulua toisin kuin Intiassa. Ympäristön tarkkailun, kuten käen laulamisen, sijaan jopa täysin luontoon kiinnittynyt kevään alku on sekin mitattavissa kalenterilla.

Myös teoksessa toistuvasti esiin nouseva Durga Pujo -juhla kuvaa tätä eri kulttuuripiirien välillä olevaa ajan kokemisen ja määrittämisen eroa. Hindujumalatar Durgan palvontajuhla on erityisesti länsi-Bengalin alueella vuoden pääjuhla, ja sitä vietetään suurin ja näyttävin menoin usean päivän ajan. Juhlassa uskotaan Durgan, universumin äidin, laskeutuvan juhlan ajaksi maan päälle isänsä Himalajan luo. Toki myös Yhdysvalloissa aikaa rytmitetään juhlapyhien kautta – Subhashkin saa kokea sen ajeltehtiessaan kiitospäivän aikaan kaupungin tyhjillä kaduilla. Samoin hän kaipaa Durga Pujon aikaan kotiin Kalkuttaan, ja juhlan puuttuminen Yhdysvalloista tuntuu oudolta. Eri kulttuuripiireissä vuoden kierto etenee eri tavoin eri juhlien vuoksi, ja Intiassa juhlapyhien merkitys ajan mittaamisessa on teoksessa suurempi. Usein tapahtumia kuvaillessa ne määritetään suhteessa merkittäviin tapahtumiin, ei kalenteriin. Juhlapyhät tahdittavat Gaurin elämää jo lapsesta asti tämän seuratessa parvekkeelta kaupungin juhlamenoja, ja jopa Udayanin kuoleman tapahtumista kertoessaan Gaurin ajatuskulku alkaa tapahtumien ajoittamisesta Durgan juhlaan: "It was the week before Durga Pujo. The month of Ashvin, the first phase of the waxing moon." (*The Lowland*, 119.)

Ollessaan vuoden kierron tahdittamisessa länsimaihin verrattuna tärkeämmässä osassa myös Intian juhlapyhien merkitykset nousevat tärkeämmiksi. Durga Pujon ajankohta ja symboliikka ovat vahvasti kytköksissä Udayanin kuolemaan. Perhe viettää suruaikaa juuri samaan aikaan, kun koko muu kaupunki juhlii jumalatarta:

The days of Pujo arrived and began to pass: Shashthi, Saptami, Ashtami, Navami. Days of worship and celebration across the city. Of mourning and seclusion inside the house. [...] Dashami came: the end of Pujo, the day of Durga's return to Shiva. At night the effigies that had stood in the small pandal in their neighbourhood were taken to the river to be immersed. It was done without fanfare this year, out of respect for Udayan. (*The Lowland*, 128–129.)

Kontrastin lopullisesti menetetyn pojan ja palvontajuhlan välille luo varsinkin kaduilla juhlivien ihmisten laulu jumalattarelle. Vuoden päästä uudelleen palvottavaksi palaavalle Durgalle lauletaan: "She will come back, she will return to us" (*The Lowland*, 129), mutta Mitrat joutuvat kohtaamaan kuoleman lopullisuuden voimatta toivoa Udayanin paluuta. Durga nousee merkitykselliseksi vielä kerran *The Lowlandin* lopulla, kun Gauri palaa vuosikymmenten jälkeen Kalkuttaan juuri juhlan aikaan. Tilanteessa rinnastetaan Gauri ja Durga, molemmat kaukaa kotiin palaavat tyttäret. Durgan juhlinnassa korostetaan tämän voittoa demoneista, ja jumalatarta kuvaavien patsaiden kymmenen kättä varustetaan jokainen eri aseella. Rinnastuessaan Durgaan Gaurin matkasta tulee selkeästi esiin se, miten tämä palaa kotikaupunkiin kohtaamaan omia demoneitaan.

Syklisessä aikakäsityksessä menneisyyden nähdään toistuvan uudelleen ja uudelleen, saman kierron kulkevan ympäri. Linearisessa aikakäsityksessä taas menneisyys perustuu syy-seuraussuhteille, ilmiöt selitetään niiden alkuperän tai menneisyyden kautta. (Heiskanen 1989, 6.) Voidaan siis nähdä että *The Lowlandissa* kahden eri kulttuurin ja näiden aikakäsitysten törmätessä myös käsitykset menneisyydestä törmäävät. Teoksen aikakäsityksissä on niin syklisiä kuin lineaarisia piirteitä. Näistä sykliset liittyvät paljon Intian luontoon ja uskontoon kiinnittyviin aikarakenteisiin ja lineaariset taas Yhdysvaltoihin ja tarkasti mitattuun aikaan. Henkilöhahmojen kokemusten moniäänisyydestä näkyy kuitenkin myös aikakäsitysten monimuotoisuus ja moninaisuus – asioita on vaikeaa jaotella lokeroihin, kun subjektiivisia kokemuksia ajasta on niin monenlaisia. Ehkä aikakäsitystä ei edes tarvitse jaotella lineaariseen ja sykliseen – kuten Tähkä toteaa, ylipäätään käsitys ajasta psyykkisesti liittyy oleellisesti menneisyyteen. Tähkän mukaan psyykinen aika on sirkulaarista, eli siinä mennyt on jatkuvasti läsnä nykyhetkessä luomassa nykyisyyttä uudelleen. Aika ei kuluessaan kuljeta ihmistä kauemmas menneestä, vaan mennyt on jatkuvasti nykyhetken perustana. (Tähkä 1989, 66–67.) *The Lowlandin* moninaisten aikakäsitysten ytimessä on juuri tämä, ajan kokemisen keskeisyys elämässä ja sen myötä menneisyyden jatkuva läsnäolo nykyhetkessä.

3. Mennyt paikoissa ja paikkojen merkitys

Postkolonialismin ja historian kytkökset välittyvät *The Lowlandista* voimakkaasti paikkojen ja ympäristön kautta. Henkilöhahmoilla on vahva suhde paikkoihin, ja menneisyys on ympäristön kautta aktiivisesti läsnä näiden elämässä. Myös teoksen ympäristönkuvaus pitää sisällään paljon kolonialismiin liittyviä yksityiskohtia toteuttaen postkoloniaalisen ekokritiikin tavoitteita sekä myötäillen suuntauksen käsityksiä historiasta. Tämä luku käsittelee näitä Lahirin teoksesta löytyviä linkejä menneisyyden, kolonialismin ja paikkojen sekä ympäristön välillä. Aluksi luku keskittyy postkoloniaaliseen ekokritiikkiin ja sen näkymiseen teoksessa, sitten fokuksessa on paikan ja siitä irtautumisen merkitykset. Viimeinen alaluku luo katsauksen ympäristön ja historian suhteeseen teoksessa.

3.1 Menneisyys osana maisemaa ja paikkoja

Kolonialismi liittyy oleellisesti paikkoihin ja maantieteeseen, onhan se tavallaan maantieteellisesti käytettyä valtaa, jolla maailman eri kolkkia on alistettu ja kontrolloitu. Näin ollen postkolonialistiseen tutkimukseen liittyy myös ekologisia teemoja, joiden kautta näistä väkivaltaisista prosesseista voidaan puhua. Postkoloniaalista ja ekokriittistä teoriaa on yhdistelty jonkin verran kirjallisuudentutkimuksessa, ja postkoloniaalinen kirjallisuus on käsitellyt paljon myös ympäristöön liittyviä teemoja. Esimerkiksi Pablo Nerudan ja Chinua Acheben teokset käsittelevät osaltaan ympäristön ja koloniaalisen historian liitoskohtia, ja muun muassa karibialaisessa postkoloniaalisessa kirjallisuudessa on painotettu maiseman ja vallankäytön yhteyksiä. Yleisesti ottaen postkoloniaalisen ekokritiikin tavoitteena on tunnistaa ja haastaa ympäristöön liittyviä ja sosiaalisia imperialistisen vallankäytön muotoja. (DeLoughrey & Handley 2011, 5–6; Paravisini-Gebert 2011, 100; Huggan & Tiffin 2010, 2.) Myös Lahirin *The Lowland* tarttuu historian ja postkoloniaalisten teemojen ohella ympäristöä ja paikkaa koskeviin asioihin.

Postkoloniaalisen ja ekokriittisen teorian välillä on sekä yhtäläisyyksiä että eroavaisuuksia. Perinteisessä postkoloniaalisessa tutkimusperinteessä imperialismien historia on usein erotettu luonnon tutkimisesta, ja ekokriittiset tutkimussuuntaukset taas ovat usein olleet melko yksipuolisia näkökulmissaan ja käsityksissään ympäristöstä. Ristiriitoja on vallinnut varsinkin luonnon kaiken edelle priorisoinen ja ihmisten kohtelun oikeudenmukaisuutta priorisoivien teoreettisten suuntausten välillä. Ekokriittistä suuntausta on kritisoitu varsinkin sen keskittymisestä amerikkalaiseen luontoon, ja se on

usein niputettu täysin ympäristöä priorisoivan syväekologian alle. (DeLoughrey & Handley 2011, 20–24.) Ekokriittisen teoriakentän sisältä löytyy kuitenkin myös paljon postkoloniaalsiin teemoihin hyvin istuvia suuntauksia, kuten ekofeminismi ja ekososialistinen suuntaus. Lisäksi ekoriittiset suuntaukset ovat käsitelleet myös kapitalismin kritiikkiä ja luonnon ja kulttuurin erottamisen ongelmallisuutta, aiheita, jotka ovat relevantteja myös postkoloniaalisessa tutkimuksessa. Muita ongelmia tutkimussuuntausten välillä ovat olleet esimerkiksi postkoloniaalisen tutkimuksen keskittyminen hybridisyyteen ja kulttuurienväliseen toimintaan ekokritiikin keskittyessä luonnon ja erämaan puhtaaseen kokemiseen erillään yhteiskunnasta ja modernista maailmasta. Myös ekokritiikin painotus paikan ja kuulumisen teemoihin postkoloniaalisen tutkimuksen tutkiessa diasporan ja siirtymien merkityksiä on aiheuttanut erimielisyyksiä. Nämä eroavaisuudet eivät kuitenkaan tee suuntauksista toisilleen kelpaamattomia, ja esimerkiksi vaikka postkoloniaalinen tutkimus keskittyy enemmän kaupunkien ja keskusten ja ekokriittinen tutkimus luonnon ja erämaan asioihin, siirtymät ja kokemukset olemisesta maaseudun ja kaupungin välillä voidaan rinnastaa siirtolaisten liikkeisiin kotimaan ja uuden paikan välillä. (DeLoughrey & Handley 2011, 20–24.)

Yksi ekokritiikin ja postkoloniaalisen tutkimuksen eroista on myös niiden näkemys historiankirjoituksesta. Ekokriittisessä tutkimuksessa suositetaan käsitystä ajattomasta historiasta, jossa luonnon rytmit ylittävät ihmisen ajat ja hierarkiat, kun taas postkoloniaalisessa tutkimuksessa viime vuosisatojen historia on hyvinkin oleellisessa osassa kolonialismin ja sen menneisyyden tulkinnassa. DeLoughrey ja Handley toteavat molempien käsitysten olevan osaltaan tärkeitä ja että historian täytyy olla mukana tulkinnassa, mutta että samalla täytyy olla tietoinen ihmisen ajan ylittävistä tendensseistä ja luonnon kiertokuluista. Imperialismin historian erottaminen ekologisista teemoista on luonnon historiallisuuden kieltämistä, mikä johtaa yksipuoliseen tulkintaan sen merkityksistä ja roolista menneisyydessä sekä estää oppimasta siitä tulevaisuutta varten. (DeLoughrey & Handley 2011, 20–24.)

Näistä painotuseroista huolimatta ekokriittinen ja postkoloniaalinen tutkimusperinne toimivat yhdessä, esimerkiksi nimikkeiden postcolonial ecology, postcolonial ecocriticism ja green postcolonialism alla. DeLoughrey ja Handley toteavat suuntausten jakavan neljä yhteistä kiintopistettä, joiden perusteella tutkimusalojen linkittäminen on relevanttia. Näitä ovat ensinnäkin ekologisen viitekehyksen tarpeellisuus kolonialismin ympäristöön kohdistuneiden vaikutusten ymmärtämiseksi sekä tarve purkaa kolonialismin vahvistamia dualismeja kuten luonto/kulttuuri, nainen/mies ja valkoinen/musta. Samoin molemmat pyrkivät puhumaan sellaisten subjektien äänellä, jotka eivät itse saa ääntään yh-

teiskunnassa kuuluviin (esim. ympäristö, subaltern), ja tutkivat sitä, kuka saa puhua kenenkin puolesta. Lisäksi molemmat suuntaukset pyrkivät muistamaan, että ihmisten poliittisia ja sosiaalisia epäkohtia ei voi ratkaista ohittamalla ei-inhimillisen maailman ja ympäristön rytmiä ja aikaa ja että kestävä kehitys on sekä ympäristön että ihmisten etu. Monet kolonisaation oikeuttavat ajatusmallit, kuten eurosentrismi, juontuvat jaottelusta ihmiseen ja ei-ihmiseen ja näin antroposentrismiin, ja ihmisten suhtautuminen luontoon taas usein toistaa imperialismiin rasistisia, alistavia ideologioita koko maapallon laajuudella. Näiden monimutkaisten valtarakenteiden purkamiseen tarvitaan molempia suuntauksia. Kuten Tiffin ja Huggan toteavat, aidosti post-imperialistisen ja tasa-arvoisen maailman rakentamiseksi täytyy kyseenalaistaa myös ihmisen paikka luonnossa. Ekologinen postkolonialismi pyrkii kuvittelemaan mahdollisia kestävän kehityksen mukaisia ratkaisuja ja mahdollisuuksia. Postkolonialistisen ja ekokriittisen tarkastelun yhdistäminen on oleellista varsinkin nykyään, kun kirjallisuus käsittelee paljon globalisaatioon ja ympäristöön liittyviä, pitkän ja monimutkaisen kolonialismin historian värittämiä teemoja, kuten tapoja, joilla valloittajat ovat hyväksikäyttäneet ja pahoinpidelleet valloitetujen alueiden ympäristöä ja ihmisiä siellä. (DeLoughrey & Handley 2011, 10, 24–25; Savory 2011, 81; Huggan & Tiffin 2010, 2, 5–6.) Tässä tutkielmassa postkoloniaalisen ekokritiikin arvo nähdään erityisesti siinä, miten se korostaa ympäristön ja historian yhteyksiä. Postkoloniaalisen ekokritiikin tapa yhdistää ihmisen ja luonnon historia mahdollistavat menneisyyden monipuolisen tulkinnan, ja tarkastellessaan yhteyksiä esimerkiksi imperialismiin ja ympäristön välillä suuntaus antaa tärkeitä työkaluja maailman ymmärtämiseen.

The Lowland -teoksessa paikat säilyttävät itsessään todisteita historiasta ja muistoja menneistä. Historia on laajasti esillä teoksessa juuri paikkojen kautta, ja sen läsnäolo ympäristössä kertoo imperialismista ja sen jäljistä. Postkoloniaalisessa ekokritiikissä ympäristön ja politiikan vaikutukset nähdään toisiinsa kietoutuneina, minkä lisäksi siinä pyritään tunnistamaan ympäristöön liittyvien asioiden historiallisesti muodostuneet sosiaaliset ja poliittiset juuret. (Huggan & Tiffin 2010, 12.) *The Lowlandissa* Kalkutan kuvauksissa tehdään näkyväksi imperialistiset prosessit, jotka ovat muokanneet kaupunkia. Intian jakautuminen Iso-Britannian valtakauden jälkeen on muokannut kaupungin demografiaa ja paikkoja. Menneisyyden tapahtumat näkyvät Kalkutassa eri alueiden kehityksessä, ja rakennusten tarinat avaavat ovia Intian historiaan. Erityisesti aivan teoksen alussa Tollygungesta kerrotaan sen historian kautta. Paikalle ei ole oleellista se, mitä on nyt, vaan se, mitä on ollut ennen ja miten nykyinen miljöö on syntynyt:

They learned that Tollygunge had been built on reclaimed land. Centuries ago, when the Bay of Bengal's current was stronger, it had been a swamp dense with mangroves. The ponds and the paddy fields, the lowland, were remnants of this. (*The Lowland*, 14.)

Tollygungen historiaa kerrotaan siitä asti, kun britit alkoivat raivata vedentäyteistä viidakkoa, läpi maan jakautumisen ja muslimivaltaisen naapuruston muutoksen, aina nykyhetken uudisrakentamiseen saakka. Ympäristön muutos nykyisenkaltaiseksi avataan kolonialisten prosessien kautta – alkuperäiset mangrovemetsät on hävitetty brittinaapuruston tieltä, ja Tolly Clubin aluetta ovat värittäneet muualta maailmasta tuodut trooppiset kasvit. Maisemaan ovat vaikuttaneet luonnon prosessien sijaan sosiaaliset muutokset – eri ihmisryhmät ovat tuoneet omat kerroksensa paikan historiaan esimerkiksi paikannimien tai uusien rakennusten muodossa. Intian jakautuminen⁹, josta poikien ollessa lapsia on vain vuosikymmen, on tuonut alueelle paljon uusia asukkaita ympäri maata. Uusien tulijoiden kerrotaan olevan pakolaisia, joilta on riistetty esi-isien vanhat maat, ja asuvan hökkeleissä ja ilman mitään mukavuuksia, yhteiskunnan unohtamina. Myös maan itsenäisyys on historiallinen tapahtuma, joka on näin muokannut kaupunkitilaa ja ihmisten suhdetta ympäristöön. Muuttoaalto ja muut sosiaaliset muutokset linkitetään myös ympäristön muutoksiin: "They [refugees] were the reason the Adi Ganga, on the banks of which the Tolly Club stood, was now a sewer canal for Southwest Calcutta." (*The Lowland*, 6.) Samoin Bijolin vanhuudenpäivillään todistama lampien katoaminen ja alueen peittyminen roskeen näytetään osana alueen kehitystä, laajempaa ilmiötä olla välittämättä ympäristöstä ja halusta rakentaa enemmän. Mitran perheen talon historia on niin ikään oleellinen osa tarinaa – Bijoli muistelee, miten se ostettiin alueen omistajilta, miten nuori pariskunta huolehti uudesta kodistaan ja näki sen kautta edessään lupaavan tulevaisuuden. Taloon nousevat uudet kerrokset ja myöhemmin uusien asukkaiden lisäämät huoneet kertovat niin ikään siitä, miten eri tapahtumat jäävät näkyviin ympäristöön.

Kolonialismin historiaa kerrotaan myös Udayan ja naksaliittiliikkeen kautta. Radikalisoitumisjuoni avaa teokseen ikkunan imperialismin poliittisiin vaikutuksiin Intiassa naksaliittien ja maaseudun ongelmien kautta. Udayanin radikalisoitumista perustellaan taustoittamalla liikkeen syntyä ja historiallista tilannetta ja kertomalla siitä, miten maaseudun väestöä on sorrettu ja hyväksikäytetty vuosikausia. Naxalbarista ja Darjeelingin alueesta tulee näin teoksessa paikkoja, joihin kolonisaation vaikutukset kiteytyvät. Vaikka kapinaliike alkaa Intian ollessa jo itsenäinen, sen taustalla vaikuttavat kolonialis-

⁹ Intia itsenäistyi Iso-Britannian siirtomaavallan alta vuonna 1947. Itsenäistyessään maa jakautui kahdeksi valtioksi, hinduenemmistöiseksi Intiaksi ja muslimienemmistöiseksi Pakistaniksi.

min voimat – rikkaiden maanomistajien valta, köyhien sorto ja nälänhätä. Udayan lukee postkolonialismin uranuurtajaa Franz Fanonia ja väittää Intian olevan yhä osin kolonialistinen maa, joka käyttäytyy kuin britit eivät olisi koskaan lähteneet. Kolonialismin perinnön ja sen luoman epätasa-arvon vaikutuksia kuvataan teoksessa näin ympäristön hyödyntämisen ja siihen liittyvän politiikan kautta. Menneisyyden jäljet ovat näkyvissä Intian maaseudulla tavoissa, joilla ympäristöä asutetaan ja muokataan, ja näiden poliittiset taustat avataan lukijalle peilaamalla vaikutuksia yksilöön ja yhteisöön. Näiden asioiden vaikutukset myös kantautuvat pitkälle tulevaisuuteen sen kautta, miten ne vaikuttavat yksilöihin. Udayanin radikalisoitumisen kautta maaseudun kolonialismiin juontuvat ongelmat ulottavat vaikutuksensa Mitran perheen elämään, ja perheen kokeman tragedian vaikutukset tuntuvat epäsuorasti vielä nuorempien sukupolvien elämässä kaukana Yhdysvalloissa. Tällä tavoin teos toteuttaa postkoloniaalisen ekokritiikin tavoitteita, eli tekee näkyviksi historian ja imperialismiin alistavia ja hyväksikäytettäviä muotoja ihmisten ja luonnon parissa. Teoksen loppupuolella Gauri toteaa naksaliittien aktivoituvan Intiassa uudelleen. Kolonialismin ja itsenäistymisen aiheuttamat vaikutukset eivät siis ole jääneet 1960- ja -70-luvuille, vaan tuntuvat vielä uuden vuosituhaten kynnykselläkin. (Huggan & Tiffin 2010, 16.)

Erytisesti yllä mainitsemaani tulvaniityn kuvaamiseen historian kautta kiteytyy paljon Lahirin teoksesta. Tulvaniitty vesihyasintteineen ei ole vain ilmestynyt tyhjästä, vaan silläkin on historia, merkityksiä täynnä oleva tarina, joka vaikuttaa sen nykyhetkiseen tilaan. Nyt asutuksen keskelle jäänyt lammi on jääne ajalta, jolloin Bengalinlahden suu oli laaja mangrovepuita kasvava suo. Brittien asuinalueeksi raivaama suisto kuvaa kolonialismin muuttamaa maisemaa, ja tulvaniitty on asunympäristöön jäänyt merkki alueen menneisyydestä. Samoin tulvaniitylle nouseva Udayanin muistomerkki ei ole vain kivi niityllä, vaan se kantaa muassaan yhtä merkittävää tarinaa.

Tulvaniitty nousee teoksessa niin merkitykselliseen osaan, että se voidaan nimetä teoksen johtomotiiviksi. Steinby (2013, 66–67) toteaa johtomotiivin olevan teoksessa toistuvasti esiintyvä fiktiivisen maailman seikka, joka merkityksellistyy toistuessaan tulkitsemaan ja luonnehtimaan tapahtumia. Kirjallisuudessa yleiseen motiivin käsitteeseen nähden johtomotiivi eroaa olemalla sitä konkreettisempi viitaten johonkin konkreettiseen tapahtumaan, esineeseen tai asiaan teoksessa ja toistuvan kielen tasolla. Lisäksi Steinby toteaa johtomotiivin tulevan usein esiin teoksen nimessä, aivan kuin tulvaniitty on suoraan teoksen nimi. Nimen ohella tulvaniitty on jatkuvasti teoksessa läsnä – *The Lowland* alkaa tulvaniityltä ja päättyy sinne. Se on taustana Tollygungen naapuruston arkisissa puuhissa, mutta tuo teokseen myös syvempiä merkityksiä kolonialismiin ja historian kulkuun liittyvien taustojensa kautta.

Tulvaniitty nousee merkitsemään teoksen henkilöhahmoille monia eri asioita – veljesten lapsuutta, Udayanin kuolemaa, muistoa Udayanista sekä ympäristön ja historian suhdetta, sitä miten menneisyyden jäljet jäävät näkyviin ja vaikuttamaan pitkäksi aikaa. ”In spite of the garbage the water hyacinth still grows, stubbornly rooted. The promoters who want this land will have to burn it to eradicate it, or remove it with machines” (*The Lowland*, 214), huomioi Bijoli niittyä katsellessaan. Johtomotiivina toimivaan tulvaniittyyn rinnastuva ja kiteytyvä menneisyys on yhtä sitkeä ja kestävä, sitäkään ei saa kitkettyä pois itsestään tai ympäristöstään kovinkaan ottein. Toisaalta tulvaniitty kuvaa myös veljeksiä siinä, miten kahdesta lammesta aina monsuunin tulvien aikaan tulee yksi. Tiiviisti yhdessä vietetyn lapsuuden jälkeen veljesten suhde muuttuu samaan tapaan kuin tulvaniittykin alkaa maisemana muuttua. Lopulta niitty kuivuu ja rakennetaan umpeen, eikä siitä jää muuta jälkeä kuin henkilöhahmojen mielissään kantamat muistot. Samalla lailla veljesten suhde muuttuu ja katoaa häipyen näkyvistä, mutta ei muistoista. Tälläkin tavalla tulvaniitty kuvaa menneisyyden sitkeää läsnäoloa muuttuneessakin muodossa.

Sama historiatietoinen ympäristön kuvaus on läsnä teoksen Yhdysvaltoihin sijoittuvissa tapahtumissa. Paikallisympäristön kuvauksissa on mukana tietoisuus siitä, miten ne ovat kehittyneet. Subhash kertoo Rhode Islandin suon olleen paikalla tuhansia vuosia, ja paikallisen kosteikon kerrotaan syntyneen jäätikön painaumasta. Alueen historian kuuluu myös kaukana menneisyydessä käyty intiaanien ja uudisasukkaiden armeijan välinen taistelu, josta kyltit yhä kertovat. Tämä miljöön monikerroksisuus välittää tunteen siitä, että menneisyys on todella tapahtunut. Vaikka taistelu on jo häipynyt kollektiivisesta muistista, pitää maisemaan jäänyt jälki sitä läsnä nykyhetkessä. Samaan tapaan Elisen ja Subhashin häämatkalla Irlannissa maisema kantaa itsessään menneisyyden jälkiä. Menneet tapahtumat ovat läsnä esihistoriallisina maatalouden jälkinä peltojen kuvioissa ja vanhoissa kiviseinissä sekä ympäri maaseutua löytyvissä kivissä. Pronssikaudelta peräisin olevat kivipaadet ovat olleet osa maisemaa vuosituhansia ja jatkavat olemistaan muistuttaen niitä katsovia ihmistä pidemmästä ajasta. Nykyhetken takana on lukemattomia aiempia hetkiä, jotka ovat olleet yhtä totta kuin tämä ja jotka ovat tavalla tai toisella jättäneet jälkensä ympäröiviin paikkoihin tai ilmiöihin.

Alun perin Edward Saidin kehittämät ajatukset postkoloniaalisesta ekologiasta (*postcolonial ecology*) keskittyvät paikan tunteen ympärille (DeLoughrey & Handley 2011, 3–4). Postkoloniaalinen tutkimus korostaa historian roolia siinä, miten paikka saa merkityksiä sekä sitä, miten maahan ja meriin liittyvistä historiantarkoituksista löytyy tapoja ymmärtää imperialismin piirteitä ja vaikutuksia. Ympäristö on toiminut hiljaisena todistajana imperialismin ja kolonialismin tapahtumille, minkä lisäksi se on ollut

ilmiön keskiössä luonnonvarojen riiston ollessa yksi merkittävimpiä osia kolonialismista. Ympäristöä kuvattaessa historian tapahtumien ymmärtäminen on tärkeää, sillä ympäristö kantaa itsessään merkkejä menneistä tapahtumista, esimerkiksi kolonialismista ja siihen liittyvistä konflikteista. Vaikka ihmiset piilottavat ja unohtavat tapahtumat, maa ei unohda, vaan on tärkeä todistaja ja merkki menneestä. DeLoughrey ja Handley toteavatkin ympäristön tuhoamisen olevan samalla myös kollektiivisen muistin vahingoittamista. (DeLoughrey & Handley 2011, 3–4, 7–10.) Juuri näin käy *The Lowlandissa*, kun sukupolvien vieressä ja naapuruston täytyessä tulvaniitty alkaa kuivua ja kadota. Kun sen päälle lopulta rakennetaan uusia taloja, katoavat maisemasta sekä jäljet Udayanin kohtalosta että koko naapuruston ja alueen historiasta, luonnon ja ihmisen rinnakkainelosta. Ympäristö on säilyttänyt historian kerroksia mukanaan, mutta lopulta uudet kerrokset peittävät ne alleen.

Historiallinen katsantokanta on esimerkiksi Franz Fanonin ja Edward Saidin mukaan keskeistä maan ja maailman ymmärtämisessä. (DeLoughrey & Handley 2011, 3–4.) Sekä yksilö, yhteisö että ympäristö ovat kaikki erottamattomia historian prosessien muodostumisessa, ja myös maisema on toimija tässä prosessissa. Historian ja maailman ymmärtämiseen tarvitaan dialogia maiseman kanssa, sillä maiseman ja historian erottaminen on mystifioinut monet kolonialismin piirteistä. DeLoughrey ja Handley toteavat, että voimme selvittää historian tapahtumia käsittämällä luonnon sivustakatsojan sijaan aktiiviseksi osallistujaksi historian tapahtumiin. Postkoloniaalinen ekologia ja postkoloniaalinen ekokritiikki ei ole vain postkoloniaalisten määritteiden laajentamista ympäristöön. Ne ottavat huomioon myös sen, miten ympäristö ei aina toimi ihmisten ajan ja poliittisten kiinnostusten mukaan sekä purkaa valistuksen ajalta peräisin olevaa keinotekoisia luonnon ja kulttuurin erottelua. (DeLoughrey & Handley 2011, 3–4, 7, 26; Handley 2011, 121.)

Paikan ja ympäristön merkitykset ja yhteydet menneisyyteen ovat läsnä *The Lowlandissa* historian suurien linjojen lisäksi myös yksilöiden tasolla. Kolonialismin tapaan myös yksilöiden teot jättävät jälkiä – niin konkreettisia kuin abstraktejakin – ympäristöön, ja menneisyyden merkit vievät nykyhetkessä ajatukset historiaan. Eryyisen hyvin *The Lowlandin* ympäristön merkityksiä avaa mielestäni Fiona Doloughanin ajatus nykykirjallisuuden narratiivin muutoksesta kirjallisuuden henkilöhahmojen asuttamien ja vierailemien paikkojen kantavan itsessään merkityksiä, jotka liittyvät sekä ympäröivän maailman sosiaaliin ja poliittisiin aspekteihin että hahmojen omiin identiteetteihin (Doloughan 2015, 2). Samoin henkilöhistoria, koetut ja jaetut asiat jättävät jälkiä ja kerrostumia paikkoihin ja ympäristöön. *The Lowlandin* henkilöhahmot kiinnittävät menneisyyttään paikkoihin sekä ihmisiin sekä

tietoisesti että tiedostamattaan. Menneisyys palaa mieleen aina tietyn paikan nähdessä.¹⁰ *The Lowlandissa* pienetkin yksityiskohdat herättävät usein henkilöhahmoilla vahvoja muistoja menneestä. Uusiin tilanteisiin päätyessään henkilöhahmot huomaavat menneisyyden kulkevan mukana, kun uusi paikka herättää muistot henkiin. Hyvin konkreettinen esimerkki siitä, miten historia jää kiinni konkreettisiin jälkiin, on Udayanin perheen pihaan jättämät jalanjäljet. Pikkupoikana Udayan ei malttanut pysyä sisällä odottamassa pihaan valetun betonin kuivumista, vaan juoksi ulos horjahtaen suoraan märkään betoniin:

Halfway across the plank he lost his balance, the evidence of his path forming impressions of the soles of his feet, tapering like an hourglass at the center, the pads of the toes disconnected.

The following day the mason was called back. By then the surface had dried, and the impressions of Udayan's feet were permanent. (*The Lowland*, 13.)

Jälkiä ei korjata, sillä isä toteaa että olisi väärin pyyhkiä pois hänen poikansa ottamat askeleet. Niinpä Udayanin jalkapohjat jäävät muistuttamaan tuosta iltapäivästä ja myöhemmin Udayanista itsestään. Siinä myös Subhash näkee ne palatessaan kotiin veljensä kuoleman jälkeen.

Läpi teoksen näkyy vahvana se, miten henkilöt eri paikkoihin päätyessään muistavat asioita menneisyydestään. Esimerkkejä tästä on lukemattomia. Gaurin mieleen tulee Belan syntymään liittyvä sairaalakäynti, kun hän on vanhana sairaalassa venäytettyään kätensä. Kotikaupungin juna-asema Intiassa tuo Subhashin mieleen hänen viimeisen tapaamisensa Udayanin kanssa, sen miten veli löysi hänet väkijoukosta ja antoi appelsiineja matkaevääksi. Hakiessaan Belaa Bostonista Subhash muistaa aikaisemmat matkansa kaupunkiin, sen kun hän nouti Gaurin lentokentältä, päivän jolloin hän lapsi Belan kanssa Intiasta ja huomasi Gaurin lähteneen. Belalle taas Rhode Island tuo mieleen äidin ja kipeät lapsuusmuistot. Työskennellessään paikallisella maatilalla hänen mieleensä palaavat sinne tehdyt koulun retket ja isän kanssa pelloilta kerätyt kurpitsat. Samoin Gauri päätyy muistelemaan perheen alkuvuosia palatessaan Rhode Islandille ja ajaessaan kaupungin läpi. Muuttuneetkin paikat säilyttävät itsessään muistoa siitä, mitä ne ovat ennen olleet ja mitä ne ovat Gaurille merkinneet. Sitä mukaa kun Subhash vanhenee, hänen paikkoihin kiinnittyneet muistiketjunsä pitenevät:

He remembered rain falling the first night he spent with Holly, in her cottage. Heavy rain the evening Bela was born. [...] He thought of the monsoon coming every year in

¹⁰ Muistamisen tapa muistuttaa Marcel Proustin *Kadonnutta aikaa etsimässä* (1919) -teoksen tapoja muistaa, erityisesti siitä löytyvää tahatonta muistia, *la mémoire involontaire*. (Kts. esim. Fowlie 1963, 55-56.)

Tollygunge. The two ponds flooding, the embankment between them turning invisible.
(*The Lowland*, 312.)

Paikkoihin kiteytyvät muistot tuovat teokseen myös jännitettä – yhä uudelleen henkilöahmot löytävät itsensä ajattelemasta Tollygungen tulvaniittyä, josta erityisesti Rhode Island tuntuu muistuttavan. Jo nuorena opintojansa aloitellessaan Subhash kirjoittaa Udayanille, miten Rhode Islandin maisema tuo hänen mieleensä kodin: "As strange as it sounds, when the sky is overcast, when the clouds are low, something about the coastal landscape here, the water and the grass, the smell of bacteria when I visit the mudflats, *takes me home.*" (*The Lowland*, 52, kursivointi lisätty) Rhode Islandin kerrotaan muistuttavan Kalkutta fyysisiltä piirteiltään, ja Subhahs näkee yhtäläisyyksiä paikkojen historiassa: "Both places were close to sea level, with estuaries where fresh water and salt water combined. As Tollygunge, in a previous era, had been flooded by the sea, all of Rhode Island, he'd learned, had once been covered with sheets of ice." (*The Lowland*, 41–42.) Jopa Irlannissa, Subhashin ja Elisen häämatkalla, ympäristö ja sen kivet muistuttavat Subhashia tulvaniityllä seisovasta muistomerkestä. Ympäristö on aktiivisena osallistujana tarinan henkilöahmojen merkitysten tuottamisessa, sillä ympärillä havaitut asiat ovat juuri se tekijä, joka saa heidät tuntemaan ja ajattelemaan menneitä hetkiä. Heidän menneisyytensä ei ole olemassa erillään omassa mielessä, vaan se linkittyy maisemaan ja sen kantaan historian kerroksiin aivan samaan tapaan kuin kolonialismi kulkee nykyhetkessä elinympäristöihin jääneiden jälkien kautta ja sosiaalisten ja poliittisten rakenteiden mukana. Fanonin ja Saidin ajatuksia mukaillen voidaan sanoa, että yksilöä ymmärtääkseen on keskeistä tutkia hänen menneisyytään ja sen suhdetta ympäristöön.

Aivan kuin postkoloniaalisen ekologian alle sijoittuvissa teksteissä ympäristö kantaa itsessään historian ja kolonisaation merkkejä, niin myös *The Lowlandissa* ympäristö ja paikat ovat historiallisesti kerrostuneita. Vaikka siinä missä puhtaasti postkoloniaalisen ekologian alle sijoittuvissa teksteissä fokuksessa ovat ympäristön kohteluun ja imperialismien vallankäyttöön liittyvät teemat sekä ekokriittiset asiat, voidaan niistä vetää yhteys *The Lowlandin* tapaan kuvata paikkojen ja ympäristön merkitystä muistamiseen ja menneisyyden läsnäoloon. Tämän lisäksi teoksessa välittyy kolonialismin ja ihmisen vallankäytön jälkien tiedostaminen ympäristöstä. Erityisesti Intiaan sijoittuvissa hetkissä ympäristössä kuvataan imperialismien ja henkilöahmojen menneiden tapahtuminen merkkejä, ja varsinkin tulvaniitty nousee näistä merkitykselliseksi niin Kalkutan historian ja sosiaalisten muutosten kuin Mitran perheen oman menneisyyden kautta. Paikka muistuttaa menneestä niin ympäristön muokkautumisen kuin veljesten lapsuuden ja Udayanin kuoleman suhteen. Lisäksi *The Lowland* välittää tarinassaan kauas historiaan ulottuvaa historiatietoisuutta, jossa ihmisten ja luonnon liikkeet kietoutuvat yhteen

tarinaan. Esimerkiksi Subhash kiinnittyy uuteen paikkaan sen ympäristön ja historian kautta, ja hänen henkilöhahmonsa kautta lukijalle tuodaan esiin luonnon muotoutumisen pitkiä linjoja: "[Marsh grass has] been growing here *over millenia*, in deposits of peat." (*The Lowland*, 52–53, kursivointi lisätty.) Miljoonien vuosien saatossa muokkautunut maisema luo kontrastin ihmisten lyhyelle historialle.

3.2 Paikanvaihdoksella irti menneestä

Ympäristö kantaa siis itsessään jälkiä menneisyydestä, niin koloniaalisesta ja muustakin historiasta kuin yksilöiden omista taustoista. Tähän liittyen *The Lowlandissa* toistuu useasti pyrkimys päästä irti menneestä vaihtamalla paikkaa. Niin Subhash, Gauri kuin Belakin koettavat päästää irti vaikeista asioista tai menneisyydestä siirtymällä uuteen paikkaan, ikään kuin aloittamalla alusta. Tämä irtiottojen yrittäminen ei kuitenkaan täysin toimi. Vaikka Gauri toteaa "it helps to be away" (*The Lowland*, 162) Subhashin kysyessä, auttaako Yhdysvalloissa asuminen vaimon olemista, ei tilanne silti ole täysin korjaantunut. Traumaattinen menneisyys on olemassa myös irrotettuna paikastaan, se seuraa valtamerien ja mannerten toiselle puolelle. Uusissa asuinpaikoissa sen läsnäolo vain muuttuu. Sen sijaan, että tilanne olisi koko ajan ympärillä, pienet asiat alkavat muistuttaa siitä. Arjessa merkityksettömät asiat muuttuvat toisessa paikkaa merkityksellisiksi, ja niiden kautta historian hetket palaavat uudelleen mieleen.

Paikan merkitystä nykykirjallisuudessa on käsitellyt Doloughan, joka nostaa paikan ja sijainnin tärkeäksi tekijäksi ihmisten elämän muodostumisessa ja eri mahdollisuuksien syntymisessä. Hän toteaa muutoksen liittyvän erityisesti jo johdannossa todettuun nyky maailman globaaliin ja kansainväliseen luonteeseen. Siirtolaisuuteen, rajojen ylittämiseen ja kulttuurienväliseen vuorovaikutukseen tottuneet nykykirjailijat, joihin Lahirinkin voi epäilemättä lukea mukaan, kykenevät Doloughanin mukaan käsittelemään näitä paikan ja liikkeen teemoja uusin tavoin. Aiemmin elämänvaiheiden ja ajan kulumisen kautta muutoksia muodostaneiden kertomusten sijaan muutoksen ja merkityksellisyyden rakentamiseen käytetään nyt enenevässä määrin paikkoja ja tiloja, ja henkilöhahmojen maantieteellinen ja kulttuurinen sijainti on muodostunut merkittävämmäksi kuin juonen kautta rakennetut erot. (Doloughan 2015, 2, 12–15.)¹¹ On toki todettava, että *The Lowlandissa* myös aiemmat elämänvaiheet

¹¹ Doloughan toteaa muutoksen voivan olla niin perusteellinen, että nykykirjallisuudessa saattaa olla muodostumassa aivan uusi kronotooppi, jota hän kutsuu nimellä *the narrative of translation*. Tällä hän viittaa siihen, että viime vuosikymmenten kirjallisuudessa yleistynyt fokus siirtolaisuuteen, tilaan ja liikkeeseen ei ole vain temaattinen muutos, vaan kokonaan uusi muoto. (Doloughan 2015, 3) Tämä tutkielma ei kuitenkaan käsittele tätä näkemystä tämän enempää.

vaikuttavat vahvasti henkilöhahmojen kokemuksiin, mutta samalla tunnistan teoksesta Doloughanin kuvaileman paikkojen ja sijainnin. suuren merkityksen.

Doloughan käyttää artikkelissaan paikkaa laajasti määriteltynä tarkoittaen sillä fyysisen ympäristön lisäksi kulttuurista ja kielellistä sijaintia ajassa ja paikassa, mutta korostaa myös fyysisen sijainnin merkittävyyttä teoksissa. Kuten aiemmin todettiin, Doloughanin mukaan paikat kantavat mukanaan merkityksiä. Tämän lisäksi hän toteaa, että paikkojen ja tilojen ohella merkityksiä luovat paljon myös liike niitä kohti tai niistä pois. (Doloughan 2015, 2, 12.) Juuri tätä liikettä menneisyyden kautta merkitykselliseksi tulleita paikkoja kohtaan löytyy myös *The Lowlandista*. Pakoa menneisyyden otteesta yrittää esimerkiksi Mitran perheen isä. Subhashin ja Udayanin Kalkuttaan jääneet vanhemmat elävät menneisyyden keskellä. Talo ja naapurusto muistuttavat joka päivä siitä mitä oli, perheen unelmista ja toiveista sekä traagisista tapahtumista tulvaniityllä. He käpertyvät itseensä ja rutiineihinsa. Perheen isä jää eläkkeelle ja alkaa lukea *Mahabharataa*, menneisyyden tarinoita, unohtaakseen ympäröivän maailman. Bijoli-äiti kertoo kuitenkin isän ehdottaneen kerran, että pariskunta muuttaisi pois Tollygungesta ja Kalkutasta. Isä oli ajatellut elämää rauhallisessa vuoristokaupungissa jossain toisaalla Intiassa tai muuttoa Yhdysvaltoihin Subhashin ja Gaurin luo. "Nothing, he said, bound them to this place. The house stood practically empty. A mockery of the future they'd assumed would unfold." (*The Lowland*, 216.) Isä näkee pois muuttamisen uutena alkuna, mahdollisuutena päästä irti menneisyyden kahlitsevasta läsnäolosta.

Bijoli ei kuitenkaan pysty lähtemään. Hän toteaa, ettei voi hylätä taloa, jossa Udayan oli kasvanut, ja naapurustoa, jossa hän oli kuollut. Vaikka naapurusto on muuttunut, hän tarvitsee yhä ympäristön luoman yhteyden poikaansa. Niinpä hän jatkaa parvekkeella istumista tulvaniitylle tuijottaen. Bijolille menneisyys on todella vahvasti sidoksissa ympäristöön. Hänelle Udayanin elämä ja kohtalo ovat kietoutuneet häntä koskettaneisiin paikkoihin, ja niistä irti päästäminen tarkoittaisi myös Udayanista irti päästämistä. Bijolille menneisyys on näin ollen hyvin fyysinen ja konkreettinen asia, joka hallitsee häntä edelleen. Menetetyn pojan muistaminen konkretisoituu myös isälle ympäristössä ja kodissa, mutta hän on valmis irrottautumaan siitä, siirtymään uuteen vaiheeseen. Vanhemmille kotitalo näyttäytyy eri merkitysten kautta, isälle menetetyt tulevaisuuden kuvana, äidille muistona pojasta. Samoin liike siitä pois saa heillä eri merkityksen – äidille se olisi unohtamista, isälle jatkamista. Vuosikymmenten kuluttua myös kotitalon perinyt Subhash huomaa, että talosta luopuminen on vaikeaa. "He could never go back to live there, and yet he could not bring himself to sell it; that small plot of land, and the prosaic house that stood on it, still bore his family's name, as his parents had hoped it would."

(*The Lowland*, 303.) Vaikka Subhash on siirtynyt eteenpäin elämässään, tuntee hänkin kotipaikkaan kiinnittävien siteiden olevan yhä vahvoja. Maailman toiselta puoleltakin hänen on vaikeaa päästää irti lapsuudenkodista, kuin peläten että yhteys menneeseen katoaa, jos talo myydään.

Muiden hahmojen tekemät irtiotot näyttävät kuitenkin, että isän pyrkimys päästää irti menneestä paikkaa vaihtamalla tuskin olisi onnistunut. Kuten Doloughan (2015, 6) toteaa, nykykirjallisuudessa paikka ja sijainti ovat merkityksellisiä osia henkilöahmojen identiteetissä. *The Lowlandissa* teoksen henkilöt toteuttavat tätä käsitystä pyrkiessään muuttamaan koko identiteettinsä ja elämänsä vain paikkaa vaihtamalla. Heillä on ymmärrys siitä, miten paljon heidän sijaintinsa maailmassa määrittää heidän olemassaoloaan, ja se synnyttää tavoitteen muuttaa asioita muuttamalla paikkaa. Doloughan epäilemättä tarkoittaa paikalla suuressa mittakaavassa ajateltuja kokonaisuuksia, kuten tietyn kulttuurin tai maantieteellisen alueen sisällä elävälle muodostuvaa identiteettiä, mutta käsitys paikan merkityksestä sopii myös pienempään mittakaavaan, perheen ja naapuruston luomiin merkityksiin ja historioihin.

The Lowlandissa menneisyys ja identiteetti ovat tiiviisti kiinni paikoissa, mutta ne eivät kuitenkaan muutu tai katoa uudessakaan ympäristössä. Subhash saa kokea tämän useaan otteeseen. Hän pyrkii jo nuorena jättämään elämänsä määrittelevät tekijät taakseen lähtiessään opiskelemaan. Subhash myöntää motiivinsa olleen osin tarve päästä pois pikkuveljen vaikutuspiirin alaisuudesta. "He was proud to have come to America [...] to take a step Udayan never would. In the end this was what had motivated him. (*The Lowland*, 48.) Vahvaluontoisen Udayanin seuraaminen ei tunnu Subhashista hyvältä, ja hän kokee veljensä puheet vain käskyinä ja vaatimuksina, joihin hän on elämänsä varrella tottunut alistumaan. Muutto Yhdysvaltoihin on askel, jolla hän koettaa kerrankin päästä Udayanin edelle, tehdä jotain omana itsenään. Uudessa paikassa hänestä tuntuu siltä, että ympäröivä maailma on niin erilainen, ettei siinä voi olla vanhalle tilaa. Erilainen kulttuuri ja uusi itsenäisyys mahdollistavat Subhashille vapaamman elämän. Hän tekee asioita omaan tahtiinsa, omien halujensa mukaan. Vaikka hän saa ulkomailla etäisyyttä perheeseensä, kokonaan menneisyyden vaikutus ei kuitenkaan katoa. Hän toteaa, että "he always felt in Rhode Island that some part of him was missing" (*The Lowland*, 48). Yhä hän vertaa tekojaan Udayaniin, miettii tämän suhtautumista itseensä ja joutuu lopulta muuttamaan koko elämänsä veljensä vuoksi. Irtiotto ei auta, vaan taakse jätetty elämä vaikuttaa yhä Subhashiin.

Subhashin toinen yritys pyyhkiä menneen jäljet jättämällä tietty paikka taakse on hänen yrityksensä antaa Gaurille uusi elämä tuomalla tämän Amerikkaan. Hänen retoriikkansa Amerikkaan muuttamisen puolesta on todella voimakasta: "If she went with him to America, he promised, *it would all cease to matter.*" (*The Lowland*, 141, kursivointi lisätty.) Hän ja Gauri tarraavat yhdessä tähän mahdollisuu-teen päästä yli Udayanin traumaattisesta kuolemasta ja perheen hankalasta tilanteesta. Ajatus siitä, että menneisyys ei enää määrittäisi heidän olemassaoloaan ja tekojaan uudessa paikassa, että luomalla uuden tarinan itsestään Yhdysvalloissa he voisivat jättää kaiken taakseen ja elää rauhassa, on houkutteleva. Gauri tarttuu tilaisuuteen, osaksi olosuhteiden pakosta, osin koska todella uskoo ulospääsyyn. Hän haluaa jättää Tollygungen ja kaiken mitä hänen elämänsä on ollut ja rakentaa jotain uutta. Saapuessaan Rhode Islandille hän ajattelee voivansa aloittaa alusta: "This was the place where she could put things behind her." (*The Lowland*, 148–150.) Liike uuteen paikkaan näyttäytyy mahdollisuutena toisenlaisen elämän ja uuden identiteetin luomiseen.

Tämä Gaurin ja Subhashin naiivikin ajatus menneisyyden jättämisestä taakse vain paikkaa vaihtamalla linkittyy ajatuksiin historian muokattavuudesta, jotka ovat vahvoja postmodernin ajan historiakäsityksissä. Ajatus siitä, että menneen tapahtumat ovat niin kiinni Kalkutassa ja Intiassa, hahmojen menneisyyteen sijoittuvissa paikoissa, johtaa heidät uskomaan mahdollisuuteen jättää ne taakseen siirtymällä uuteen ympäristöön. Saman tapaan postmodernin käsityksissä historiankirjoituksen ymmärrettiin liittyvän kertomuksiin ja olevan aina jonkin kautta tulkittua, mikä loi ajatuksen fiktiivisyyden ja todellisuuden rajojen hämärtymisestä. (Boxall 2013, 57.) Mutta vaikka menneisyys on esillä nykyhetkessä aina tulkittuna, ei se kuitenkaan tarkoita sitä, että tarina menneestä muokkaisi itse menneisyyttä. Mennyt linkittyy paikkoihin, mutta myös identiteettiin ja koko yksilöön, eikä sitä voi sulkea pois tai jättää taakseen. Tarinan menneisyydestä voi kertoa uudelleen ja sen saamia merkityksiä voi muokata, mutta se ei poista sepitteen alle jäävää totuutta.

Niinpä Subhash ja Gaurikin joutuvat toteamaan, että paikanvaihdos ei tee menneisyyttä olemattomaksi. Vaikka muut eivät tiedä heidän taustojaan, he itse tietävät ja muistavat kaiken. Heidän kokemansa asiat ohjaavat heidän käytöstään ja valintojaan. Vaikka he voivat vaikuttaa siihen mitä he kertovat menneisyydestä, mutta he eivät voi muuttaa jo tapahtunutta eivätkä sitä, miten se vaikuttaa heissä. Gauri päätyykin yrittämään uudelleen jo tekemäänsä hyppyä; hän jättää kaiken taakseen ja muuttaa Amerikan toiselle laidalle Kaliforniaan. Jättäessään perheensä ja kotinsa hän koettaa jälleen

karistaa painolastinsa hartioiltaan. Se ei kuitenkaan tälläkään kertaa onnistu. Osin hän saavuttaa jonkinlaisen vapauden, sillä ainakin ympäristössä, jossa monet ihmisistä ovat saapuneet muualta, Gaurinkaan taustoilla ei ole suurta väliä:

She'd met other refugees from the East Coast, who had fled for their own reasons, who had slipped from their former skins, not knowing what they would find but compelled to make the journey. [...] [S]he was able to participate in that collective sense of discovery, of gratitude of the place. (*The Lowland*, 281.)

Sekä ajallinen että tilallinen etäisyys tuntuvat Gaurista helpottavilta. Hän toteaa hänet ja perheen erottavien aikavyöhykkeiden olevan kuin fyysinen este, ja että Kaliforniassa "she felt protected by that impersonal ongoing space" (*The Lowland*, 281). Ajatukset ja syllisyys kuitenkin seuraavat häntä mantereen halki, aivan kuten turkoosi shaali, jonka Subhash hänelle aikoinaan osti. Vaikka kukaan ei yhdistä häntä Tollygungen tai Rhode Islandin tapahtumiin, hän itse tietää ja muistaa.

Bela jatkaa kuin perintönä vanhempiensa yrityksiä pitää mennyt kaukana vaihtamalla paikkaa. Hän vie sen vielä pidemmälle, pysyy jatkuvasti liikkeessä siirtyen tilalta toiselle, työstä työhön. Belallekin menneisyyden kokemukset kiinnittyvät paikkoihin. Rhode Islandin koti on hänelle muistutus äidistä ja tämän hylkäämisestä, se muistuttaa siitä, että Bela ei ollut äidilleen toivottu ja että äiti ei koskaan tule takaisin. Vaikka paikka on hänen ainoa kytköksensä isään, hän ei koskaan pysty viipymään siellä kauaa. Lopulta Belakin päätyy palaamaan kotiin, ja totuuden kuuleminen saa hänetkin käsittelemään menneisyyttään. Bela ymmärtää, että pakoilemalla lapsuuttaan hän ei pääse sen haavoista eroon. Toisin kuin vanhempansa, Bela onnistuu palaamaan paikkaan josta kipeät muistot ovat lähtöisin ja rakentamaan sinne uutta elämää. Palatessaan hän ikään kuin hyväksyy menneisyytensä ja sen pysyvyyden, lopettaa pakenemisen. Meghnaa kasvattaessaan hän samalla kasvattaa kipeiden muistojen päälle jotain uutta ottaen haltuunsa ikävistä asioista muistuttavan paikan ja muuttaen sen merkitykset. Mennyt on *The Lowlandissa* yhtä konkreettinen asia kuin paikat joihin se on kiinnittynyt, eikä sitä voi yrityksistä huolimatta kertoa piiloon tai jättää taakseen. Menneet kohdatessaan ja hyväksyessään Subhash, Gauri ja varsinkin Bela pystyvät siirtymään eteenpäin.

3.3 Ympäristö muuttuu, historia ei

The Lowlandissa menneisyys on siis tiukasti kiinni ympäristössä – ympäröiviin asioihin kiinnittyy muistoja ja tunteita, menneisyydestä pidetään kiinni pysymällä paikallaan ja koetetaan päästää irti lähtemällä pois. Menneen ja ympäristön suhde näkyy teoksessa tekstinkin tasolla siinä, miten menneisyys

ja maisema rinnastetaan sekä Subhashin että Belan ajatuksissa. Subhash toteaa häntä muokanneiden lapsuuden ja nuoruuden muistojen nousevan aina välillä pintaan: "They kept distracting him, like pieces of landscape viewed from a train. The landscape was familiar, but certain things always jolted him, as if seen for the first time." (*The Lowland*, 300.) Samoin Belalle äidin lähteminen on koko loppuelämän "part of her landscape" (*The Lowland*, 310), menneisyys ympäröi ja määrittää häntä samaan tapaan kuin konkreettisesti ympärillä oleva maisema. Kaikkea tätä määrittää ajatus siitä, että menneisyys on oma todellinen kokonaisuutensa, joka näkyy ja tuntuu fyysisissä asioissa, mutta on myös olemassa ilman niitä. Teoksen henkilöhahmojen monipuoliset kokemukset menneisyyden läsnäolosta eri paikoissa kiteytyvät siihen, että menneisyys on todellinen tapahtuma, joka vaikuttaa sitä seuraaviin tapahtumiin ja ilmiöihin, vaikka siitä pyristeltäisiinkin irti.

Tämä menneisyyden paikoista riippumaton luonne näkyy siinä, että vaikka muistot kutoutuisivatkin tietyn paikan tai asian ympärille, sen kadotessa menneisyys ei katoa. Tätä kuvaa esimerkiksi Tollygungun tulvaniityn kohtalo. Koko perhe, mutta erityisesti Bijoli, sitoo muistojaan Udayanista tulvaniityyn. Bijolille tulvaniitty on muistopaikka, josta hän ei pysty luopumaan – luopumalla siitä hän luopuisi Udayanista, siitä mitä poika ja perhe ovat olleet. Bijoli vie kukkia niitylle pystytetylle kivelle, siivoaa alueelle päätyneitä roskia ja viettää päivänsä niityä katsellen. Hänen vaaliessaan tätä menneisyyden palasta naapurusto ympärillä muuttuu. Uudet sukupolvet ja asukkaat käyttävät tilaa uudella tavalla, tuntematta niityllä tapahtunutta tragediaa. Roskat kasaantuvat Udayanin muistokivelle, ja lopulta uudet talot nousevat kuivuneelle niitylle. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että muistot katoaisivat tai mennyt ei enää vaikuttaisi.

Saman näyn kohtaa Gauri vieraillessaan Tollygungessa. Vuosikymmenten poissaolon jälkeen hän kohtaa muuttuneen talon, kadonneet lammet ja tyhjää tilaa täyttävät uudisrakennukset. "She was unprepared for the landscape to be so altered. For there to be no trace of that evening, forty autumns ago." (*The Lowland*, 383.) Silti hän tuntee sisimmässään saman syyllisyyden ja samat ajatukset vuosien takaa. Kukaan muu ei tiedä hänen teoistaan, ja niitä todistaneet paikatkin ovat kadonneet. Mitään Udayanin kuolemaan johtaneista tapahtumista ei ole jäljellä, ei tulvaniityä, vesihyasinttia eikä muita todistajia. Silti tapahtumat tuntuvat Gaurissa, muokkaavat hänen olemistaan. Menneisyys on läsnä ja totta, vaikka hän on koettanut sanoutua siitä irti. Fyysisten paikkojen katoaminen ei pyyhi elettyjä tapahtumia pois.

Sama fyysisten menneisyydestä kertovien todisteiden katoaminen toistuu teoksessa muutamassa muussakin kohtaa. Subhash polttaa Amerikkaan asetuttuaan veljeltään saamansa kirjeet. Tämä on

Udayanin toive, kolmannen osapuolen käsiin joutuessaan sanat voisivat olla vaarallisia. Subhash säilyttää vain Gaurin kuvan, "as a proof of what Udayan had done." (*The Lowland*, 57.) Mutta vaikka vain kuva jää todisteeksi, eivät sanatkaan katoa. Niiden kertoma sisältö on kirjeistä irrallinen, todellisuudessa kiinni oleva. Subhash ei voi muuttaa eikä perua sitä. Myös veljesten vanhemmat jäävät kaipaamaan todisteita Udayanista ja tämän kuolemasta. Vaikka he ovat itse tapahtuman silminnäkijöitä, he kaipaavat jotain konkreettista jälkeä tapahtuneesta:

For a while she and her husband had looked for his name in the papers. Needing proof even after what they'd seen. But no notice was printed. No admission of what had been done. The small stone tablet that his party comrades thought to put up is the only acknowledgement. (*The Lowland*, 215.)

Perheelle ei luovuteta edes Udayanin ruumista haudattavaksi. Myöskään Gauri ei myöhemmin löydä Udayanista jälkiä Internetistä. Muistaminen tuntuu vaikealta, kun muistoja ei voi kiinnittää mihinkään konkreettiseen. Vaikka maailmaan ei jää jälkeä heitä järkyttäneestä tapahtumasta, he joutuvat joka päivä muistamaan totuuden.

Samalla tavalla totta on Belan lapsuus äidin seurassa, vaikka siitäkään ei ole jäljellä todisteita. Intiassa vieraillessaan Bela pohtii, miten hänen ja äidin arkipäiviä ja retkiä ei ole taltioitu mitenkään. Miten äiti ei ole läsnä melkein yhdessäkään kuvassa, joita isoäidille esitellään. Hän toistaa sanoja "evidence" ja "proof", kuin alleviivaten sitä, että ilman todisteita kaikkea tuota ei ole ehkä tapahtunutkaan. Ja silti se on totta, todellinen osa hänen menneisyyttään (*The Lowland*, 239). Niin ikään myöskään Subhashin opiskelujen alkuaikojen kodin muuttaminen museoksi ei vie pois hänen menneisyyttään talossa. Vaikka hänen vaiheensa on häivytetty talosta pois, ja vaikka muistotkin ovat haipuneet, on hänen elämänsä silti tapahtunut siellä. Subhashin reaktio on hämmentynyt:

He remembered nothing. And yet he had lived here, he had looked through these windows as he'd studied. A time so long ago, when he was new to Rhode Island, when Udayan was still alive. [...] The effect was disquieting. He felt his presence on earth being denied, even as he stood there. He was forbidden access; the past refused to admit him. (*The Lowland*, 302–303.)

Menneisyys on läsnä myös luonnossa, vaikka yksittäisistä tapahtumista olisi kulunut kauankin aikaa. Subhash oppii tämän ollessaan mukana tutkimusryhmässä, joka tutkii pari vuotta sitten tapahtuneen öljyvudon jälkiä. Tutkimusten tuloksena on, että alueen luonto saattaa olla pysyvästi saastunut. Vaikka vuoto on siivottu ja luonto jatkaa elämäänsä, sedimenteissä pysyy muisto tapahtumasta.

Menneisyys on siis monella tavalla läsnä *The Lowlandin* paikoissa ja niiden kautta tapahtumissa. Muistot kiinnittyvät paikkoihin ja palaavat mieleen tuttuja asioita nähdessä. Samoin varsinkin kolonialismin

historian vaikutus on vahvasti läsnä eri tiloissa, ja menneisyydessä tapahtuneiden asioiden seuraukset näkyvät eri paikkojen nykyhetkessä. Toisaalta teoksesta välittyy myös kuva siitä, että vaikka menneisyys on usein tiukasti kiinni paikoissa, se on olemassa myös niiden ulkopuolella. Vaikka muistot ja tapahtumat ovat sidoksissa esimerkiksi tulvaniittyn, eivät ne katoa tulvaniityn kadotessa, vaan jäävät elämään ihmisissä ja muistoissa. Menneisyys on itsenäinen kokonaisuus, joka voi kiinnittyä fyysiseen asiaan, mutta on aina olemassa myös ilman sitä. Näin ollen myöskään *The Lowlandin* henkilöhahmojen yritykset paeta menneisyyttä vaihtamalla asuinpaikkaansa eivät onnistu.

Sama ajatus jatkuu jokaisessa teoksen henkilöahmossa – Udayanin valinnat ja kohtalo tulvaniityllä eivät vaikuta vain paikallaolijoihin, vaan hetken vaikutukset kertautuvat uudelleen ja uudelleen pitkälle tulevaisuuteen. *The Lowland* kuvaakin ennen kaikkea sitä, miten menneisyyttä ei voi paeta. Samaan tapaan kuin kolonialismin vaikutukset kaikuvat menneisyydestä monin tavoin ympäristöön ja yhteiskunnan eri puoliin, myöskään itseään ei voi leikata irti paikoista tai ihmisistä, vaan asiat seuraavat uusiin maihin, uusiin hetkiin ja uusiin ihmissuhteisiin. Teoksen lopulla pieni Meghna syntyy aivan eri ympäristöön kuin mistä tarina lähti, mutta on silti tahtomattaan tapahtumisen keskiössä, historian ristitulituksessa.

4. Menneen läsnäolo nykyisyydessä

Siirtolaisuuden ja ympäristön lisäksi menneisyyden läsnäolo näkyy *The Lowlandissa* henkilöhahmojen nykyisyydessä. Väitän, että teoksesta välittyy uudenlainen historiatietoisuus, joka perustuu ajatukselle menneisyyden konkreettisuudesta ja sen uudenlaisesta suhteesta kertomuksiin. Tässä luvussa analysoin, miten tämä historiakäsitys välittyy *The Lowlandista* esimerkiksi siinä, miten menneisyydestä puhutaan teoksessa, miten menneisyyden vaikutukset ovat läsnä henkilöhahmojen arjessa sekä siinä miten nykyisyyttä verrataan teoksessa jatkuvasti menneisiin tapahtumiin ja miten asiat merkityksellistyvät suhteessa menneeseen. *The Lowlandissa* kuvataan myös pitkiä linjoja siitä, miten kolonialismi ja sen seuraukset ovat muokanneet Intiaa ja erityisesti Tollygungea. Vaikka kolonialismin aika on jäänyt teoksen lopussa jo kauas taakse, näkyvät sen vaikutukset edelleen Mitran perheen välisissä suhteissa. Tämän luvun lopussa käsitelen laajempien, postkolonialististen teemojen näkymistä teoksessa sekä sitä, miten menneisyyden läsnäolo välittyy niistä.

4.1 Menneestä puhuminen ja sen kieltäminen

Boxallin (2013, 7) mukaan romaani on erinomainen keino maailman muutoksen tutkimiseen ja uusien perspektiivien löytämiseen. Romaanin historia on aina ollut tiukasti sidoksissa tapoihin, joilla ymmärrämme maailmaa. Edelleen proosa auttaa ihmisiä paikantamaan itsensä niin historiallisesti, identiteettillisesti kuin maantieteellisestikin. Uusi vuosituhat on kuitenkin muuttanut näitä kiinnittymisen kohteita laajasti. Boxallin mukaan vallalla on hämmennys siitä, missä olemme niin kulttuurisesti kuin ajallisesti ja tilallisestikin. Esimerkiksi globaalissa mittakaavassa toimiva kulttuuri aiheuttaa kotoisuuden ja paikantamisen sijaan hämmennystä. Nykyajassa käytettävissä olevat narratiiviset keinot ja postmodernismi eivät Boxallin mukaan enää riitä kuvaamaan ympärillä olevaa todellisuutta. (Boxall 2013, 21.)

On kuitenkin vaikea sanoa ja määritellä, onko postmodernin jälkeen syntynyt uusi kirjallinen, nykymaailmaa luotaava aikakausi. Koska Boxallin tapaan elämme 2000-lukua, on sitä vielä vaikeaa, ellei mahdotonta, katsoa etäältä ja tunnistaa sen merkittäviä piirteitä ja kokonaisuuksia. 2000-luku on toisella vuosikymmenellään vielä niin alussa, että on vaikeaa sanoa, voidaanko kirjallisuudessa tunnistaa selkeitä uutta vaihetta karakterisoivia temaattisia ja tyyllisiä piirteitä. Boxall kuitenkin toteaa myös

ympäröivän maailman ja siinä tapahtuneiden suurten muutosten vaikuttavan tähän määrittelyn vaikeuteen. Kuten johdannossa todettiin, uuden teknologian mahdollistamat muutokset ajan, tilan ja etäisyyksien käsittämisessä ovat pohjana perustavanlaiselle muutokselle maailman käsittämisessä. (Boxall 2013, 1, 3–4.) Maailma muuttui paljon myös postmodernin aikakaudella, jolloin esimerkiksi postkoloniaalinen ajattelu, rotuun, seksuaalisuuteen ja sukupuoleen liittyvät uudet käsitykset muuttivat käsityksiä maailmasta. Boxallin mukaan postmodernin ajan muutos oli kuitenkin nykyhetkeen verrattuna erilaista. Uuden vuosituhannen alussa maailma on kohdannut uudenlaisen, arvaamattomamman muutoksen vaiheen, jolle ei ole olemassa postmodernin kaltaista selittävää viitekehystä. (Boxall 2013, 15–16.)

Tätä uuden milleniumin kehityskulkua on laajasti luonnehdittu modernin uudeksi vaiheeksi. Esimerkiksi Zygmunt Bauman on määritellyt 2000-luvulle siirtymisen liittyvän suurempaan muutokseen, siirtymään ”kiinteästä modernista” (*solid modernity*) ”notkeaan moderniin” (*liquid modernity*). Notkeudella Bauman viittaa jatkuvaan muodonmuutokseen ja liikkeeseen, joiden hän näkee kuvaavan hyvin nykyistä aikakautta. Vanhat käyttäytymisen ja yhteiskunnallisen toiminnan mallit on Baumanin mukaan syrjäytetty, ja niiden tilalla on suuri joukko keskenään törmäileviä, muuttuvia ja vaihtuvia malleja. (Boxall 2013, 4; Bauman 2002, 8–9, 15.) Esimerkiksi ajan suhteen maailmassa on Baumanin mukaan siirrytty välittömyyden aikaan (*era of instantaneity*), jossa ajassa mitatut välimatkat ovat kutistuneet ja tyydytystä asioista halutaan heti saman tien. Välittömyys on tavoiteltavaa, ja valtaa käyttävät ne, jotka ovat lähimpänä liikkeen ja asioiden hetkellisyyttä. Baumanin mukaan uusi aikakausi vie kulttuurin ja etiikan uudelle, vieraalle alueelle, jossa vanhoista toimintamalleista ei ole hyötyä. Boxallin mukaan juuri tätä uutta aluetta 2000-luvun romaani yrittää selvittää ja selittää. (Boxall 2013, 5–6; Bauman 2002, 14–15, 144, 146, 154, 156.)

Uuden kirjallisen vaiheen määrittelyn vaikeudesta huolimatta Boxall toteaa olevan jo mahdollista nähdä joitain kirjallisuuden piirteitä, jotka ovat romaanin vastauksia muuttuneeseen maailmaan. Hän listaa laajan joukkion viime aikojen suosituimpia ja arvostetuimpia kirjailijoita, joiden joukkoon Lahirikin mielestäni sopisi mainiosti, ja toteaa tätä hyvin heterogeenistä joukkoa yhdistävän heidän tapansa käsitellä teoksissaan uuden aikakauden olemusta ja siinä olemista. (Boxall 2013, 6–7.) Uuden aikakauden kirjallisuudessa, nykyromaanissa, voidaan Boxallin mukaan nähdä kolme vahvaa suuntausta, jotka yhdessä muodostavat kansainvälisen nykykirjallisuuden temaattisen ytimen. Ensimmäinen näistä on uuden vuosituhannen uudenlainen ajallisuus, yritys saada kiinni ajasta joka tuntuu kulkevan erityisesti teknologian kehityksen vuoksi uudella, nopealla tavalla, ja jota on hankala toisintaa

kertomusmuodossa. Toiseksi kansainvälistä nykykirjallisuutta luonnehtii sen kiinnostus todellisuuden kuvaukseen. Todellisuuden materiaalisuus ja sen suhde kertomukseen ja visuaalisuuteen ovat kaikki osa uudenlaista realismin nousua 2000-luvulla. (Boxall 2013, 9–11.) Realismin paluusta kirjoittaa myös Phelan, jonka mukaan realismi on jälleen ajankohtainen suuntaus jota käytetään tällä kertaa postmodernismin tekniikoiden ja keinojen avulla (Phelan 2013, 242). Uuden ajallisuuden ja realismin ohella myös ruumiillisuus (*embodiment*) on kansainvälisen nykykirjallisuuden ytimessä. Keskiössä on erityisesti kehon rajallisuus, sen materiaalisuus ja siitä vieraantuminen sekä kehon suhde muihin edellä mainittuihin, muutoksessa oleviin teemoihin. (Boxall 2013, 11.)

Näistä kolmesta ydinsuuntauksesta Boxall johtaa muita, rajatumpia näkökulmia nykyromaniin. Näitä kansainvälisessä nykykirjallisuudessa vahvana näkyviä teemoja ovat muun muassa terrorismi, ihmisen ja ei-ihmisen rajapinta, globaali politiikka ja demokratia sekä menneisyyden ja historian käsittely. Teemoista viimeisin pitää Boxallin mukaan sisällään uudenlaisen tavan ymmärtää historiaa sekä muutoksen menneisyyttä käsittelevissä kertomuksissa. Boxallin mukaan fiktiivisessä kirjallisuudessa yli generajojen on nähtävissä uudenlaisen fiktionaalisen historiografian¹² kehitys. Tämä uusi muoto mahdollistaa kirjallisuudessa uuden, viime vuosituhaten historiakäsityksiin nähden erilaisen kohtaamisen menneen kanssa. (Boxall 2013, 12–14, 40, 406.)

Muutos menneisyyden ja historian käsittelyssä on suurelta osin reaktiota viime vuosituhaten loppupuolella dominoineeseen postmoderniin historiografiaan. Modernismista lähtien romaani on käsitellyt eri näkökulmista menneisyyden muokattavuutta, historiallisen tiedon luonnetta ja sen suhdetta todellisuuteen sekä kertomusten roolia näiden asioiden ja kokemusten kuvaamisessa. 1900-luvun jälkipuoliskon postmodernissa fiktiossa oli vallalla ajatus historiallisen tietoisuuden vapautumisesta materiaalisuuden ja empiirisyyden painon alta. Historian nähtiin konkreettisen, jäljitettävän menneisyyden tapahtuman kuvauksen sijaan olevan tarina, jota voi tulkita, muokata ja uudelleenkerroa loputtomasti. Kyseistä aikakautta on kritisoitu esimerkiksi Fredric Jamesonin tapaan historiallisuuden heikentymisestä. (Boxall 2013, 40). Boxall kuvaa tätä kehitystä kutsumalla sitä historian materiaaliseen tapahtumaan liittyvien linkkien löystymiseksi. Boxall nostaa Salman Rushdien ja tämän *Midnight's Children* –teoksen (1981) postmodernin historiakäsityksen kiteytymäksi osoittaen, että tässä teoksessa ajatukset menneisyyden keksimisestä sen perimisen sijaan sekä fiktiivisen ja todellisen välien hämärtyminen ovat vahvimmillaan. (Boxall 2013, 40–41, 46, 57.)

¹² Historiografialla tarkoitetaan tässä tutkielmassa tietyn aikakauden tapaa käsitellä ja käyttää historiaa käsitteleviä tekstejä.

Historiakäsityksen muuttuminen ei ole kuitenkaan tarkoittanut paluuta aikaisempaan historiakäsitykseen. Postmodernin jälkeen historiakäsityksen keskiöön ei ole palannut ajatus selkeästi etenevästä, lineaariseen ja kronologiseen kaavaan helposti asettuvasta historiasta, jossa tapahtumat seuraavat selkeästi toisiaan ja johtavat johonkin. Historiallinen fiktio ei postmodernin linjojen noudattamisen sijaan palaa postmodernia edeltävään aikaan, jolloin historia nähtiin kiinteämpänä, selkeitä syy-seuraussuhteita noudattavana kehitystarinana. Sen sijaan uuden aikakauden kirjallisuudessa yritetään löytää keinoja, joilla menneen todellisuus ja materiaalisuus voidaan ottaa huomioon sortumatta kuvaamaan historiaa yksinkertaistetusti totuutena, jota kertomus vain kuvaa. Tai toisin päin ajateltuna, vallalla on yritys kuvata historian ja fiktion läheistä suhdetta väittämättä, että historia on fiktiota. (Boxall 2013, 17, 41–42, 45.)¹³

Kansainvälisen nykykirjallisuuden fiktiivis-historialliset muodot pyrkivät arvioimaan uudelleen historian ja kertomuksen suhdetta sekä ymmärtämään enemmän siitä, miten historiallinen materiaali pitää puoliaan nykyajan mielikuvissa. Boxallin mukaan ne sekä vievät postmodernin hyviä saavutuksia pidemmälle että huomioivat historiankirjoitukseen liittyvän eettisen ulottuvuuden. (Boxall 2013, 45.) Hän korostaa uuden historiakäsityksen suhteen myös sen eettistä elementtiä, velvollisuutta kuunnella ja arvostaa historian alkuperäisiä tapahtumia ja materiaalista luonnetta. Tämä ei tarkoita sitä, että kansainvälisen nykykirjallisuuden historiakäsitykseen kuuluisi ajatus mahdollisuudesta löytää absoluuttinen, tosi historia, josta ainoastaan saa puhua. Ajatuksena on enemmänkin todenmukaisuus historiasta kertomisessa ja uskollisuus niille faktoille, joita menneestä tiedetään. Kansainvälinen nykykirjallisuus tiedostaa sen, että historia ja siitä kertominen on aina kertomusten kautta välittyntä, mutta ei anna kertomusten nousta pääosaan vaan pysyy mahdollisimman paljon uskollisena historian omalle luonteelle. (Boxall 2013, 41–42.) Eettinen ongelma kumpuaa vaatimuksesta kertoa totuus menneestä ja toistaa sen todellisuutta, vaikka se ei ole koskaan mahdollista kertomusmuodon rajoitusten puitteissa. Menneisyyttä pyritään kuvaamaan sellaisena kuin se tapahtui, ei sellaisena kuin se muistetaan tai halutaan kuvata. (Boxall 2013, 77.)

Boxall käyttää historiakappaleessaan esimerkkinä Ali Smithin romaania *The Accidental* (2005), jonka yhden päähenkilöistä, Astridin, käsitys menneestä kuvaa hyvin menneen vaikutusta nykyhetkessä.

¹³ Tähän liittyy läheisesti myös erityisesti ranskalaisessa nykykirjallisuudessa näkyvä tarinoiden ja tarinallisuuden paluu. 1900-luvun puolivälin kokeellisen kirjallisuuden jälkeen Ranskassa on palattu tarinoiden äärelle uuden näkökulman kanssa – tarinat nähdään nyt inhimillisenä keinona hahmottaa elämää, mutta samalla niiden suhteen tiedostetaan niiden tarinallinen luonne, historiallisuus sekä se, että ne kerrotaan aina jonkun yksipuolisesta perspektiivistä. (Meretoja 2008b, 24-25.)

Nuori Astrid yrittää määritellä itseään uuden ajan ihmisenä, jonain joka on syntynyt uuden ajan alussa ja on irrallaan historian painosta. Tätä perustellakseen hän kehittelee monia laskutoimituksia, joiden kaikkien tulos näyttää kuitenkin Astridin sijoittuvan enemmän menneen puolelle. Astrid joutuu ymmärtämään, että nykyisyys on aina kiinnittyneenä menneeseen ja että hetket rakentuvat aina menneiden päälle, vaikka kuinka yrittäisi keskittyä kyseiseen hetkeen. Boxallin mukaan Smithin teos yrittää ilmaista menneen hämärää läsnäoloa nykyhetkessä, sen olomuotoa, joka ei istu perinteiseen ja kronologiseen kertomusmuotoon ja aikajanaan. (Boxall 2013, 44, 62.)

Nykyromaanin historiakäsitystä määrittää myös päällekkäinen tietoisuus siitä, että menneisyyden voi tavoittaa vain osittain, tarinoiden kautta, sekä siitä, että menneisyys myös vastustaa tarinoiden voimaa ja pyrkii osaltaan muokkaamaan niitä. Menneisyys on todellista, mutta tarinat eivät pysty toisintamaan sitä täydellisesti. Tarinoiden muodon ja menneisyyden eri muotojen mahdollisuuksien väliin jäävä aukko on Boxallin mukaan kansainvälisen nykykirjallisuuden historiakäsitysten ytimessä. Esimerkkinä tällaisesta romaanista Boxall antaa Ian McEvanin *Atonementin* (2001), jossa historiallisen totuuden ja tarinamuodon rajoissa kulkevan kertomuksen välillä on kitkaa päähenkilö Brionyn kertoessa valheelliseksi osoittautuvaa kuvausta menneestä. Teos alleviivaa toden ja kerrotun välistä matkaa, kertomuksen ja historiallisen kokemuksen eroa erityisesti Brionyn hahmon ja tämän kirjoitusharastuksen kautta. Briony yrittää tallentaa todellisuuden kirjoitukseensa, mutta se lipsuu otteesta. Hän joutuu toteamaan, että tapahtumien jälkeen jäljelle jää vain muistoihin jäänyt kuva menneestä. Tapahtumahetken jälkeen tapahtumien totuutta on vaikea saavuttaa, sillä asiat ovat olemassa vain yksilöiden muistoissa. Silti ne olivat hetki sitten tosia ja vaikuttavat maailmaan jatkossakin. Brionya ajaa eteenpäin tarve paljastaa menneisyyden totuus, todelliset tapahtumat sellaisina kuin ne olivat ennen kertomusmuotoon kääntämistä. *Atonementissa* näytetään Boxallin mukaan, miten historia voi toimia samaan aikaan todellisena, konkreettisenä tapahtumana sekä tähän materiaaliseen pohjaan perustuvana fiktiivisenä kertomuksena. McEvan näyttää, miten menneisyyden ja maailman materiaaliset piirteet vastustavat yrityksiä taivuttaa ne kertomusmuodon mukaisiksi. Vaikka teos pyrkii kuvaamaan mennyttä todenmukaisesti, siinä on silti läsnä tietoisuus siitä, että todellisuutta ei pysty saavuttamaan, menneisyyttä ei voi kuvata täydellisesti sitä tavoittaen. Keskeistä kansainvälisessä nykykirjallisuudessa on siis vaikea suhde fiktion ja sitä määrittävän, mutta samaan aikaan määrittelemättömän todellisuuden välillä. (Boxall 2013, 64–65, 71–79.)

Suhde henkilöhahmojen nykytodellisuuden ja menneisyyden välillä on pääosassa myös *The Lowlandissa*. Vaikka menneisyys on hyvin oleellisella tavalla läsnä teoksen henkilöhahmojen nykyhetkessä ja

arjessa, välittyy teoksesta silti ajatus siitä, että menneisyydestä ei voida koskaan tietää täysin objektiivista versiota. Toisaalta teoksessa pyritään muokkaamaan menneisyyttä tavoilla joilla siitä puhutaan, toisaalta siinä on läsnä tietoisuus siitä, että menneen totuutta ei voi tavoittaa. Vaikka mennyt vaikuttaa monilla tavoilla henkilöhahmojen elämässä, ei se silti ole selkeä, yksiselitteinen kokonaisuus, vaan monimutkainen ja monitulkintainen kudelma asioita. Tämä monitulkintaisuus ei kuitenkaan tee siitä sen vähemmän totta.

Esimerkiksi teoksen merkittävin tapahtuma, Udayanin kuolema, on monelle henkilöhahmoista täysin muiden tarinoiden varassa. Erityisesti Subhash tiedostaa tämän omien kokemustensa vuoksi. Palatessaan Intiaan veljensä kuoleman jälkeen hän ei aluksi saa mitään tietoa siitä, miten Udayan on menehtynyt. Vanhemmat eivät suostu puhumaan aiheesta, vaan ennemminkin hätkähtävät sitä, että Subhash kehtaa edes kysyä moista. Lopulta Gauri suostuu kertomaan tapahtumista, mutta Subhash tiedostaa hänenkin tarinansa olevan subjektiivinen, että Gauri saattaa jättää jotain kertomatta. Subhash tiedostaa siis, ettei ehkä tiedä elämäänsä valtavasti vaikuttaneen tapahtuman todellista kulkua. "Perhaps he would never fully know what Udayan had done. Gauri had conveyed her version to him, and his parents refused to discuss it." (*The Lowland*, 135.) Vielä vanhalla iälläänkin Subhash toteaa, ettei Gauri koskaan kertonut koko tarinaa. Tarinan puuttumisesta huolimatta Subhash ei kyseenalaista tapahtuman todellisuutta ja merkittävyyttä.

Sama menneisyydestä kertovien tarinoiden muokattavuus ja muokkaantuminen tulevat ilmi Bijolin kokemuksissa. Vaikka hän on ollut ensikäden todistajana Udayanin kuollessa, hän ymmärtää silti, että aika muokkaa tarinaa ja että Udayanin muisto haalenee muiden mielissä. "That evening was long enough ago now for stories to be told." (*The Lowland*, 218.) Bijoli on muistoinen enää osa naapurustonsa menneisyyttä, ja hänen elämäänsä muuttaneet tapahtumat ovat läsnä vain lapsille kerrottavissa tarinoissa. Hänen versionsa Udayanista on erilainen kuin poliisin. Silti tuo versio on hänelle totta ja läsnä, se vaikuttaa hänen elämäänsä edelleen. Kun *Atonementissa*, myös *The Lowlandissa* mennyt on olemassa samaan aikaan muuttuvana historiana ja todellisena, tarinan muokkauksesta välittämättä olevana asiana menneessä. Samoin Udayan vaikuttaa yhä Subhashiin vuosia kuolemansa jälkeen, vaikka menetyksestä ei olekaan konkreettisia jälkiä tai edes perheelle annettua ruumista. "He's a part of me", toteaa Subhash Belalle tämän kysyessä muistaako Subhash veljeään. (*The Lowland*, 244.) Hän on osa minua – Udayan on siis yhä läsnä, yhä vaikuttamassa veljensä askeleisiin, vaikka hänen kuolemansa onkin Subhashille hieman hämärä, muiden kautta välittynyt tieto. Mennyt on totta

ja vaikuttaa, vaikka se onkin tarina, vaikka siitä ei olisi yhtä ja oikeaa versiota ja konkreettisia todisteita.

Sama menneisyyden eri versioiden päällekkäisyys näkyy teoksessa henkilöahmojen tavoissa kertoa menneisyyksistään uusia, helpompia versioita. Kertomalla uusia versioita vaikeista asioista niistä koitetaan päästä eroon, jättää ne taakse, aivan kuin menneisyys lakkaisi olemasta kun siitä kerrottua tarinaa muuttaa. Menneisyyttä kertoo uudelleen koko Mitran perhe. Esimerkiksi Gauri on muokannut koko elämänsä uuden tarinan, tai toisaalta kertomatta jättämisen, varaan. Jo ollessaan Intiassa Gauri jättää kertomatta kenellekään sen, mitä on tehnyt Udayanin pyynnöstä: kuljettanut viestejä, tarkkailut katuja, vahtinut poliisin kulkureittiä opettaessaan lapsia yksityiskodissa. Hän ei kerro asiasta aivan kuin kuvitellen, että voisi puhumatta jättämällä ja menneen uuteen kertomusmuotoon asettamalla muokata mennyttä. Yhdysvaltoihin muuttaessaan hän ja Subhash yhdessä kirjoittavat Gaurin menneisyyden uudelleen. Hän ei ole enää leski, vaan Subhashin vaimo ja tämän lapsen äiti. Tämän tarinan pohjalta Gauri alkaa rakentaa uutta elämäänsä.

Gauri kokee voivansa kertoa uuden tarinan menneisyyden tapahtumien tilalle. Koko hänen Yhdysvalloissa tapahtuva elämänsä on tällaista uuden tarinan sanoittamista, ja kuten todettua, se on hänen tavoitteenaan Intiasta lähtiessä. Vielä vuosikymmeniä Yhdysvalloissa elettyäänkin hän pelkää alkupe räisten tapahtumien paljastuvan, esimerkiksi silloin, kun hänen entinen oppilaansa tulee haastattelemaan häntä naksaliittiliikkeen alkuajoista. Gauri hätkähtää, mutta pitäytyy sitten rakentamassaan tarinassa. "She was grateful that the second reality could paper over the first." (*The Lowland*, 333–335.) Tästä rakennetusta todellisuudesta, uudesta elämäntarinasta ja historiasta huolimatta Gauri itse tietää ja kantaa sisimmässään nuoruutensa Kalkutan tapahtumia. Tulvaniityllä käydessään tämä muistojen ja menneisyyden jälkien olemassaolo korostuu. Vaikka tarina on korvattu muille toisella versiolla ja vaikka tulvaniitty ja maisema ovat muuttuneet, Gaurin menneisyys ei ole vaihtunut mihinkään. "No one connected her to it. Still no one knew what she'd done. She was the sole accuser, the sole guardian of her guilt." (*The Lowland*, 383.) Gauri on edelleen oman menneisyytensä ja syyllisyytensä ainoa tuntija, mutta se ei tarkoita, että menneisyys olisi yhtään sen heikompi.

Samoin Subhash kertoo uutta tarinaa menneestä isyydessään. Hänen ja Gaurin uudelleen kirjoittama menneisyys tarkoittaa myös sitä, että Bela luulee Subhashin olevan oikea isänsä. Subhash tiedostaa tämän tarinan valheellisuuden, mutta ei silti osaa olla rakentamatta elämäänsä sen varaan. Belan ja Subhashin vieraillessa Intiassa Bijolin kommentit Belalle uhkaavat horjuttaa tätä asetelmaa, mutta

Subhash värittää menneisyyttä lisää kertoen Belalle Udayanin kuolemasta uuden version. Hän onnistuu pitämään illuusiota yllä aina Belan omaan raskauteen saakka. Silloin menneisyyden paino kasvaa liian suureksi:

The presence of another generation within her was forcing a new beginning, also demanding an end. He had replaced Udayan and turned into her father. But he could not become a grandfather in the same surreptitious way. (*The Lowland*, 319.)

Menneisyydestä kerrottu uusi tarina on mahdollistanut paljon, mutta se on samalla painolasti, sillä sen rinnalla on kannettava todellista menneisyyttä, jota uusi tarina ei tee olemattomaksi. Subhash joutuu toteamaan tämän ja tunnustamaan sen, ettei menneisyyttä voi piilottaa, sillä se on silti olemassa.

Jopa Bela on osa sukupolvien yli ulottuvaa uudelleenkertomisen jatkumoa. Omasta elämästään kysyttäessä Bela kertoo äitinsä kuolleen sairauteen, ja vuosien varrella hän alkaa itsekin uskoa tähän totuuteen. Näin hän kertoo aluksi myös uudelle miesystävälleen Drewlle. Toinen asia, jossa hän peittää totuuden tarinalla, liittyy myös Gauriin. Kun tämä vierailee Rhode Islandilla, Bela kertoo tyttärelleen Meghnalle Gaurin olevan tämän isotäti. Uusi sukupolvi saa kuitenkin Belankin valmiiksi kertomaan totuuden, rakentamaan uutta yhteyttä. Naqui Ahmad John (2016, 7) toteaa, että tämä lientyminen kuvaa mahdollisuutta katumuksen helpottumiseen ja perheen siteiden rauhoittumiseen. Lisäksi Belan ele on Johnin mielestä osoitus vahvasta sukupolvien läpi kulkevasta perherakkaudesta. Mielestäni Belan ele kuvaa enemmänkin uuden aikakauden alkua, tietoisuutta siitä, että menneisyyttä ei voi muuttaa poissulkemalla tai kertomalla sitä uudelleen.

Näihin menneisyydestä kertomisen tapoihin liittyy myös tapa olla puhumatta menneisyydestä, aivan kuin sekin olisi keino jättää se taakse. Tätä selviytymisstrategiaa toteuttavat niin Gauri kuin myös Bijoli ja tämän aviomies. Kukaan näistä ei koskaan puhu Udayanin kuolemasta. Gauri kertoo tapahtumista vain kerran Subhashille ja kerran holokaustin läpikäyneelle opettajalleen. Hän vaikenee tapahtumista paetakseen menneisyyttään, pelastaakseen itsensä syyllisyydeltä. Bijolin ja tämän miehen vaikeneminen taas tuntuu todella raadolliselta, kykenemättömyydeltä käsitellä mennyttä, ehkä myös Gaurin tapaan syyllisyyden pakenemiselta:

For over a decade her husband had not spoken of what had happened to Udayan. He refused to talk about it with Bijoli, with anyone. [...] Together, never speaking, the two of them had taken their evening meals, sitting on the floor under Udayan's death portrait, never acknowledging it. (*The Lowland*, 219.)

Samaa menneisyyden välttelyn teemaa toistaa edellisessä kappaleessa käsitelty henkilöhahmojen tapa siirtyä uuteen paikkaan ja aloittaa elämänsä siellä puhtaalta pöydältä. Menneisyys vaikuttaa kuitenkin uusissakin paikoissa, kuten kun Gaurin muuttaessa Kaliforniaan häntä vaivaavat taakse jätetyt ihmiset. *The Lowlandissa* näkyvä menneisyyden kieltämisen ja siitä irrottautumisen teema löytyy myös Banerjeen (2010, 444–449, 453) analysoimasta *The Unaccustomed Earth* -teoksen ”Hema and Kaushik” -novellista. Siinä valokuvaaja Kaushnik ei tietoisesti dokumentoi kuvaamalla asioita, joita hän ei halua muistaa ja kokea. Valokuvan kautta menneisyys välittyy nykyhetkeen, se on merkintä menneisyyden ja kuluneiden hetkien todellisuudesta. Valokuvaa ei voi kiistää, sillä se on konkreettinen todistus menneen tapahtumisesta. Kaushikin yritys unohtaa tai pyyhkiä pois epämieluisat asiat jättämällä ne kuvaamatta ei kuitenkaan onnistu. Asiat tapahtuvat ja jättävät jälkensä, tallennettiin ne filmille tai ei.

4.2 Menneen periytyminen nykyhetkeen

Boxall kirjoittaa ylipäätään uutta aikakautta koskien, että vaikka elektroninen kommunikaatio, hetkelisyyden kulttuuri (*instantaneity*) sekä uusi globaali konteksti, jossa eläminen enenevässä määrin tapahtuu, ovat kaikki muuttaneet suhdettamme maailmaan, ne eivät ole kuitenkaan syrjäyttäneet suhdetta ympäröivään, fyysiseen maailmaan. (Boxall 2013, 9.) Materiaalinen todellisuus on edelleen kokemuksen keskiössä, mutta se koetaan uudella tapaa. Samaan tapaan historian ja menneisyyden todellisuus saavat suuremman merkityksen uudessa tilanteessa. (Boxall 2013, 9.) Kansainvälisessä nykykirjallisuudessa on noussut yleiseksi historian materiaalisuuden tiedostaminen ja menneisyyden todellisuuden tunnustaminen. (Boxall 2013, 12.) Kirjallisuudessa näkyy vahvana ajatus historian ”sinnikkydestä” (*persistence*), siitä miten nykyhetki perii aina menneisyyden vaikutukset itseensä. (Boxall 2013, 40.) Kertomusmuodon kautta muokattavissa olemisen sijaan mennyt nähdään todellisena, muuttumattomana tapahtumana, ja tämän tiedostamista pidetään eettisenä velvollisuutena. (Boxall 2013, 12.) Tätä historiallisen tietoisuuden nousua luonnehtii Boxallin mukaan erityisesti menneisyyden perimisen ajatus. (Boxall 2013, 41.) Menneisyyden vaikutusten tiedostetaan siis näkyvän nykyhetkessä.

Yksi merkittävistä piirteistä *The Lowlandin* tavassa käsitellä menneisyyttä on se, miten teoksessa hyvin selkeästi näytetään henkilöhahmojen kerronnan nykyhetkessä tapahtuvien asioiden juontavan juurensa menneisyyden tapahtumiin. Mennyt jättää jatkuvasti jälkiä, jotka näkyvät elämissä vielä kauan

tapahtuneen jälkeen – eikä vain traumaattisissa asioissa, kuten Udayanin kuolemassa, vaan arkisemmillakin tasoilla. *The Lowlandista* välittyy hyvin vahvana ajatus siitä, että joka hetki rakentuu menneisyyksien päälle, ja historian tapahtumat vaikuttavat aina siihen, miten nykyhetki rakentuu.

Yksi henkilöhahmojen tekoihin vahvasti vaikuttavista asioista on häpeä. Häpeä menneisyydessä tehdyistä asioista tai kohdatuista tapahtumista ohjaa varsinkin Bijolin ja Gaurin tekoja kerronnan nykyhetkessä. Bijolille hänen kyvyttömyytensä suojella Udayania ja sen jälkeen kyvyttömyys hyväksyä Subhashin ja Gaurin liitto aiheuttavat tuskaa vuosien ajan. "[S]he feels the deepest shame a mother can feel, of not only surviving one child but losing another, still living." (*The Lowland*, 222.) Samoin omaan lapseen liittyvä häpeä kulkee Gaurin mukana. Hän tietää, että hänen etäisyytensä ja laiminlyöntinsä Belan lapsuudessa ovat jättäneet tyttäreeseen ikuiset jäljet ja tuntee oman vastuunsa painavan. "The shame that had flooded her veins was permanent. She would never be free from that." (*The Lowland*, 368.) Molemmille naisille häpeä on asia, joka muokkaa heidän toimiaan ja vaikuttaa heidän elämiinsä pitkälle vanhuuteen asti. Gaurin se ajaa ensin pois perheensä luota ja pitää sitten jatkossakin omillaan, irrallisena muista ihmisistä ja perheestä, eläen ilman turhia mukavuuksia. Bijolinkin häpeä sitoo menneeseen sekä eristää lapsestaan ja tämän uudesta perheestä.

Erityisesti menneisyyden jäljet nykyhetkessä näkyvät Gaurin tekojen vaikutuksissa Belan hahmoon. Bela joutuu työstämään menneisyyteen ja sen läsnäoloon liittyviä asioita pitkään lapsuutensa jo päätyttyä. Äidin lapsena hylkäämä tytär joutuu käsittelemään lapsuuttaan ja äitisuhdettaan koko elämänsä ajan. Häneen vaikuttavat omaa syntymää edeltävätkin asiat – Udayanin kohtalo on tuntunut Belan elämässä äidin salaperäisenä surullisuutena ja kyvyttömyytenä puhua menneistä. Samoin äidin lähtö vaikuttaa Belaan vahvasti – iloisesta työstä tulee hiljainen ja vetäytyvä, ja tarvitaan psykologin apua, että lapsi osaa jatkaa eteenpäin. Vielä pitkään äidin lähdettyä tuo lapsuudessa koettu kipu on seurannut Belaa läpi elämän, niin että hän on opetellut välttämään sitä, kääntämään katseensa. "Her mother's absence was like another language she'd had to learn, its full complexity and nuance emerging only after years of study, and even then, because it was foreign, a language never fully absorbed." (*The Lowland*, 306.) Vasta Subhashin kertoessa Udayanin olevan Belan todellinen isä tytär pysyy käsittelemään ja ymmärtämään elämänsä määrittäneitä asioita.

Vaikea lapsuus on johtanut Belan elämään liikkuvaa elämää, välttelemään pysymistä pitkään yhdessä paikassa tai yhden ihmisen kanssa. "She had forged a rootless path[...]", kuten Subhash toteaa. (*The Lowland*, 269.) Se on saanut hänet kasvattamaan Meghnan itsenäisesti, ilman puolisoa, sekä vältte-

lemään lapsuudesta muistuttavaa Rhode Islandia. Bela itsekin toteaa äidin poistuessaankin muokanneen sitä, kuka Belasta on kasvanut: *“Everything in Bela’s life has been a reaction. I am who I am, she would say, I live as I do because of you [Gauri].”* (*The Lowland*, 311, kursivointi lisätty.) Myös Subhash näkee Belan teoissa vaikutteita tämän menneisyydestä – sekä Gaurin valinnoista, mutta myös Belalle tuntemattomista Udayanin piirteistä ja teoista. Hän näkee tyttäressään samaa omahyväisyyttä ja idealismia kuin veljessään, saman tavan kääntyä vastaan oman ympäristönsä tapaa elää, ja tuntee ajoittain, että vaikka hän on kasvattanut Belan, on Udayanin vaikutus tähän silti voimakkaampi. Eriytyisen vahvana hän näkee rikkinäisen perheen vaikutuksen Belan elämäntyyliin ja valintoihin: *“Then again, how could he expect Bela to be interested in marriage, given the example he and Gauri had given? They were a family of solitaires. [...] This was her legacy. If nothing else, she had inherited that impulse from them.”* (*The Lowland*, 315, kursivointi lisätty.) Saman ajatuksen siitä, että Belan polku muodostui jo nuorena hänen lapsuutensa kokemusten johdosta, toteaa Subhashin uusi vaimo, Belan entinen opettaja Elise Silva. Daniela (2016, 50) antaa niin ikään yhden näkökulman liittyen menneisyyden ja Belan elämäntyyliin yhteyteen. Hänen mukaansa Lahirin teoksen *The Unaccustomed Earth* novelleissa siirtolaisilla kotiin liittyä metonymisiä ulottuvuuksia siinä, miten koti muistuttaa menneistä asioista ja muodostuu materiaaliseksi korvikkeeksi jostain perheestä puuttuvasta henkilöstä. Ensimmäisen polven siirtolaiset pyrkivät perustamaan koteja ja kasvattamaan juuria uuteen maahan päästäkseen irti menetetyn kotimaan kaipuusta. Toisen polven siirtolaiset taas Danielan mukaan välttelevät kotien perustamista ja yhteen paikkaan jäämistä pelätessään kodin menettämisen tunnetta ja vanhempiensa trauman uudelleenelämistä. Mielestäni tämä selittää hyvin Belan tapaa elää liikkuvasta elämästä – lapsuudenkoti muistuttaa äidistä, ja johonkin paikkaan asettuminen asettaisi Belan haavoittuvaiseksi senkin paikan menettämiselle. Koko Belan elämäntyyli on reaktiota menneisiin kokemuksiin, siihen miten hän on perinyt tietämättään perheen traumat.

Eriytyisen mielenkiintoista on pohtia, miten kaikki Belan menneisyyteen vaikuttanut toimii, kun hänelle paljastuukin, että hänen taustansa on jotain muuta kuin mitä hänelle on uskoteltu. Belan menneisyys ikään kuin muuttuu uudeksi, kun Subhash viimein kertoo tyttärelleen Udayanista ja perheen todellisesta historiasta:

Now there was this new parent, pointed out to her like a new star her father would teach her to identify in the night sky. Something that had been there all along, contributing a unique point of light. That was dead but newly alive to her. That had both made her and made no difference. (*The Lowland*, 322.)

Uudessa tilanteessa Belan elämässä näkyvät yhtäkkiä päällekkäin eletty ja kerrottu menneisyys. Belan elämä Gaurin ja Subhashin tyttärenä, ilman näkyvää syytä kipuilevassa perheessä, paljastuu yhtäkkiä muiden kertomaksi tarinaksi, mutta on silti yhä täydellisesti olemassa. Sen alta paljastuu Belalle täysin uusi, aina olemassa ollut mutta muilla tarinoilla peitetty menneisyys. Hänen perheensä historia, joka on aina ollut olemassa ja vaikuttanut häneen, vaikka hän ei ole tiennyt siitä ja elänyt toisen todellisuuden mukaan. Teoksessa risteää kaksi todellisuuden tasoa, jotka ovat molemmat yhtä tosia:

She'd been lied to all her life. But the lie refused to accommodate the truth. Her father remained her father, even as he'd told her he wasn't. As he'd told her that Udayan was. [...] Here was the source of the compunction that had always been in her, of being unable to bring pleasure to her mother. Of feeling unique among children being a child who was incapable of this. (*The Lowland*, 322.)

Menneisyys on siis olemassa päällekkäin todellisena tapahtumana sekä siitä kerrottuna versiona. Hyvin samantyyppinen rakenne löytyy jälleen Banerjeen (2010, 450) analysoimasta Lahirin *The Unaccustomed Earth* -teoksen "Hema and Kaushik" -novellista, jossa Kaushnik on isänsä lailla sulkenut kuolleen äidin muiston valokuvien kanssa kenkälaatikkoon kaapin perälle. Kun sitten uuden perheen tyttäret löytävät kuvat ja levittävät ne esille, tulee menneisyys uuden elämän rinnalle Kaushnikia järkyttävällä tavalla. Hetken kaksi todellisuutta ovat rinnakkain näyttäen, että vanha ei ole hävinnyt mihinkään sen syrjään siirtämisestä huolimatta.

Menneisyys ei siis ole *The Lowlandissa* yksiselitteinen, absoluuttinen entiteetti, vaan muokkautuva, muokattava ja itsessäänkin ristiriitainen kokonaisuus. Teoksessa ei ole läsnä postmodernia edeltävän historiakäsityksen ajatusta siitä, että menneisyys olisi yksiselitteinen, muokkaamaton tapahtuma, eikä myöskään postmodernin ajan ajatusta siitä, että menneisyyttä voi tulkita ainoastaan tarinoiden kautta. Sen sijaan Belan menneisyyksien kirjossa välittyy vahvasti käsitys siitä, että menneisyys on muokattavissa ja kerrottavissa uudelleen, mutta että sen todellinen luonne, materiaallinen menneisyys, ei kuitenkaan ole muutettavissa tai ohitettavissa. Se, miten Belan eri menneisyydet ovat olemassa rinnakkain ja päällekkäin hänen elämänsä ajan, kertoo juuri tästä joustavasta, historian kompleksisuuden myöntävästä suhtautumisesta historiaan ja menneisyyteen.

4.3 Menneeseen vertaaminen ja muistojen virta

Menneisyyden periminen ja se läsnäolo näkyy vahvasti *The Lowlandissa* myös siinä, miten kerronnassa tapahtumahetkellä tapahtuvia tai ilmeneviä asioita verrataan jatkuvasti menneisyyden tapahtumiin. Menneisyyden vaikutukset näkyvät sekä tarinan suurissa linjoissa ja päähenkilöiden kohtaloissa, mutta myös jatkuvasti kerronnassa ja hahmojen arjessa. Paikkojen vaikutusta muistojen mieleen palauttavina asioina on käsitelty kappaleessa kolme, mutta miljöön lisäksi myös uudet teot kuvataan menneiden tekojen värittäminä. Menneiden asioiden näytetään muokkaavan sitä miten ihmiset reagoivat nykyhetken tapahtumiin. Kerronta vyöryttää vertauksia menneen ja nykyhetken välillä jatkuvasti uusia tapahtumia kuvailtaessa. Toistuvasti eri hahmojen tehdessä jotain teoksessa kuvailaan, miten kyseinen teko tai tilanne tuo hahmolle mieleen jonkin menneen tapahtuman tai asian. Esimerkiksi Subhashin mielen lennättää kadonneisiin vuosiin Belan tapa olla välittämättä koulutuksesta Udayanin tapaan, tyttären tapa lähteä kotoa jälkiä jättämättä kuin Gauri sekä samanlaisuus menneen ja nykyhetken välillä, kun Bela raskaana ollessaan pyytää isältään apua isättömän lapsen kasvattamiseen. Menneisyys ja vanhojen tapahtumien ja tilanteiden muistaminen antaa myös perspektiiviä nykyisyydelle. "At times, even now, Subhash could not fathom the extremes of his life: coming from a city with so little space for humans, arriving in a place where there was still so much of it to spare." (*The Lowland*, 290.) Mennyt asuinpaikka vaikuttaa uuden ympäristön kokemiseen.

Kerronnan tasolla teoksessa kulkee myös muistojen loputon virta. Menneisyys on vahvasti läsnä henkilöihahmojen elämässä, ja se muistuttaa itsestään mitä yllättävimmissäkin tilanteissa ja yhteyksissä. Muistot saattavat pulpahtaa pintaan oudoistakin ärsykkeistä, kuten Gaurille uusista terassikalusteista:

She put her face to the table's surface, inhaling deeply, her cheek against the slats. It was the smell of the bedroom furniture she'd left behind in Tollygunge, the wardrobe and dressing table, the bed slim posts on which she and Udayan had created Bela. Ordered from an American catalogue, delivered off a truck, it had come to her again. [...] A concentrated peppery smell that reduced all distance, all time. (*The Lowland*, 289.)

Muistoja on kaikilla ja kaikista. Bijoli muistaa Udayanin nuoruuden, tavan miten tämä opetti palvelusväkeä lukemaan ja keräsi naapurustosta tavaraa hyväntekeväisyyteen. Subhash muistaa nukkuvaa teiniään katsoessaan tämän lapsuudessa tehdyt retket rannalle ja sen, miten elossa tytär luonnossa oli. Gaurin mielessä asuu yhä Udayan, nuorten tutustuminen ja yhteinen elämä Kalkutassa. Belalle taas bengalin kielen kuuleminen kaduilla tuo mieleen isän ja lapsuuden.

Subhashin mielessä pyörivät varsinkin hänen lapsuutensa hetket ja hän toteaaakin Udayania vanhana ajattellessaan muistojen oikeastaan muokanneet hänet:

Udayan was everywhere. Walking with Subhash to school in the mornings, walking home in the afternoons. Studying in the evenings in the bed they shared. [...] *These minor impressions had formed him.* They had washed away long ago, only to reappear, reconstituted. They kept distracting him, like pieces of landscape viewed from a train. The landscape was familiar, but certain things always jolted him, as if seen for the first time. (*The Lowland*, 300, kursivointi lisätty.)

Muistot ovat siis Subhashilla olennainen osa elämisen kokemusta, ja menneisyys on jatkuvasti arjesakin läsnä. Toisaalta hän myös tiedostaa niiden sattumanvaraisuuden ja muuttumisen – muistot ovat palatessaan *reconstituted*, uudelleen muotoutuneita. Muistot siis samalla tuovat menneisyyden läsnä olevaksi nykyhetkeen että muokkaavat sitä muuttaen samalla myös menneisyydestä kerrottua historiaa. Muistojen tärkeästä roolista teoksessa kertoo myös se, miten niiden näytetään yhdistävän ja erottavan ihmisiä. Näin tapahtuu varsinkin Udayaniin liittyvien muistojen suhteen. Subhash ja Gauri kokevat yhteyttä keskenään siitä, että he yhdessä jakavat muiston Udayanista. Gauri toteaa useaan otteeseen, miten hän näkee Subhashissa Udayanin ja miten he ovat ainoita, jotka kantavat muistoa tästä mukanaan. "Around her, he felt a shared awareness of the person they'd both loved," (*The Lowland*, 136) toteaa Subhash Gaurista, ja Gauri kertoo, miten "[s]he had married Subhash a means of staying connected to Udayan." (*The Lowland*, 150.) Aivan kuin henkilöahmot kiinnittävät muistojaan paikkoihin, kiinnittää Gauri muistonsa Udayanista Subhashiin. Tämän samankaltaisuus veljensä kanssa helpottaa tässä paljon, ja se on yksi asioista, joiden vuoksi Gauri ylipäättään aluksi huomaa Subhashin. Heti heidän ensi kertaa tavatessaan Gauri huomioi veljesten kuulostavan aivan samalta. Yrittäessään pitää Udayanista kiinni Subhashin kautta hän tiedostaa kuitenkin teon toivottomuuden: "But even as she was going through with it she knew that it was useless, just as useless to save a single earring when the other half of the pair was lost." (*The Lowland*, 150–151.) Lopulta muistot Udayanista muuttuvat kitkaksi Gaurin ja Subhashin välillä, kun Udayanista muistuttanut äänikin alkaa ärsyttää Gauria.

Myös Bela on vanhemmilleen muistamisen väline, sillä Udayanin tyttärenä vanhemmat tälle kertomatta muistelevat kuollutta rakastaan Belan kautta. Subhash toteaa usein Belassa olevan paljon Udayanin kaltaista, esimerkiksi tämän tavassa hylätä koulutuksensa ja toimia suuremman hyvän eteen. Varsinkin Gaurille tämä Belan ja Udayanin yhteys on hankala käsitellä. Vaikka Gauri on iloinen siitä, että lapsi ei ole Udayanin tavoin poika, muistuttaa lapsi silti kuolleesta aviomiehestä ja vaikeuttaa Belan ja Gaurin suhdetta. Bijolillekin muistojen merkitys tuottaa ongelmia – hänet eristää ensin

miehestään pariskunnan kyvyttömyys jakaa muistojaan ja sitten koko naapurustosta kontrasti muistamisen ja unohtamisen välillä. Muiden jatkaessa eteenpäin ja unohtaessa tulvaniityn tapahtumat Bijolin taas varjellussa poikansa muistoa välimatka naapurien välille kasvaa ja Bijoli eristäytyy.

Erityisesti yksi muisto nousee merkitykselliseksi teoksessa – Subhashin ja Udayanin lapsuudenmuisto sairaana olemisesta Intian itsenäistymisen aattona. Tätä muistelevat niin Subhash kuin Udayankin. Subhash kertoo Hollyn kanssa puhuessaan itsenäistymisyön olevan ensimmäinen muistonsa. Hän muistelee, miten peloissaan vanhemmat olivat siitä, että veljekset kuolisivat tautiin. Udayan kertoo Gaurille muistostaan ollessaan itse jälleen sairaana, hieman ennen kuolemaansa. Molempien veljesten puheissa korostuu se, miten suuri ja merkittävä itsenäisyysö oli Mitran perheessä aivan erilainen kuin muilla intialaisilla, miten presidentin puheen seuraamisen sijaan perheessä seurattiin lääkärin arvioita ja poikien hampaiden kalinaa. Muiston esiintuominen teoksessa korostaa sekä veljesten läheistä suhdetta – yhteinen sairaus on jäänyt molemmille mieleen merkityksellisenä asiana – että historiallisten tapahtumien subjektiivista kokemista. Intian itsenäistyminen näytetään historiankirjoituksessa tietyn kaltaisena, mutta poikien sairaus näyttää, miten jokaiselle suuret ja merkittävätkin tapahtumat näyttäytyvät erilaisina. Historia on kaikille sama, mutta jokaiselle se on silti erilainen. Yhtä aitoa kokemusta ei voi löytää.

Toisaalta muistotkin katoavat ja unohtuvat mielen syövereihin. Näin joutuu huomaamaan varsinkin Subhash vanhaksi eläessään. Hän alkaa tiedostaa sen, miten hänen mielensä alkaa unohtaa reittejä ja nimiä joita ei enää tarvita, miten suurin osa mielen säilömistä asioista on lopulta yhdentekeviä. "Already his brain had stopped holding on to directions he would never have to follow again, the names of people he would speak to only once." (*The Lowland*, 301.) Samoin Gauri tiedostaa sen, miten hänen joskus tuntemansa ihmiset häipyvät ja haihtuvat menneisyyteen. Muistojen kautta menneisyys on siis arjen hetkissä läsnä, mutta vain rajatusti. Kaikki muistotkaan eivät kestä ikuisesti, ja ajan kuluessa niistä karsiutuvat vähäpätöisemmät, tärkeiden ja voimakkaimpien pysyessä elossa. Subhashille tämä tarkoittaa oman lapsuuden ja Udayania koskevien muistojen vahvaa läsnäoloa vielä vanhoilla päivilläkin, elämän muiden hetkien ja vaiheiden haalentuessa pois. "So much of what occupied his mind was negligible. There was only one thing, the story of Udayan, that he wanted to lay bare." (*The Lowland*, 302.) Tärkeimmät muistot vain vahvistuvat, ja kaiken keskellä on Udayan. Veli ja tämän kohtalo on siis Subhashin elämää eniten määrittävä asia, hänen menneisyytensä osa, joka kaikista eniten on olemassa vielä nykyhetkessäkin.

Kuten luvussa kaksi todettiin, myös teoksen rakenne korostaa menneisyyden teemoja teoksessa. Kahdeksaan osaan jaetussa teoksessa aika ei liiku alusta loppuun, vaan pomppii palaten taaksepäin ja siirtyen takaisin nykyhetkeen. Teos rakentuu päälinjaultaan kronologisesti – kerronta alkaa Subhashin ja Udayanin lapsuudesta ja etenee siitä periaatteessa melko johdonmukaisesti eteenpäin päättyen Subhashin vanhuuteen. Tämän kertomuksen linjan sisällä tapahtuu kuitenkin paljon liikettä menneisyyteen ja sieltä takaisin. Niin kertojien näkökulmat kuin kerronnan ajankohdat vaihtelevat jatkuvasti. Teoksen kertojana on heterodiegeettinen kertoja, jonka näkökulma on vaihtelevasti Subhashin, Gaurin, Bijolin tai Belan. Vaihtuva näkökulma näyttää sen, miten menneet tapahtumat ovat vaikuttaneet jokaisen päähenkilöistä elämään, miten jokainen kantaa eri tavoin perheen vaikeaa menneisyyttä mukanaan.

Eri osat rytmittävät teosta tuoden aina hieman uusia vaiheita päähenkilöiden elämään. Ensimmäinen osa esittelee laajasti veljesten lapsuutta ja Subhashin ensimmäisiä Yhdysvaltain-vuosia. Osa päättyy Subhashin saadessa kirjeen, jossa Udayan kertoo naineensa Gaurin. Toisessa osassa esitellään Gauri ja kuvataan Subhashin elämää Yhdysvalloissa, erityisesti tämän suhdetta Hollyyn. Toinen osa päättyy Udayanin kuolemaan, ja kolmas osa kertoo Subhashin paluusta Kalkuttaan. Neljäs osa kerrotaan pitkälti Gaurin näkökulmasta, ja se kuvaa perheen elämää ja Gaurin tunteita Yhdysvalloissa asuessa. Viidennessä osassa äänen saavat Bela ja Subhash sekä lyhyesti myös Bijoli. Osa kertoo isän ja tyttären vierailusta Kalkuttaan ja elämästä Gaurin lähdön jälkeen. Kuudes osa kartoittaa Gaurin ja Subhashin erillisiä elämiä ja päättyy Meghnan syntymään. Seitsemäs osa kerrotaan Belan ja Gaurin äänillä, ja se kertoo sekä Gaurin menneisyydestä ja elämästä että äidin ja tyttären kohtaamisesta ja Gaurin paluusta Kalkuttaan. Kahdeksas osa päättää teoksen – siinä kuvataan etäältä Subhashin ja Elisen häämatkaa sekä annetaan ääni Udayanille. Eri osat ovat siis selkeitä kokonaisuuksia, joissa kaikissa avataan jotain uutta näkökulmaa perheen tarinaan, ja joista jokainen päättyy jollain tavalla dramaattiseen tai vaikeaan tilanteeseen. Osiin jako sekä rytmittää teosta että pitää draaman kaaria yllä, mikä mahdollistaa pitkälle aikajaksolle asettuvan tarinan kertomisen kattavasti, selkeästi sekä mennyttä jatkuvasti mukana pitäen. Eri henkilöahmot saavat eri tavoin näkökulmansa esiin eri osissa, ja tämän jaottelun mukaan nähdään myös tilanteeseen oleellisia takaumia ja muistoja näiden menneisyydestä. Koko teos on tavallaan takaumaa, sillä vasta ensimmäisen, nykyhetkessä kerrotun sivun pituisen luvun jälkeen kerronta siirtyy veljesten lapsuuteen ja lähtee etenemään. Tästä kronologisesti etenevästä, imperfektissä kirjoitetusta aikatasosta lähtee tekstissä takaumia, anakronioita, jotka kuvaavat useimmiten sen henkilön menneisyyttä, jonka näkökulmasta tarinaa takauman ympärillä kerrotaan.

Esimerkiksi Bijoli muistelee paljon Udayanin lapsuutta. Hänen näkökulmastaan kerrottu viidennen osan ensimmäinen luku tekee monia siirtymiä nykyhetkestä menneisyyteen ja taas takaisin, niin muutamana kuukauden kuin vuosikymmentenkin taakse. Siirrokset ajassa ovat yllättäviä, mutta saavat aina selityksen sisällössään. Bijoli käy vanhana läpi perheen tarinaa, omia kokemuksiaan ja muistojaan pojistaan. Vaikka hänen näkökulmastaan kerrottu luku siirtyy ajassa edes takaisin, on kaiken keskiössä silti sama asia – kaipuu Udayania ja menetettyä perhettä kohtaan. Takaumien ja Bijolin nykyhetkessä kulkevan kerronnan kautta kertoja luo koherentin kuvan sen hetkisestä tilanteesta ja sen syistä, joiden ymmärtämiseksi lukijan täytyy saada kuulla myös menneisyyden tapahtumista takaumissa. Kerronta siis sekoittaa välillä tarinan järjestystä palaten menneisyyteen, avaten siellä tapahtuneita asioita teoksen henkilöhahmojen nykyhetkeen suhteutettuna. Lukija ei saa selville tarinaa kronologisesti, vaan asiat selviävät vähitellen, vasta henkilöhahmojen muistellessa niitä. Samoin osa henkilöhahmojen nykyhetkessä tapahtuvista asioista saa merkityksen vasta takauman kautta.

Mielenkiintoista on myös se, että vaikka *The Lowland* on kirjoitettu imperfektissä ja se kuvaa jatkuvasti menneitä tapahtumia, teos alkaa itse asiassa nykyhetkestä. Ensimmäisessä luvussa ollaan nykyhetkessä, ja pääosassa on vain Mitran perheen naapurusto ja tulvaniitty, tai se mitä siitä on jäljellä. "Once, within this enclave, there were two ponds, oblong, side by side." (*The Lowland*, 3.) Kuten kappaleessa kolme todettiin, tulvaniitty nousee teoksessa johtomotiiviksi, johon kiteytyy paljon suuria teemoja teoksesta. Ensimmäisessä luvussa kerrotaan, miten aikoinaan paikalla olleet kaksi lampea levisivät monsuunien aikaan ja muodostivat yhdessä vesihyasintin peittämän tulvaniityn, ja kuinka kuivalla kaudella aurinko kuivatti lammet pieniksi paljastaen maan. Mielestäni lammet vertautuvat tässä veljeksiin – kaksi rinta rinnan kasvanutta asiaa, jotka välillä yhdistyvät yhdeksi, välillä joutuvat erilleen. Luvun viimeinen kappale kuuluu: "Certain creatures laid eggs that were able to endure the dry season. Others survived by burying themselves in mud, simulating death, waiting for the return of the rain." (*The Lowland*, 3.) Jos veljekset rinnastuvat vierekkäisiin lampiin, niin tämä kuivan kauden, eron, kestäminen vertautuu muistojen kestävyYTEEN. Pitkänkin eron ajan muistot pysyvät elossa, ehkä piilossa ja lähes kadotettuina, mutta silti läsnä. Yhteinen menneisyys ei pitkänkään eron aikana katoa, vaan kulkee mukana, odottaen uudelleen pintaan pääsemistä. Aivan samaan tapaan Subhashin muistot nousevat pintaan aina hedelmällisen hetken koittaessa, vuosikymmentenkin päästä. Mennyt määrittää olemista kauan hetkien kulumisen jälkeen, ja menneet ihmiset kulkevat mukana tulevissa vuosissa. Se on ajatus, josta koko teos alkaa ja johon se pohjautuu.

4.4 Realistisuus ja historian suuret linjat

Uuden vuosituhannen kansainvälisen nykykirjallisuuden keskiössä on siis yritys ymmärtää menneisyyden todellisuutta samalla tiedostaen sen olevan saavuttamattomissa ja keinojemme sen saavuttamiseen olevan riittämättömiä (Boxall 2013, 45). Kirjallisuudessa voi laajalti nähdä pyrkimyksen historialliseen realismiin, joka kuitenkin pakenee otetta eikä suostu asettumaan kertomusmuotoon. (Boxall 2013, 45, 64.) Postmodernin kirjallisuuden fiktion ja historiankirjoituksen yhdistävien muotojen vastaisesti nykykirjallisuus kehittää historiografiaa, jossa keskiössä on historian *realisuus*, menneen tapahtumien todellisuus. Tämä liittyy vahvasti kansainvälisen nykykirjallisuuden kiinnostukseen realismiin ja todellisuuden kuvaukseen. Kansainvälisen nykykirjallisuuden historiatietoisuutta sävyttää tietoisuus historiasta todellisena, materiaalisena tapahtumisena, joka kertomuksen tuotoksena oleminen sijaan itse muokkaa kertomusta. Kriittinen suhtautuminen postmoderniin historiografiaan ja sen tuottamiin historian epävarmuuksiin muodostaa historiakäsitykseen myös eettisen ulottuvuuden. Tätä kautta nykykirjallisuuden historiografia kritisoi erityisesti näitä historiallisten totuuksien muokkaamisen mahdollistavia epävarmuuksia, jotka mahdollistavat esimerkiksi holokaustin kieltämisen. Lisäksi kertomusmuodon rajoitteiden ymmärtämisestä kumpuaa pyrkimys historialliseen tarkkuuteen ja todenmukaisuuteen. (Boxall 2013, 41, 45, 81.)

Realismin kiinnostuksen voidaan nähdä tulevan *The Lowlandissa* esiin siinä, miten se nostaa esiin perheen menneisyyden ohella isoja postkoloniaalisia teemoja sekä tarkkoja historiallisia faktoja ja niiden vaikutuksia. Syy-seuraussuhteet menneisyyden ja nykyhetken välillä kulkevat *The Lowlandissa* muillakin tasoilla kuin henkilöhahmojen elämässä ja muistoissa. Teos valottaa menneisyyden vaikutuksia ja historian tapahtumien läsnäolon jatkuvuutta tässä hetkessä myös laajemmalla tasolla, yhteiskunnan ja suurten historian linjojen suhteen. Erityisesti Intian historia ja kolonialismi nousevat merkityksellisiksi asioiksi, ja Intiassa 1900-luvulla tapahtuneiden murrosten näytetään kaikuvan pitkälle tulevaisuuteen yhteiskunnassa niin yksilöiden kuin yhteisöjen elämässä. Samoin kolonialismin vaikutukset ympäristöön ja menneisyyden näkyminen ympäristössä kuvaavat teoksessa menneen läsnäoloa ja vahvuutta.

Myös Bahri (2013, 45) toteaa analyysissään Lahirin novelleista niissä tapahtuvan vastaavaa historiallisten linjojen näkymistä arjen ja kodin tasolla, esimerkiksi siinä miten novellissa ”The Third and Final Continent” protagonistista saapuu Yhdysvaltoihin samana päivänä, kun ihminen laskeutuu kuuhun. Bahrin mukaan useat tekstin tapahtumat ja yksityiskohdat ohjaavat lukijan katsomaan menneisyyteen,

muistamaan aikaisempia kokemuksia ja kansoja sekä vertaamaan siirtolaiskokemusta muihin vastaviin liikkeisiin. Esimerkiksi ”Mrs. Sen’s” -novellin rouva Senin kaarevaa veistä verrataan tekstissä viikinkiveneeseen, joka seilaa taisteluihin kaukaisilla merillä, mikä Bahrin mukaan ohjaa muistamaan erilaisia siirtolaisia, jotka ylittivät meriä jo kauan ennen siirtokuntien perustamista Amerikkaan. Vaikka suoraa vertausta ei tehdä, kulkee menneisyys silti mukana merkityksissä. Todellisiin menneisyyden tapahtumiin viittaamalla teos myös kiinnittää itsensä tiukemmin todelliseen maailmaan ja vaikuttaa näin yleisesti ottaen realistisemmalta.

The Lowland asettuu postkoloniaalisen kirjallisuuden spektrille tavoilla, joilla se näyttää todellisuutta imperialismin vastapuolelta ja kuvaa vastareaktioita ja prosesseja, joita imperialismi ja sen vaikutukset aiheuttavat. Naksaliittiliikkeen kautta kuvataan maaseudun ongelmia, kuten nälänhätää ja maanomistukseen liittyviä konflikteja. Udayanin hahmon kautta teos kuvaa ongelmien syntyä ja seurauksia, sitä miten imperialismi vaikuttaa ihmisten arkeen vielä Intian itsenäistyttyäkin. Lisäksi naksaliittien kautta tulee esiin se, miten historian suuret linjat vaikuttavat suoraan yksilöiden kohtaloihin. Udayanin toiminta naksaliittiliikkeessä johtaa tämän kuolemaan, joka resonoi koko perheeseen ja sen tuleviin sukupolviin. Historian vaikutukset ovat konkreettisia ja pysyviä, vaikka naksaliittiliike jääkin muulle maailmalle lähes tuntemattomaksi ja vaipuu unohduksiin.

Unohdukseen vaipuminen ei tosin ole pysyvää. Naksaliittien toiminta jatkuu muutaman vuosikymmenen jälkeen, ja nyt se noteerataan aiempaa laajemmin. ”Once in a while Gauri notices a piece in American papers mentioning naxalite activity in various parts of India.” (*The Lowland*, 329.) Gauri lukee artikkeleita, joissa kerrotaan, miten uudelleen herännyt liike tekee jälleen iskuja ja suunnittelee hallituksen kaatamista. Ohessa on usein aikajanoja, jotka kuvaavat 1960-luvun naksaliittiliikettä epätoivoisena kritiikkinä postkoloniaaliselle Bengalille. Epäonnistunut kapina on kuitenkin innostanut uutta sukupolvea, joka jatkaa Udayanin kumppanien taistelua.¹⁴ Imperialismin ja postkoloniaalisen Bengalin kritiikin synnyttämä liike on yhä voimissaan.

Huomattavaa on, että Udayanin silmin maailmaa päästään katsomaan vasta aivan teoksen lopussa, kahdeksannen osan kakkosluvussa. Lukija saa vasta kyseisessä kohtaa nähdä, mitä tulvaniityllä todella tapahtui ja kuulla Udayanin version siihen johtavista tapahtumista. Lukijan on siis tähän saakka täytynyt ymmärtää teosta saamatta tietää menneen todellisia tapahtumia, mutta ymmärtäen samalla ta-

¹⁴ Naksaliittien toiminta on todellisuudessakin aktivoitunut uudelleen 2000-luvulla, ja uuden aallon aikana on tehty liikkeen suurimmat iskut. Liike on voimissaan yhä vuonna 2017. (Sundar 2017)

pahtumien jatkuvan vaikutuksen kerronnan nykyhetkessä. Udayanin luvussa toistetaan teoksessa laajemminkin läsnä olleita teemoja, yhteiskunnallisten olojen vaikutusta tämän kohtaloon ja kolonialismin Intiaan jättämien jälkien seurauksia yksilöiden ja yhteisöjen elämässä:

He'd gone to the countryside to further indoctrinate himself. He'd been instructed to move from place to place, to walk fifteen miles each day before sundown. He met tenant farmers living in desperation. People who resorted to eating what they fed their animals. Children who only ate one meal a day. (*The Lowland*, 401.)

Udayanin kokemukset maaseudulta valottavat tämän radikalisoitumisen taustoja. Myös poliisin hahmo ja Tolly Club mainitaan lyhyessä luvussa. "Among the squad members of the neighbourhood, a discussion of potential targets. The Tolly Club, for what it represented. A policeman, for the authority he embodied, and for his gun." (*The Lowland*, 403.) Toisaalta myös Gauri nousee merkittäväksi hahmoksi Udayanin katsauksessa. Tämä kertoo nähneensä maaseudulla kiertäessään väkijoukon kuolleeksi talleaman naisen, joka muistutti paljon Gauria. Rakkaan hahmon yhdistyminen karuihin epäoikeudenmukaisuuksiin ja epätoivoisiin oloihin vaikuttaa olleen ratkaiseva tekijä Udayanin radikalisoitumisessa – heti Gauria muistuttavan naisen mainitsemisen jälkeen hän toteaa, että niin hirveän köyhyyden salliminen on rikos: "Here was more proof that the system was failing, that such poverty was a crime" (*The Lowland*, 402). Gauriin kaikki myös päättyy – teoksen viimeiset lauseet kuvaavat Udayanin muistoa hänen ja Gaurin ensimmäisiltä oikeilta treffeiltä. Rakkaus Gauriin on siis ollut alku, ja Udayanin näkökulmasta kerrottu kappale nostaa kolonialismin jälkien ohella tämän ihmissuhteen yhdeksi perhettä ravistelleiden tapahtumien alkusyyksi. Udayanin näkökulman näkeminen vasta koko teoksen lopussa kokoaa yhteen teoksessa näkyneitä teemoja ja korostaa entisestään sen postkoloniaalista sanomaa.

Myös John kirjoittaa historian läsnäolosta *The Lowlandissa*. Kuten tämänkin tutkielman alussa todettiin, kertoo John Lahirin aiempien teosten siirtolaisuuteen, juurettomuuteen ja monikulttuurisuuteen keskittyvien teemojen sijaan *The Lowlandin* käsittelevän eniten kolonialismin perintöä ja viime vuosikymmenten historiaa. Hän mainitsee erityisesti postkoloniaalistien teemojen nousevan suurempaan osaan *The Lowlandissa* kuin Lahirin aiemmassa tuotannossa. John taustoittaa teoksen historiallisia tapahtumia toteamalla, että itsenäistymisen jälkeen Intiassa kolonisoija-kolonioitu – vastakkainasettelu siirtyi valtaapitävien ja muun kansan välille. Hallitseva luokka tarrasi Johnin mukaan etuoikeuksiin ja valtaan mutta ei täyttänyt velvollisuuksiaan. (John 2016, 1–3.) Oman tutkimukseni kanssa linjassa on se, miten Johnin mukaan *The Lowlandin* käyttää vahvasti historiallista tietoisuutta ja sen henkilö-hahmot ovat läpi sukupolvien Intian poliittisen historian muokkaamia. Vaikka teos kattaa ajallisesti

vain ajan Intian itsenäistymisestä nykyhetkeen, on sen tarinassa ja merkityksissä mukana paljon vaikutuksia imperialismin ajalta. Olen samaa mieltä Johnin kanssa siinä, miten nämä vaikutukset kiteytyvät tämän mukaan Udayanin ja Gaurin hahmoihin. Punomalla historiallisia tapahtumia yhtä perhettä käsittelevään romaaniin Lahiri näyttää, miten pitkäaikaisia ja kauas ulottuvia seurauksia politiikalla voi olla niin yksilöihin kuin yhteisöihin. Kolonialismin jättämien valtarakenteiden aiheuttamat tapahtumat vaikuttavat perheeseen vielä useiden sukupolvien jälkeen. John toteaa poliittisten ja taloudellisten taustojen olleen osallisina myös Subhashin ja Udayanin erilleen kasvamisessa. Veljekset valitsivat vallitsevassa yhteiskunnallisessa tilanteessa mielestään oikeat tiet, jotka olivat keskenään hyvin vastakkaisia. Intian kehittyminen kolonialismin jälkeenkin vaikutti siis poikien valintoihin ja perheen kohtaloihin. (John 2016, 2, 5–6.)

Johnin mainitsemien Subhashin ja Udayanin lisäksi myös Tolly Clubiin kiteytyy paljon kolonialismin vaikutuksia. Udayanin ja Subhashin lapsuuden naapurustossa sijaitseva Tolly Club, brittiylimyksen vapaa-ajanhuvi laajoine puutarhoineen ja golfkenttineen, kuvastaa imperialismin aikakautta. Koko Tollygungen ensimmäisiä raivaajia olivat britit, ja Tolly Clubin perusti alun perin brittimajuri. Sittemmin huvilasta tehtiin *country club*, jonne Kalkutassa majailevat britit pääsivät rentoutumaan kaupungin hälystä. Poikien lapsuudessa klubi on tarkoitettu Kalkutan eliitille ja maahan jääneille briteille, ja se edustaakin hierarkkista erottelua rikkaiden ja muiden kaupunkilaisten välillä. John huomauttaa myös Tolly Clubin ja tulvaniityn välisen rinnastuksen korostavan kolonialistista hienostelua ja ihmisten vastakkainasettelua. Tolly Clubissa kiteytyy niin ikään neokolonialistinen vallankäyttö, se, että kolonialismi vaikutuksineen ei ole ohi. (John 2016, 1, 4–5.) Tätä korostaa mielestäni myös kohta, jossa klubilla työskentelevä naapuri kertoo, että vaikka Intiaa hallitsee jo Nehru¹⁵, on klubin seinällä edelleen Elisabeth II:n muotokuva. Vielä jokin aikaa sitten paikalliset ovat pystyneet katselemaan klubin hevoskilpailuja aidan yli, mutta kun Tollygungeen tulvii nälänhädän liikkeelle ajamia pakolaisia, muureja korotetaan ja turvatoimia lisätään. Klubi on vieras myös veljeksille: "They'd never set foot in the Tolly Club. Like most people on the vicinity, they'd passed it's wooden gate, its brick walls, hundreds of times." (*The Lowland*, 4–8.) Eriarvoisuus on vahvasti läsnä naapurustossa, kun iso alue on aidattu ja rajattu vain tiettyjen ihmisten käyttöön.

¹⁵ Jawaharlal Nehru oli itsenäisen Intian ensimmäinen pääministeri ja toimi tehtävässä 1947-1964.

Veljesten salaiset vierailut Tolly Clubilla ovatkin merkittäviä tapahtumia heidän muuten melko tavallisessa lapsuudessaan. Muurien yli livahtamalla pojat löytävät aivan erilaisen maailman, jossa nurmikko lainehtii tasaisena kuin matto ja kaukaa tuodut puut luovat varjoja maahan. Vierailujen paljastama räikeä eriarvoisuus jättää jälkensä Udayaniin, joka aktivoituttuaan poliittisesti alkaa kritisoida paikkaa: "Now if they happened to pass the Tolly Club together on their way to or from the tram depot, Udayan called it an affront. [...] He said the Tolly Club was proof that India was still a semicolonial country, behaving as if the British had never left." (*The Lowland*, 29–30.) Samalla kun omat lapsuudenkokemukset vaikuttavat Udayaniin, tämä tiedostaa menneen vaikutukset oman aikansa yhteiskunnassa.

Tolly Club liittyy myös vahvasti toiseen *The Lowlandin* ydinteemaan, poliisin hahmoon. Naapurustossa näkyvät imperialismien jäljet ovat osaltaan myös alkusysäys Mitran perhettä koskeville tragedioille. Koko Udayanin radikalisoitumisen ja erityisesti poliisin murhan voi jäljittää poikien lapsuuteen ja Tolly Clubin asemaan heidän elämässään. Subhashin pikkupoikana poliisilta saama selkäsauna on toistuva motiivi teoksessa, ja murhan hetkellä Udayanin ajatukset palaavat lapsuuteen: "And then the enemy was no longer a policeman. No longer a husband, or a father. No longer a version of someone who'd once stricken Subhash with a broken putter outside the Tolly Club." (*The Lowland*, 404.) Myös Austin (2016, 175–176) nostaa poliisin hahmon ja siihen liittyvät merkitykset esiin *The Lowland* -teoksesta. Poliisin hahmo muodostaa kaaren läpi koko teoksen, sillä selkäsauna nousee esiin heti teoksen alussa ja siihen palataan Udayanin viimeisillä hetkillä teoksen lopussa. Hahmo linkittää Udayanin lapsuuden kokemukset ja aikuisuuden valinnat, minkä lisäksi Austin toteaa poliisin hahmon liittyvän yhteiskunnan auktoriteettien jatkuvaan vallankäyttöön. Hän linkittää tämän Tolly Clubiin ja sen ympärille rakennettuihin muureihin. Austinin mukaan nämä köyhien lisääntyessä korotetut muurit ovat esimerkki viranomaisten keinotekoisesta köyhien ja rikkaiden välisen rajan korostamisesta, ja ne sekä niihin liitetty rajoja vartioiva poliisi kuvaavat yhteiskunnan vallankäyttöä sekä hierarkioiden vahvistamista. Niin ikään John (2016, 1, 6.) toteaa poliisin väkivallan olevan jatkumoa kolonialistisesta vallankäytöstä ja alistamisesta. Hänen mukaansa intialaiset ei itsenäistyttyäänkään olleet täysin vapaita, vaan kolonisoijien käsissä oleva valta siirtyi oman valtion ylimmille. (John 2016, 2.) Itse en lukisi teoksesta aivan näin vahvoja kannanottoja, vaan näen kyseisten teemojen olevan enemmänkin taustana muulle tarinalle. Se on kuitenkin selvää, että Udayanin tekoihin on vaikuttanut lapsuuden selkäsauna, joka johtaa juurensa naapuruston historian kautta intialaisten kokemaan imperialismiin. Näin kolo-

nialismin ja imperialismien perintö vaikuttaa edelleen nykyhetkessä asti, kun niiden seuraukset kertaantuvat henkilökohtaisissa kokemuksissa sukupolvelta toiselle. Menneisyyden perintö vaikuttaa yhteiskunnassa.

5. Päätelmät

Analysoin tässä pro gradu -tutkielmassa analysoida Jhumpa Lahirin *The Lowland* -teoksen menneisyyden käsittämisen ja läsnäolon eri aspekteja. Kävin läpi menneisyyden eri ilmenemismuotoja teoksessa niin suhteessa postkoloniaaliseen teoriaan ja teoksen kuvauksiin siirtolaisuudesta, teoksen aikakäsitteisiin, ympäristön kuvaukseen kuin kansainvälisen nykykirjallisuuden historiakäsitykseen. Selvitin, miten menneisyyden läsnäolo näkyy kerronnan nykyhetkessä sekä miten menneisyys merkityksellistää teoksen henkilöhahmojen erilaisia kokemuksia. Lisäksi selvitin, millainen historiakäsitys teoksesta löytyy ja miten kolonialismin jäljet näkyvät tarinassa.

Analysoituani teosta voin todeta, että *The Lowlandista* löytyy hypoteesini mukainen kansainvälisen nykykirjallisuuden historiakäsitys. Teoksen henkilöhahmojen menneisyys koetaan todellisina tapahtumina, jotka vaikuttavat monin tavoin henkilöhahmojen nykyisyydessä. Vaikka mennyttä koetetaan muokata ja poistaa erilaisin kertomuksin ja paikkaa vaihtamalla, menneen tapahtumat eivät taivu muokattaviksi. Menneisyyden eri versioista ja pakenemisesta huolimatta Udayanin kuolema ei katoa vaan pysyy kiintopisteenä henkilöiden menneisyydessä, yhä uudelleen nykyhetkessä läsnä olevana tapahtumana. Teos on hyvin historiatietoinen siinä, miten menneisyyden kuvataan vaikuttavan henkilöhahmoihin ja näiden ympäristöön sekä siinä, miten menneet asiat ovat jatkuvasti tarinan tasolla nykyhetkessä mukana. Lisäksi teoksessa tuodaan esille, miten siirtolaisten kokemuksiin vaikuttaa paljon näiden mennyntä elämä entisessä kotimaassa, ja miten eri kulttuurien törmätessä eri aikakäsitysten ja tapojen ohella kohtaavat erilaiset tavat käsittää menneisyyttä.

Vaikka postkoloniaaliset teemat eivät ole teoksen keskiössä, nousevat ne menneisyyden käsittelyn kautta tärkeäksi osaksi *The Lowlandin* tematiikkaa. Eryteisesti diasporan ja assimilaation käsitteet ja niiden kautta avautuvat uuteen maahan muuttamisen, sinne sopeutumisen ja itsensä uudelleenmäärittelyn teemat ovat vahvasti läsnä teoksessa. Menneisyys määrittää paljon siirtolaisten elämää, sillä taakse jätetty kotimaa vaikuttaa olemiseen myös uudessa kotimaassa. Esimerkiksi Gaurin hahmossa tämä näkyy siinä, miten hän menneisyytensä piilottaakseen pyrkii irti saman taustan jakavista yhteisöistä. Gaurille assimilaatio ja anonymiteetti ovat mahdollisuus luoda itsensä uudelleen ja siirtyä eteenpäin. Myös Subhashin nykyhetkeen vaikuttaa intialaistausta, joka saa hänet tuntemaan itsensä osin ulkopuoliseksi. Hän tasapainoilee perheestä irrottautumisen ja kotimaan kaipuun välillä. Men-

neisyys toisessa maassa vaikuttaa jatkuvasti siihen, miten päähenkilöt kokevat asemansa uudessa kotimaassa, miten he rakentavat identiteettiään sekä siihen, miten heitä kohdellaan. Yksilöiden omassa käyttäytymisessä menneisyyden vaikutus näkyy siinä, miten he vertaavat usein uuden kotimaansa tapahtumia ja asioita menneen kodin vastaaviin. Lahirin teoksesta välittykin Chandorkarin määrittelämä assimilaation paradoksaalisuus eli assimiloitumisen ja syrjäytymisen teemojen sekoittuminen ja monipuolisuus, sekä sen kautta menneisyyden vahva vaikutus nykyhetkessä. Lisäksi menneisyyden jäsentämistä avaavat eri kulttuurien ja yksilöiden aikakokemusten vertailu. Belan pohdintoja ajasta avaavat ajan käsittämisen kulttuurisidonnaisuus sekä niiden liittyvä menneisyyden käsittämisen moninaisuus, ja Gaurin aikakäsityksissä oleellista on menneisyyden todellisuus ja vahva historiatietoisuus.

Paikkojen ja ympäristön kuvauksen kautta *The Lowland* kertoo menneisyyden läsnäolosta ympäröivässä maailmassa. Postkoloniaalisen ekologian luonnon ja ihmisen tarinat yhdistävän katsantokannan kautta teoksesta löytyy vahva historian läsnäolo paikoissa. Lahiri kuvaa, miten maisema on muodostunut aikojen saatossa sosiaalisten ja imperialististen prosessien myötä ja kuvaa historian kerrostumista paikoissa niin Intiassa kuin Yhdysvalloissakin. Erityisesti tulvaniityn johtomotiivi teoksessa avaa historian ja imperialismien vaikutuksia ihmisiin ja ympäristöön. Tulvaniityn historiaa pitkällä aikajänteellä kuvaten avataan sitä, miten imperialismi ja itsenäistymisen jälkeiset tapahtumat ovat vaikuttaneet sen olemukseen. Ympäristö on täynnä menneisyyden siihen jättämiä merkkejä. Samoin teoksen henkilöhahmot kiinnittävät muistojaan paikkoihin, sekä tietoisesti että tiedostamattaan, ja pyrkivät paikoista irrottautumalla pääsemään irti hankalista muistoistaan. Ympäristö säilyttää ja herättää muistoja, ja muuttuneetkin paikat kantavat sisällään muistoja entisestä olemuksestaan. Itse asiassa teoksessa juuri ympäristö on aktiivinen osallistuja henkilöhahmojen merkitysten tuottamisessa, sillä se kantaa ja herättää muistoja ja muistuttaa menneestä. Teoksessa on vahva historiatietoisuus, jossa ihmisten ja luonnon liikkeet kulkevat yhdessä. Menneisyyden liittyminen ympäristön kuvaukseen näkyy siinä, miten mennyt on olemassa sekä kiinnittyneenä ympäristöön että myös erillisenä siitä.

Kansainvälisen nykykirjallisuuden tapa nähdä menneisyys todellisena mutta kompleksisena toimijana tulee *The Lowlandissa* esille monin tavoin. Henkilöhahmot pyrkivät muokkaamaan kuvaa menneisyydestä tavoillaan puhua siitä, mutta ymmärtävät myös sen, ettei menneisyydestä ole olemassa yhtä oikeaa versiota. Teoksesta välittyy ymmärrys menneisyydestä sekä todellisena, materiaalisena tapahtumana menneisyydessä että siitä kertovana, aina jotenkin muokattuna historiana. Kaiken tämän ta-

kaa paistaa se, että tarinamuodostaan huolimatta menneisyys nähdään totena ja sen uskotaan vaikuttavan nykyhetkeen monin tavoin. Teoksen henkilöhahmot yrittävät kertoa menneisyyksistään monia uusia versioita joutuen kuitenkin aina kohtaamaan sen, ettei menneisyyttä voi piilottaa. Erityisen mielenkiintoisesti tämä tuodaan esiin Belan tarinassa, kun tälle selviää hänen isänsä oikea henkilöllisyys, ja hetken rinnakkain kulkevat uuden menneisyyden kautta rakennettu menneisyys sekä todellinen, piilotettu mutta yhtä lailla mukana kulkenut mennyt. Menneisyys periytyy nykyhetkeen monin muinkin tavoin, esimerkiksi tarinassa vahvasti läsnä olevat muistot tuovat menneisyyden nykyhetkeen, sekä siinä, miten teoksen rakenne näyttää asioiden merkityksellistyvän menneisyyden kautta.

Menneisyyden läsnäoloa ja historian tapahtumien vaikutuksia nykyhetkessä käsitellään teoksessa myös yksilötasoa laajemmin. Kolonialismin jälkiä kuvataan *The Lowlandissa* myös ympäristössä ja yhteiskunnassa, ja niiden resonoinnin näytetään kulkevan aina nykyaikaan saakka. Teoksen menneisyyden todellisuutta ja sen nykyhetkeen periytymistä ilmaisevat muodot korostavat kolonialismin laajoja vaikutuksia ja niiden kertautumista asiasta toiseen. Yhteiskunnan valtarakenteisiin liittyvä kolonialismi vaikuttaa teoksessa naapuruston elinympäristöön ja vallankäyttöön siellä. Tämä taas vaikuttaa Udayaniin, jonka kautta vaikutus kertautuu koko perheeseen. Myös naksaliittiliikkeen kautta näytetään, miten maailmanpolitiikka vaikuttaa suoraan yksilöihin vuosikymmentenkin päähän. Udayanin kuoleman myötä vaikutukset kertautuvat, ja perheen trauma periytyy monta sukupolvea eteenpäin aina Meghnaan saakka. Yksityisen, intialaissiirtolaisten taustoja hyödyntävän tarinan kautta Lahiri ulottaa teoksensa yleiseen, koko globaaliin maailmaan ylettyvään analyysiin kolonialistisen menneisyyden vaikutuksista nykypäivässä sekä menneisyyden voimakkaaseen läsnäoloon yksilöiden kokemuksissa vielä vuosikymmentenkin kuluttua tapahtumista.

Yleisesti ottaen teos siis näyttää päteviksi Boxallin hahmotelmat kansainvälisen nykykirjallisuuden piirteistä ja erityisesti sen postmoderniin nähden uudeltaisesta historiakäsityksestä. Kuten tässä tutkielmassa on useaan otteeseen todettu, on 2000-luvun mahdollinen uusi kirjallisuustraditio vielä niin alussa, että ylipäätään sen olemassaoloa, saati tarkempia piirteitä, on vaikea määrittää. Tämän tutkielman valossa voidaan kuitenkin todeta, että Boxallin tätä uutta traditiota kuvaavat määritelmät tuntuvat toteutuvan ainakin tässä analysoidussa teoksessa ja että Lahirin *The Lowland* selkeästi on osa tätä uutta kansainvälisen nykykirjallisuuden traditiota. Kansainvälisen nykykirjallisuuden tutkimus hyötyisikin vastaavista lisätutkimuksista, joissa sen historiakäsitykset liitetään muihin ajankohtaisiin teorioihin, kuten tässä tutkimuksessa postkoloniaaliseen ja ekokriittiseen teoriaan. Eri tutkimusperin-

teitä yhdistämällä avautuu laajempi kuva sekä teoksen moninaisista merkityksistä ja niiden kietoutumisesta yhteen kuin myös nykyajasta ja siinä vaikuttavista virtauksista. Postkoloniaalisen ja ympäristöön liittyvän näkökannan kohdistaminen *The Lowlandiin* nykykirjallisuuden tutkimuksen ohella avasi teoksesta löytyviä kolonialismin ja neokolonialismin piirteitä paljon laajemmin kuin mihin yksikään näistä suuntauksista olisi yksin kyennyt.

Sekä Lahirin tuotanto että kansainvälisen nykykirjallisuuden teoria mahdollistavat sekä yhdessä että erikseen monia mielenkiintoisia jatkotutkimuksen mahdollisuuksia. Erityisesti ympäristöön liittyvät teemat, aikakäsitykset sekä kolonialismin poliittiset vaikutukset tarjoaisivat hedelmällisiä tutkimuskohteita *The Lowlandista* sekä Lahirin tuotannosta yleisemminkin. Lähinnä siirtolaisuuskirjallisuuden kautta tulkittu Lahirin tuotanto voisi paljastaa paljon lisää itsestään laajemman teoriakentän kautta tulkittuna. Lahirin asettuminen selvästi kansainvälisen nykykirjallisuuden kentälle avaa lisää kysymyksiä ja tutkimusmahdollisuuksia siitä, miten kyseisen tradition muut aspektit, kuten ruumiillisuuden ja uudenlaisen ajallisuuden teemat, toteutuvat Lahirin tuotannossa. Niin ikään teosten globaalia luonnetta olisi kiehtovaa tutkia lisää, ja sen suhteen esimerkiksi siirtolaisteemojen tulkitseminen laajemmin globaalin kirjallisuuden ja nykykirjallisuuden konteksteissa olisi oleellinen näkökulma, joka voisi avata uusia näkökulmia kyseisiin ilmiöihin. Ylipäätään Lahirin tuotannon tulkitseminen kansainvälisen nykykirjallisuuden tradition valossa tarjoaisi mielenkiintoisia tutkimusaiheita valottaen samalla kansainvälisen nykykirjallisuuden luonnetta ja suuntaa sekä avaisi enemmän Lahirin tuotannon taustoja ja sen merkityksiä suhteessa ympäröivään aikaamme.

LÄHTEET

Primaarilähteet:

Lahiri, Jhumpa 2014 (2013), *The Lowland*. Lontoo: Bloomsbury.

Sekundaarilähteet:

Adams, Rachel 2007, "The Ends of America, the Ends of Postmodernism." *Twentieth Century Literature: A Scholarly and Critical Journal* Vol 53 (3), 248–272.

Austin, Patrycja 2016, High Walls in The Lowland: Nomadic Sensibility in Jhumpa Lahiri's Novel. - Peprník, Michal (ed.), *Assimilation – good or bad word?: proceedings of the 20th International Colloquium of American Studies: June 18–19, 2015, Palacký University Olomouc, Czech Republic*. Olomouc: Palacký University Olomouc.

Bahri, Deepika 2004, "Predicting the Past." *MLQ: Modern Language Quarterly* Vol 65 (3), 481-503.

Bahri, Deepika 2013, "Aliens, Aliases, Surrogates and Familiars: The Family in Jhumpa Lahiri's Short Stories." *South Asia: Journal of South Asian Studies* Vol 36 (1), 37–49.

Banerjee, Bidisha 2010 "Diaspora's "Dark Room": Photography and the Vision of Loss in Jhumpa Lahiri's "Hema and Kaushik". *The Journal of Commonwealth Literature* Vol 45 (3), 443–456.

Bauman, Zygmunt 2002, *Notkea moderni (Liquid Modernity, 2000)*. Suom. Jyrki Vainonen. Tampere: Vastapaino.

Boxall, Peter 2013, *Twenty-First-Century Fiction. A Critical Introduction*. New York: Cambridge University Press.

----- 2012, "Late: Fictional Time in the Twenty-First Century." *Contemporary Literature* Vol 53 (4), 681–712.

Brennan, Timothy 2004, From development to globalization: postcolonial studies and globalization theory. – Lazarus, Neil (ed.), *The Cambridge Companion to Postcolonial Literary Studies*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Brown-Hinds, Paulette 2003, "Can't Leave Home Without It": The Paradox of Memory in Jamaica Kincaid's *Lucy*. – Japtok, Martin (ed.), *Postcolonial Perspectives On Women Writers From Africa, the Caribbean, and the U.S.* Trenton, NJ: Africa World Press.
- Chandorkar, Leena 2017, "The Indian Diaspora in America As Reflected in Jhumpa Lahiri's Fiction." *History and Sociology of South Asia* Vol 11 (2), 204–211.
- Cohen, Robin 1997, *Global Diasporas: An Introduction*. London: UCL Press.
- Daniela, Rogobete 2016, "In Search of the Invisible Roots: Immigrant Experiences in Jhumpa Lahiri's Unaccustomed Earth." *Romanian Journal of English Studies* 13 (1), 45–52.
- DeLoughrey, Elizabeth M. & George B. Handley 2011, Introduction: Toward an Aesthetics of the Earth. – DeLoughrey, Elizabeth M. & George B. Handley (eds.), *Postcolonial Ecologies: Literatures of the Environment*. Oxford ; New York: Oxford University Press.
- DSC Prize For South Asian Literature 2015, [anon.], "Jhumpa Lahiri Wins The DSC Prize For South Asian Literature 2015." Saatavissa [www-muodossa: <http://dscprize.com/2015/01/22/jhumpa-lahiri-wins-dsc-prize-south-asian-literature-2015/>](http://dscprize.com/2015/01/22/jhumpa-lahiri-wins-dsc-prize-south-asian-literature-2015/) Haettu 8.9.2017.
- Doloughan, Fiona 2015, "The Construction of Space in Contemporary Narrative." *Journal of Narrative Theory* Vol 45 (1), 1–17.
- Elias, Norbert 1992, *Time: An Essay*. Oxford: Blackwell.
- Fludernik, Monika 2003a, The Diasporic Imaginary: Postcolonial Reconfigurations in the Context of Multiculturalism. – Fludernik, Monika (ed.), *Diaspora and Multiculturalism: Common Traditions and New Developments*. Amsterdam: Rodopi.
- Fludernik, Monika 2003b, Imagined Communities as Imaginary Homelands: The South Asian Diaspora in Fiction. – Fludernik, Monika (ed.), *Diaspora and Multiculturalism: Common Traditions and New Developments*. Amsterdam: Rodopi.
- Fowlie, Wallace 1963, *A Reading of Proust*. 2. ed. USA: The University of Chicago Press.
- Ganguly, Keya 2004, Temporality and postcolonial critique. – Lazarus, Neil (ed.), *The Cambridge Companion to Postcolonial Literary Studies*. Cambridge: Cambridge University Press.

Gikandi, Simon 2004, Poststructuralism and postcolonial discourse. – Lazarus, Neil (ed.), *The Cambridge Companion to Postcolonial Literary Studies*. Cambridge: Cambridge University Press.

Grobin, Tina 2011, "The Development of Indian English Post-colonial Women's Prose." *Acta Neophilologica* Vol 44 (1-2), 93–101.

Handley, George B. 2011, The Postcolonial Ecology of the New World Baroque: Alejo Carpentier's *The Lost Steps*. – DeLoughrey, Elizabeth M. & George B. Handley (eds.), *Postcolonial Ecologies: Literatures of the Environment*. Oxford; New York: Oxford University Press.

Heiskanen, Pirkko, Pertti Alasuutari ja Katarina Eskola 1989, Esipuhe. – Heiskanen, Pirkko (toim.), *Aika ja sen ankaruus*. Helsinki: Gaudeamus.

Hogan, Patrick Colm 2000. *Colonialism and Cultural Identity: Crises of Tradition in the Anglophone Literatures of India, Africa, and the Caribbean*. Albany (N.Y.): State University of New York Press.

Hore, Rachel 2008, "Jhumpa Lahiri: 'Writing makes me so vulnerable'." *The Independent*. Saatavissa www-muodossa: <<http://www.independent.co.uk/arts-entertainment/books/features/jhumpa-lahiri-writing-makes-me-so-vulnerable-845803.html>> Haettu 8.9.2017.

Huggan, Graham & Helen Tiffin 2010, *Postcolonial Ecocriticism: Literature, Animals, Environment*. Abingdon: Routledge.

Innes, C. L. 2007, *The Cambridge Introduction to Postcolonial Literatures in English*. Cambridge: Cambridge University Press.

Japtok, Martin 2003, Introduction. – Japtok, Martin (ed.), *Postcolonial Perspectives On Women Writers From Africa, the Caribbean, and the U.S.* Trenton, NJ: Africa World Press.

John, Naqui Ahmad 2016, "*The Lowland*: Engaging History and Postcoloniality." *Worldreader* Vol 1 (1).

Jhumpa Lahiri 2008, [anon.], "About the Author" [www-dokumentti]. Saatavissa www-muodossa: <<http://www.randomhouse.com/kvpa/jhumpalahiri/bio.php>> Haettu 5.9.2017.

Julkunen, Raija 1989, Jokapäiväinen aikamme. – Heiskanen, Pirkko (toim.), *Aika ja sen ankaruus*. Helsinki: Gaudeamus.

Lahiri, Jhumpa 2015, "Teach Yourself Italian." *The New Yorker*. Saatavissa [www-muodossa: <http://www.newyorker.com/magazine/2015/12/07/teach-yourself-italian>](http://www.newyorker.com/magazine/2015/12/07/teach-yourself-italian) Haettu 4.9.2017.

Lahiri, Jhumpa 2011, "Trading Stories." *The New Yorker*. Saatavissa [www-muodossa: <http://www.newyorker.com/magazine/2011/06/13/trading-stories>](http://www.newyorker.com/magazine/2011/06/13/trading-stories) Haettu 4.9.2017.

Lazarus, Neil 2004, Introducing postcolonial studies. – Lazarus, Neil (ed.), *The Cambridge Companion to Postcolonial Literary Studies*. Cambridge: Cambridge University Press.

Leyshon, Cressida 2013a, "This Week in Fiction: Jhumpa Lahiri." *The New Yorker*. Saatavissa [www-muodossa: <https://www.newyorker.com/books/page-turner/this-week-in-fiction-jhumpa-lahiri>](https://www.newyorker.com/books/page-turner/this-week-in-fiction-jhumpa-lahiri) Haettu 7.9.2017.

Leyshon, Cressida 2013b, "Unknown Territory: An Interview with Jhumpa Lahiri." *The New Yorker*. Saatavissa [www-muodossa: <https://www.newyorker.com/books/page-turner/unknown-territory-an-interview-with-jhumpa-lahiri>](https://www.newyorker.com/books/page-turner/unknown-territory-an-interview-with-jhumpa-lahiri) Haettu 29.9.2017.

Lynch, Joy M. 2003, "Beyond Recognition": Heritage and Identity in Paule Marshall's *The Chosen Place, The Timeless People*. – Japtok, Martin (ed.), *Postcolonial Perspectives On Women Writers From Africa, the Caribbean, and the U.S.* Trenton, NJ: Africa World Press.

McLaughlin, Robert L. 2012, "Post-postmodernism". – Bray, Joe, Alison Gibbons & Brian McHale. (eds.) *The Routledge Companion to Experimental Literature*. Milton Park, Abingdon, Oxon: Routledge.

Meretoja, Hanna 2008a, Suuruuden vuosista tarinoiden kriisiin. – Kosonen, Päivi, Hanna Meretoja, ja Päivi Mäkirinta (toim.). *Tarinoiden Paluu: Esseitä Ranskalaisesta Nykykirjallisuudesta*. Helsinki: Avain.

Meretoja, Hanna 2008b, Tarinoiden paluu: vastatarinoita ja -myyttejä, kertomuksia itsestä ja maailmasta. – Kosonen, Päivi, Hanna Meretoja, ja Päivi Mäkirinta (toim.). *Tarinoiden Paluu: Esseitä Ranskalaisesta Nykykirjallisuudesta*. Helsinki: Avain.

Meretoja, Hanna 2014, *The Narrative Turn in Fiction and Theory. The Crisis and Return of Storytelling from Robbe-Grillet to Tournier*. UK: Palgrave Macmillan.

Mulla, Ahmed 2014, "Accommodating the Other or the Self? The Illusions of Hospitality in Jhumpa Lahiri's "Hema and Kaushik". *Commonwealth : Essays and Studies* Vol 36 (2), 41–49.

Nair, Chitra Thirivikraman 2015, "Politics of In-between Spaces: Diasporic Travails in Jhumpa Lahiri's Fiction". *Asiatic*, Vol 9 (1), 137–145.

Nasta, Susheila 2002. *Home Truths: Fictions of the South Asian Diaspora in Britain*. Basingstoke: Palgrave.

O'Donnell, Patrick 2010, *The American novel now: Reading contemporary American fiction since 1980*. Chichester: Wiley-Blackwell.

Paranjape, Makarand 2003, Writing Across Boundaries: South Asian Diaspora in Homelands. - Fludernik, Monika (ed.), *Diaspora and Multiculturalism: Common Traditions and New Developments*. Amsterdam: Rodopi.

Paravisini-Gebert Lizabeth 2011, Deforestation and the Yearning for Lost Landscapes in Caribbean Literatures. – DeLoughrey, Elizabeth M. & George B. Handley (eds.), *Postcolonial Ecologies: Literatures of the Environment*. Oxford ; New York: Oxford University Press.

Parry, Benita 2004, The institutionalisation of postcolonial studies. – Lazarus, Neil (ed.), *The Cambridge Companion to Postcolonial Literary Studies*. Cambridge: Cambridge University Press.

Pellas, Francesca 2017, ““What Am I Trying To Leave Behind?” An Interview with Jhumpa Lahiri. On Translation, Origin Stories, and Falling In Love With A Language.” *Literary Hub*. Saatavissa [www-muodossa: <http://lithub.com/what-am-i-trying-to-leave-behind-an-interview-with-jhumpa-lahiri/>](http://lithub.com/what-am-i-trying-to-leave-behind-an-interview-with-jhumpa-lahiri/) Hattu 7.9.2017.

Phelan, James 2013, *Reading the American Novel 1920–2010*. Oxford: Wiley-Blackwell.

Rajan, Gita 2006, Ethical Responsibility in the Intersubjective Spaces: Reading Jhumpa Lahiri's “*Interpreter of Maladies*” and “A Temporary Matter.” – Shirley Geok-lin Lim, John Blair Gamber, Stephen Hong Sohn & Gina Valentino (eds), *Transnational Asian American Literature: Sites and Transits*. Philadelphia, PA: Temple University Press.

Rani, Ginni 2016, “Ecocritical Reading of Jhumpa Lahiri's *The Lowland*”. *The Criterion*. Vol 7 (1), 258–265.

Reichardt, Ulfried 2003, Diaspora Studies and the Culture of the African Diaspora: The Poetry of Derek Walcott, Kamau Brathwaite and Linton Kwesi Johnson. – Fludernik, Monika (ed.), *Diaspora and Multiculturalism: Common Traditions and New Developments*. Amsterdam: Rodopi.

Rothberg, Michael 2009, *Multidirectional Memory: Remembering the Holocaust in the Age of Decolonization*. Stanford, Calif.: Stanford University Press.

Rothstein, Mervyn 2000, "India's Post-Rushdie Generation; Young Writers Leave Magic Realism and Look at Reality." *The New York Times*. Saatavissa <http://www.nytimes.com/2000/07/03/books/india-s-post-rushdie-generation-young-writers-leave-magic-realism-look-reality.html?mcubz=0> Haettu 7.9.2017.

Saha, Amit Shankar 2012, "The Indian Diaspora and Reading Desai, Mukherjee, Gupta, and Lahiri. (Anita Desai, Bharati Mukherjee, Sunetra Gupta and Jhumpa Lahiri) (Critical Essay)." *CLCWeb: Comparative Literature and Culture* 14 (2).

Savory, Elaine 2011, Toward a Caribbean Eco-poetics: Derek Walcott's Language of Plants. - DeLoughrey, Elizabeth M. & George B. Handley (eds.), *Postcolonial Ecologies: Literatures of the Environment*. Oxford; New York: Oxford University Press.

Seervai, Shanoor 2015, "Jhumpa Lahiri Wins DSC Prize for South Asian Literature." *The Wall Street Journal*. Saatavissa <https://blogs.wsj.com/indiarealtime/2015/01/22/jhumpa-lahiri-wins-dsc-prize-for-south-asian-literature/> Haettu 8.9.2017.

Siikala, Jukka 1989, Aika historia ja myytti antropologian näkökulmasta. – Heiskanen, Pirkko (toim.), *Aika ja sen ankaruus*. Helsinki: Gaudeamus.

Sivanandan, Tamara 2004, Anticolonialism, national liberation, and postcolonial nation formation. - Lazarus, Neil (ed.), *The Cambridge Companion to Postcolonial Literary Studies*. Cambridge: Cambridge University Press.

Smith, Andrew 2004, Migrancy, hybridity, and postcolonial literary studies. – Lazarus, Neil (ed.), *The Cambridge Companion to Postcolonial Literary Studies*. Cambridge: Cambridge University Press.

Sommer, Roy 2003, "Simple Survival" in "Happy Multicultural Land"? Diasporic Identities and Cultural Hybridity in the Contemporary British Novel. – Fludernik, Monika (ed.), *Diaspora and Multiculturalism: Common Traditions and New Developments*. Amsterdam: Rodopi.

Steinby, Liisa 2013, Kertomakirjallisuus. – Mäkikalli, Aino & Liisa Steinby (toim.), *Johdatus kirjallisuus-analyysiin*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Sugden, Joanna 2015, "Obama to Award Medal to Indian-American Author Jhumpa Lahiri." *The Wall Street Journal*. Saatavissa <https://blogs.wsj.com/indiarealtime/2015/09/04/obama-to-award-medal-to-indian-american-author-jhumpa-lahiri/> Haettu 8.9.2017.

Sundar, Nandini 2017, "No end in sight for India's bloody Maoist conflict." *AL Jazeera*. Saatavissa [www-muodossa: <http://www.aljazeera.com/indepth/opinion/2017/05/sight-india-bloody-maoist-conflict-170508120738882.html>](http://www.aljazeera.com/indepth/opinion/2017/05/sight-india-bloody-maoist-conflict-170508120738882.html) Haettu 11.12.2017.

Svítková, Miriama 2016, The Quest for Cultural Identity vs. Assimilation in Jhumpa Lahiri's Short Stories. – Peprník, Michal (ed.), *Assimilation – good or bad word?: proceedings of the 20th International Colloquium of American Studies: June 18–19, 2015, Palacký University Olomouc, Czech Republic*. Olomouc: Palacký University Olomouc.

Tang, Yili 2017, "Approaching the Value and the Future of the Novel: A Book Review Article On Boxall's Scholarship. ("Twenty-First-Century Fiction: A Critical Introduction" and "The Value of the Novel" By Peter Boxall)(Critical Essay)." *CLCWeb: Comparative Literature and Culture* 19.1.

Tayler, Christopher 2008, "Change and loss." *The Guardian*. Saatavissa [www-muodossa: <https://www.theguardian.com/books/2008/jun/21/saturdayreviewsfeatres.guardianreview5>](https://www.theguardian.com/books/2008/jun/21/saturdayreviewsfeatres.guardianreview5) Haettu 8.11.2017.

The Man Booker Prizes, [anon.], "The Lowland" [www-dokumentti]. Saatavissa [www-muodossa: <http://themanbookerprize.com/books/lowland-by-jhumpa-lahiri>](http://themanbookerprize.com/books/lowland-by-jhumpa-lahiri) Haettu 8.9.2017.

The New York Times 2013, [anon.], "Jhumpa Lahiri: By the Book." Saatavissa [www-muodossa: <http://www.nytimes.com/2013/09/08/books/review/jhumpa-lahiri-by-the-book.html?mcubz=0>](http://www.nytimes.com/2013/09/08/books/review/jhumpa-lahiri-by-the-book.html?mcubz=0) Haettu 4.9.2017.

Tähkä, Riitta 1989, Psykoanalyttinen näkökulma ajan kokemiseen. – Heiskanen, Pirkko (toim.), *Aika ja sen ankaruus*. Helsinki: Gaudeamus.

Vermeulen, Timotheus & Robin van den Akker, 2010. "Notes On Metamodernism." *Journal of Aesthetics & Culture*, Vol 2 (1) 1–14.

Wutz, Michael 2015, "The Archaeology of the Colonial—Un-earthing Jhumpa Lahiri's Unaccustomed Earth." *Studies in American Fiction*, Vol 42 (2) 243–268.

Young, Robert J. C. 2012, World Literature and Postcolonialism. — D'haen, Theo, David Damrosch ja Djelal Kadir (eds.), *The Routledge Companion to World Literature*. Milton Park, Abingdon, Oxon: Routledge.